

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 27. JANUARJA 1983

ŠTEVILKA: 4 • LETO: XXXII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KIB, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarji izhajajo od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

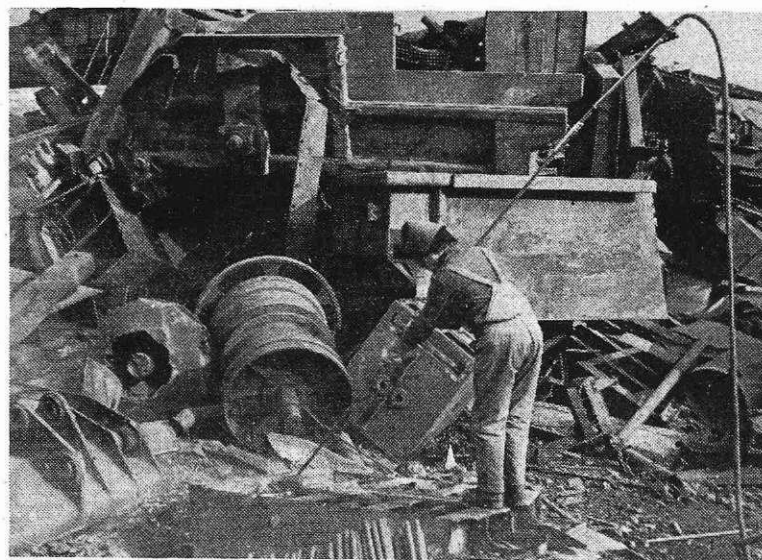
ZGODOVINSKA ODGOVORNOST SINDIKATA IN VSEH SUBJEKTIVNIH SIL JE V KREPITVI DELAVČEVEGA VPLIVA NA GOSPODARSKE TOKOVE

Na Brdu pri Kranju je bilo 10. in 11. januarja posvetovanje predsednikov občinskih, medobčinskih in mestnih svetov zveze sindikatov ter predsednikov in sekretarjev republiških odborov sindikatov dejavnosti. Udeleženci so bili seznanjeni z aktualnimi podatki in nalogami ter si izmenjali izkušnje, uvodno razmišljanje pa je med drugim imel tudi Milan Kučan, član predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, katerega v celoti objavljamo.

Pred družbenopolitične delavce vseh naših republik in pokrajin se postavlja vprašanje, katerim družbenim problemom kaže posvetiti največjo pozornost. Rekel bi, da gre pri opredeljevanju in uresničevanju ključnih nalog za dve področji: področje ekonomske stabilizacije z dograjevanjem ekonomske in razvojne politike in področje delovanja in dograjevanja političnega sistema. Danes naj bi tekla beseda predvsem o ekonomski stabilizaciji.

O obeh področjih so tekale razprave na sindikalnih, partijskih in mladinskih kongresih lani. Sprejeta stališča na teh kongresih predstavljajo

(Nadaljevanje na 8. strani)

Razkosavanje starega železa (Foto S. Kokalj)

USTAVNO UVELJAVLJANJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI BISTVENEGA POMENA ZA UVELJAVLJANJE IN DELOVANJE OBČINE

Krajne skupnosti so z letošnjim letom vstopile v tretje delegatsko mandatno obdobje in sodeč po tem že prešle prek začetnih težav in problemov pri uresničevanju svoje ustavne vloge in nalog kot temeljnih samoupravnih skupnosti, v katerih delovni ljudje in občani uresničujejo skupne interese glede pogojev za svoje življenje, delo in razvoj. Če pa nekoliko kritično presodimo delovanje krajevne samouprave v občini, bomo vsekakor morali priznati, da bodo potrebna še velika prizadevanja in napor, da bodo krajevne skupnosti postale »demokratska in samoupravna oblika uresničevanja in zadovoljevanja celotnega kompleksa neposrednih interesov in potreb ljudi, o katerih se neposredno, svobodno in enakopravno dogovarjajo in o katerih samostojno odločajo,« in da bo pri tem »postavljala krajevna skupnost vse bolj humana človeška skupnost neposrednih človeških stikov, ki — v nasprotju s tendencami odtujenosti in osamljenosti, značilnimi za sodobno civilizacijo — postaja oblika humane integracije ljudi in solidarnega povezovanja ter sodelovanja delovnih ljudi in občanov v kraju, kjer prebivajo.« (Edvard Kardelj Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, str. 119.)

Najbrž niso potrebne posebno poglobljene analize in ocene, da bi ugotovili, da se o vsem tem pogovarjajo in v mnogih primerih tudi odločajo le različni organi krajevni skupnosti, da v večini primerov krajevne skupnosti in svoje programe in delovne načrte ne vključujejo vseh številnih skupnih in osebnih potreb, ali pa so le-te le na papirju ali celo samo v statutih krajevni skupnosti, da delovni ljudje in občani prek delegatskega sistema niso dovolj vključeni v urejanje tokov in družbeni reprodukciji... da smo si vedno bolj oddaljeni in podobno. Da humani integraciji ljudi in solidarnega povezovanja ter sodelovanja med njimi mnogo- kje nismo dosegli niti v hišnih svetih oziroma stanovanjskih objektih, ki v večjih stolpnih predstavljajo manjšo vas.

Cepprav v političnem delovanju in v različnih sklepih in dokumentih sila radi poudarjamo potrebo po krepitvi samoupravnih in drugih demokratičnih pravic delovnih ljudi in občanov, nas dejansko stanje opozarja na določeno stagnacijo in celo v primerjavi s prvim delegatskim obdobjem na nazadovanje. To je prav gotovo posledica tega, da v občini nismo delovali dovolj, niti ne delujemo na usklajevanju vseh oblik delovanja političnega sistema v občini in na opredeljevanju delovanja subjektivnih socialističnih sil v njem. Ob vsem tem pa smo nemalokrat tudi zanemarjali dejstvo, da le ustavno uveljavljanje temeljnih samoupravnih skupnosti — temeljnih organizacij združenega dela in krajevni skupnosti — ustvarja in zagotavlja pogoje, da delovni ljudje in občani prek svojih delegacij in delegatov s samoupravnimi sporazumevanjem in dogovarjanjem v skupščini občine in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti ustvarjajo in zagotavljajo pogoje za svoje delo in življenje.

Kako naj sicer delovni ljudje in občani v krajevni skupnosti odločajo o uresničevanju svojih skupnih interesov in solidarnem zadovoljevanju osebnih in skupnih potreb glede medsebojnih odnosov v naselju, urejanju naselij in drugega prostora ter prebivanju, upravljanju stanovanj, otroško varstvo in socialno skrbstvo, zdravstveno varstvo, vzgojo in izobraževanje, prosveto in kulturo, javno osveščanje, telesno kulturo ter rekreacijo, komunalne in druge dejavnosti, varstvo interesov potrošnikov in uporabnikov, splošni ljudski odpor in družbeno samozasčito, varstvo človekovega okolja, kulturnih in zgodovinskih spomenikov, upravljajo s stvarmi in družbeni lastnini in drugo, kot navaja ustava, če v krajevni skupnosti ne deluje delegatski sistem in če delegati niso v živem stiku s svojimi volilci, katerim so tudi neposredno odgovorni za svoje delo in zato, da delajo po njihovih smernicah.

Uresničevanje skupnih interesov in zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb v krajevni skupnosti je tudi pogoj večje produktivnosti dela in povečanja dohodka in je zato tudi interes in obveznost delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, ki jih morajo upoštevati že pri razporejanju dohodka in pri odločitvah o uporabi sredstev skupne porabe. Del interesov in zadovoljevanja potreb sodi tudi v delovno področje samoupravnih interesnih skupnosti in temeljnih samoupravnih skupnosti, ki to uresničujejo s solidarnim zadovoljevanjem v okviru združevanja dela in sredstev oziroma svobodno menjavo dela, del interesov in zadovoljevanja potreb pa je obveznost in odgovornost občine kot celote.

Tovariš Tito je na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije leta 1978 v zvezi z delovanjem krajevni skupnosti poudaril:

»Za razvoj socialistične samoupravne demokracije in posebej delegatskega sistema je bistven razvoj demokratičnih odnosov v krajevni skupnosti in občini. Krajna skupnost mora — prek raznih oblik neposrednega sporazumevanja, dogovarjanja in odločanja — postati temeljna samoupravna skupnost ljudi, v kateri odločajo o vrsti vprašanj iz vsakodnevnega življenja in dela. Takšna krajevna skupnost, ki se v praksi čedalje bolj uveljavlja, je skupaj s temeljno organizacijo združenega dela temelj celotnega sistema socialistične samoupravne demokracije. Zato je nujno, da je nadaljnji razvoj krajevni skupnosti eno izmed temeljnih področij delovanja družbenopolitičnih organizacij.«

LETNI SESTANKI IN SEJE ORGANOV IN ORGANIZACIJ ZVEZE SINDIKATOV

V prvi letošnji številki Sindikalnega poročevalca, priloge Delavske enotnosti, z dne 20. januarja predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije objavlja Izhodišča za pripravo in izvedbo letnih sestankov in sej organizacij in organov zveze sindikatov in sindikatov v letu 1983.

(Nadaljevanje na 6. strani)

PRIPRAVE NA VOLITVE, IZPOLNJEVANJE PLANSKIH OBVEZ IN OBRAVNAVA ZAKLJUČNIH RAČUNOV

To so bile osnovne teme, ki so jih v četrtek, 20. januarja, na skupni seji obravnavali predsedniki izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, člani izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne in člani predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS-Železarne. Na seji sta bila prisotna tudi Božo Bartelj, član poslovnega odbora naše železarne in Janez Jamar, predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov Jesenice.

V temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih preneha mandat delegatov delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, odborov samoupravne delavske kontrole, delegatov skupne disciplinske komisije in delegatov delavskega sveta Železarne. Mandat poteče tudi delegatom iz

vršnih odborov delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti (odbor za gospodarstvo, odbor za kadre, ...).

V pripravah na kandidacijski postopek je treba preveriti, koliko in kateri so tisti delegati, ki že dve mandatni obdobji opravljajo določeno funkcijo v samoupravnih or-

ganizacijah. Kandidacijski postopek naj poteka prek sindikalnih skupin in samoupravnih delovnih skupin, volitve pa morajo biti razpisane trideset dni pred potekom mandata.

Pri evidentiranju kandidatov je treba bolj upoštevati mlade delavce in ženske, zato naj bi sindikat in mladina evidentiranje vodila skupno. Struktura delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter delavskega sveta Železarne mora biti odraz strukture zaposlenih v določenem okolju.

Ce bo pri kandidacijskem postopku prišlo do zapletov ali nejasnosti, se obrnite na konferenco osnovnih organizacij sindikata Železarne ali na Staneta Repovža, ki je predsednik volilne komisije.

V nadaljevanju seje je Božo Bartelj podal osnovne značilnosti poslo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZVOZ IN UVOZ V LETU 1982

V letu 1982 je železarna Jesenice z gospodarskim načrtom predvidela izvoz na konvertibilno področje v višini 20.236.000 dolarjev. Do konca leta je to obveznost izpolnila z 19.200.000 dolarji, kar pomeni 95 odstotkov planskih obveznosti.

Vzrok za nedoseganje plana izvoza na konvertibilno področje je predvsem v težavah pri prodaji toplovaljanih ploščatih izdelkov. Pri tem se namreč vedno znova pojavlja pomanjkanje oziroma predčasna izkoriščenost uvoženih carinskih kontin-

gentov, kar močno vpliva na možnost količinske prodaje in na višino dosegljivih cen.

Železarna Jesenice je tudi v letu 1982 občutno povečala izvoz svojih izdelkov na konvertibilno področje, kar prikazuje razpredelnica:

(v dolarjih)	realizacija 1981	plan 1982	real. 1982
konvertibila	15.272.380.—	20.236.000.—	19.200.000.—
kliring	13.703.090.—	16.500.000.—	11.564.300.—
	28.975.470.—	36.736.000.—	30.764.300.—

(Nadaljevanje na 2. strani)

OSKRBA S SUROVINAMI V PRVEM TROMESEČJU

Članom izvršnega odbora delavskega sveta in delegatom delavskega sveta SOZD Slovenske železarne, ki se bodo sestali 31. januarja in 4. februarja, je posredovana tudi informacija o oskrbi s surovinami v prvem tromesečju letos, ki jo povzemamo tudi v našem glasilu.

V drugi polovici prvega tromesečja bo postala oskrba s surovinami ključnimi materiali kritična. Pomanjkanje deviznih sredstev, ki traja že dalj časa ter ustavitve odobranja Hermes kreditov nam v tem trenutku onemogoča financiranje uvoza surovin. Po posameznih surovinah je položaj naslednji:

ŽELEZOVA RUDA: Železarna Jesenice ima zalogo za proizvodnjo do konca tromesečja. Ruda za železarno Štore leži v pristanišču v Bakru, ker Železarna nima deviznih sredstev za plačilo in carinjenje te rude.

Za oskrbo v drugem tromesečju bi morali najkasneje do sredine februarja odpoklicati tako rudo za Jesenice kot za Štore. To ne bo mogoče brez deviznega pokritja. Ladijski transport namreč traja vsaj dva me-

seca, zato je velika nevarnost, da bomo v drugem tromesečju ostali brez železove rude, če se ne bomo vključili v obstoječe možnosti transporta rude iz Peruja in Brazilije (ladja vozi tudi za druge porabnike).

JEKLENI ODPADKI: Začetek leta smo dočakali s primernimi zalogami jeklenih odpadkov, tako da bi ob normalnem dotoku z domačega tržišča lahko pokrili porabo do konca meseca februarja. Pričakujemo dobave iz Bolgarije in Poljske po zaključkih blagovne menjave ter ladjo na osnovi kompenzacijskega posla z Unior Zreče. Ta ladja že dalj časa čaka v pristanišču na nakladanje zaradi težav pri odpiranju akreditiva s strani Ljubljanske banke in ni sigurno, kdaj bo posel realiziran. Za me-

(Nadaljevanje na 3. strani)

JANUAR NE KAŽE NAJBOLJE

Iz podatkov, ki smo jih dobili iz statistične službe sektorja za ekonomiko je razvidno, da je razkorak med doseženimi delovnimi rezultati in planom po 24 dneh januarja še nekoliko večji, kot je bil ob zadnjem poročanju. Najbliže planu so plavžarji, medtem ko gresta količina izdelanega surovega jekla in izdelane skupne proizvodnje v korak.

V TOZD Plavž so delavci v 24 dneh januarja izdelali 11.598,4 tone grodlja ali 76,3 % mesečnega družbenega plana, ki je enak operativnemu programu in za dober odstotek zaostajajo za idealno realizacijo. Jeklarji v TOZD Jeklarna pa so izdelali 30.734 ton surovega jekla in za dobre štiri odstotke zaostajajo za mesečnim družbenim planom, ki je enak operativnemu programu.

Proizvodne temeljne organizacije so v 24 dneh dosegle 93.460,4 tone skupne proizvodnje ali 73,1 % družbenega plana, ki je enak operativnemu in za realizacijo zaostajajo dobre štiri odstotke.

V teh dneh pa je bilo narejenih 18.966,7 tone izdelkov za prodajo, kar je 55,6 % mesečnega družbenega plana oziroma 56 % nekoliko zmanjšane operativnega programa in realizacija za okroglo 21 % zaostaja za linearnim mesečnim planom.

PRIPRAVE NA VOLITVE, IZPOLNJEVANJE PLANSKIH OBVEZ IN OBRAVNAVA ZAKLJUČNIH RAČUNOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

vanja v letu 1982. Tako smo v preteklem letu za 5,2 odstotka zaostali za planom skupne proizvodnje. Takšen zaostanek za planom je posledica tega, ker smo naredili manj lastnega surovega jekla in dobili manj polizdelkov iz uvoza in metalurške menjave, ker nismo uresničili plana menjave. V skupni proizvodnji smo zaostali za 78 tisoč ton, v gotovi proizvodnji pa smo za letom 1981 zaostali za 21 tisoč ton.

Finančni rezultati so se izboljšali v zadnjem četrtletju, saj smo v decembru res dobro delali. Obračuni sicer še niso zaključeni, vendar bomo leto 1982 zaključili z izgubo, ki jo bomo pokrili s sredstvi iz rezervnega sklada. V izgubi bosta TOZD Jeklarna in Valjarna bluming-štel, vendar so že narejeni sanacijski programi, kjer ugotavljamo vzroke izgube in v katerih so konkretne osebnosti zadolžive za izboljšanje stanja.

V letu 1982 smo izredno povečali izvoz, saj je njegova skupna vrednost 30.700.000 dolarjev ali 67 tisoč ton izdelkov. Čeprav smo izvoz povečali, nismo dosegli plana izvoza. Tako smo izvoz na konvertibilno področje izpolnili le 95-odstotno, na klirinško pa samo 70-odstotno. Vzrok za odstopanje od načrtovanega izvoza na klirinško področje so pozno sklenjene pogodbe z državami SEV (svet za vzajemno ekonomsko pomoč, gospodarsko združenje članic vzhodnega bloka — opomba L. K.).

Na področju deviznega poslovanja s kupci smo načrtovali 20 milijonov dolarjev sredstev, združili pa smo jih 10,5 milijona. Od tega smo v Sloveniji združili čez 5 milijonov dolarjev, v ostalih republikah pa manj, kot smo računali tudi zaradi dogovorov o medsebojni oskrbljenosti s surovinami.

Kakšni pa so rezultati poslovanja v januarju 1983? V decembru smo dokazali, da lahko s tem, kar imamo, naredimo več in bolje, saj smo dosegli rekordno proizvodnjo. V januarju pa so rezultati že zelo kritični. Skupno proizvodnjo za januar smo v treh tednih izpolnili le 91-odstotno, odpremo 70-odstotno, izvoz pa samo 25-odstotno. Kljub nizki proizvodnji je bil asortiment proizvodnje v primerjavi z decembrom boljši.

Devizne bilance še niso znane, saj še niso usklajene v samoupravni in-

terezni skupnosti za ekonomske odnose s tujino (SISEOT). Predvidevamo pa, da bo izvoz v primerjavi z letom 1982 povečan za 13 odstotkov (tudi na klirinško področje), uvoz pa bo delno omejen.

Glede oskrbljenosti v letu 1983 so predvidevanja naslednja: v okviru devizne bilance bo skupno z drugimi republikami rešena oskrba s koksom in na tem področju ne bi smelo biti problemov. Z belim surovim železom bomo bolj oskrbljeni, predvsem iz RMK Zenica, čejejo pa tudi pogo- vori o metalurški menjavi z Bolgarijo. Pri oskrbi z jeklenim odpadkom je predviden manjši uvoz, zato bo potrebno prerazporejanje domačih jeklenih odpadkov ter prerazporeditev med slovenskimi železarnami.

Pri oskrbi s ferolegurami bo najbolj kritična preskrba z nikljem, če s Sovjetsko zvezo ne bo podpisana pogodba o dobavi niklja. Pri preskrbi z grafitnimi elektrodami bomo morali mesečno uvoziti 100 ton elektrod, vendar zaradi tega zastojev ne bo. Glede oskrbe s polizdelki razgovori še tečejo in so zagotovljene le prve količine. Pri oskrbi z rudo so možne težave v dinamiki oskrbe, ker gre za uvoz v vrednosti dveh milijonov dolarjev, ki jih je treba realizirati v obdobju marec-oktober, ker je v ostalih mesecih zaradi prevoza dobava kritična.

Pri tem mora sindikat ustvariti tako delovno vzdušje, da bomo v danih pogojih več naredili iz tega, kar imamo na razpolago. V primeru, da bomo morali ustavljati proizvodnjo, je treba že sedaj vedeti, kateri so ti obrati in kdaj jih bomo ustavljali, če pride do redukcij električnega toka ali pomanjkanja surovin. Da bomo torej lahko že vnaprej pripravljene, mora biti že sedaj narejen program proizvodnje v primeru redukcij. Poleg tega mora poslovodni odbor Železarne in pristojne strokovne službe preskrbeti toliko materiala, da bomo lahko normalno obratovali.

O tem, kako naj bi obravnavali zaključne račune, je govoril Janez Jamar, predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov Jesenice. Obravnavati zaključnih računov naj bi bila letos širša kot v preteklih letih. Obravnavati je treba zadeve, ki so motile boljše delo, pri tem pa ločiti subjektivne od objektivnih vzrokov. Obravnavati bodo tudi poslovanje službe družbenega knjigovodstva,

gospodarske zbornice, banke, zavarovalnice in samoupravnih interesnih skupnosti. Tako bi dobili vpogled v delo teh organizacij in videli, kako je koriščen denar, namenjen za njihovo delo. Pri obravnavi zaključnih računov je treba oceniti tudi, kako so bili uveljavljeni družbenoekonomski odnosi, svobodna menjava dela, načela stabilizacije, kakšna je produktivnost in nagrajevanje po delu in kakšne so možnosti poslovanja.

Razprave o zaključnih računih naj bi bile zaključene v začetku marca, obravnavati pa naj bi potekala takole: najprej bi gradivo obravnavale družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih in ocenile, ali je gradivo pripravljeno tako, da jih lahko obravnavajo vsi delavci temeljne organizacije ali delovne skupnosti. Nato naj bi razprava potekala v zborih delavcev oziroma na sestankih samoupravnih delovnih skupin.

Po končani razpravi je treba napisati poročilo o obravnavi zaključnih računov, kjer je treba opredeliti, kako so bila pripravljena gradiva, kako je potekala razprava in zbrati pripombe. Poročilo je treba do 10. marca poslati na občinski svet ZZZS Jesenice, ker bodo poročila o zaključnih računih obravnavali na seji zbora družbenega dela, ki bo v prvi polovici marca.

Ob koncu je navzoče seznanil o obisku predsednika republiškega sindikata 27. januarja na Jesenicah. Predsednik Marjan Orožen bo seznanjen s pripravami za gradnjo jeklarne 2, s težavami poslovanja v Železarni in z aktivnostjo konference osnovnih organizacij sindikata v Železarni. Pogovorili se bodo tudi o problemih turizma v občini Jesenice ter o nalogah in težavah sindikata kot družbenopolitične organizacije.

Na koncu seje so potrdili predlog koordinacijskega sveta ZSMS o enotni evidenci aktivnosti zaposlenih v Železarni in bili seznanjeni z nepravilnostmi, ki se dogajajo ob premeščanju delavcev na druga delovna mesta. Tako mora delavec, ki je zaradi invalidnosti premeščen na manj vrednoteno delovno mesto, prejemati doplačilo, brez ustreznih obrazložitve in dokazov pa se delavcev ne sme premeščati na druga delovna mesta.

Lilijana Kos

INOVATORJI O NOVATORSTVU

V današnji številki Železarja predstavljamo dr. Božidarja BRUDARJA, vodja tehnološkega razvoja matematičnih raziskav na raziskovalnem oddelku naše železarne. Božidar je Jeseničan, zadnjih pet let pa živi na Bregu. Gimnazijo je končal na Jesenicah in leta 1963 je postal dipl. inž. fizike. Potem je do 1969. leta učil na ŽIC in v tem času je opravil tudi strokovni izpit za profesorja fizike. Za magisterij si je izbral področje fizike, doktorat pa je zagovarjal na Elektro fakulteti. Je tudi habilitiran docent na Strojni fakulteti za področje neporušnih raziskav.

»Z našim delom poskušamo vpeti nove metode vrednotenja izmerjenih podatkov, ki jih zapisujemo pri posameznih tehnoloških procesih v Železarni. Čisto matematično skušamo dognati odvisnosti, denimo med mehanskimi lastnostmi posameznih jekel in njihovo kemično analizo. Izdelati želimo matematične modele posameznih tehnoloških procesov, saj bo v bodoče moral biti vsak delovni proces v Železarni matematično obdelan. To je nujno, če hočemo pri proizvodnji uporabljati procesne računalnike, je dejal, ko je pojasnjeval svoje delo in delo svojih ožjih sodelavcev. »Pravzaprav orjemo ledino na tem področju. Metalurški postopki so znani, toda mnogi pojavi so premalo definirani. Iz izkušenj vemo, kako se bo pod določenimi pogoji kak material obnašal, toda vseh vzrokov za to ne poznamo. Tu je še veliko neraziskanega in matematično nedodelanega. To znanje pa nam je potrebno, če hočemo vse procese spraviti v matematične formule in algoritme. Po matematični poti lahko odkrijemo, koliko znanja nam manjka in lahko rečem, da pri nekaterih kvalitetah to znaša kar 40 do 60 %.

Matematični izsledki se danes premalo uporabljajo v praksi. Na nek način bo treba dvigniti nivo znanja na tem področju, mogoče z različnimi objavami v Železarju. Že pokojni akademik prof. Kuhelj je dejal, da človek rabi toliko matematike, kolikor je zna.

Božidar je doslej vložil tri inovacijske predloge, prvega — merilna priprava za rezanje na škarjah, že pred več kot desetletjem. Gre za pripravo, ki jo je sam konstruiral za merjenje dolžine in izračunavanje pravih odrezov blumov za žično valjarno na Beli. Ta pri merjenju izkorišča infrardečo svetlobo žarečega kosa, na katero so občutljivi fototranzistorji, vgrajeni ob progi. Naprava posreduje rezalce v kabino informacijo o dolžini zdravega materiala, istočasno pa jim pove tudi na katero dolžino mora postaviti škarje, da bodo dolžine odrezov kar najbolj optimalne.

Ko je naprava pri nas že nekaj časa delovala, je vložil prijavo na patentni urad v Beogradu, od koder je pred nekaj leti dobil obvestilo, da ne dojemajo bistva te naprave. Članici Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije je poslal kratka obvestila o tej napravi, ker je menil, da bi to nekatere utesnile zanimati. Edini odgovor, da te naprave ne potrebujejo, je dobil iz Smedereva. Tako je že opustil vso zadevo in zahtevalo za patent umaknil. Čez nekaj let je iz Nikšića prišlo vabilo, naj pride k njim, da jih stvar zanima. Toda za napravo se niso odločili. Kasneje, ko so zgradili bluming valjarno, so spet poslali ponudbo in podobno napravo kasneje tudi postavili ob progi v valjarni. Ta naprava je pri njih nemerno večja kot pri nas, na Jesenicah, kjer lahko z njo merimo dolžino do dveh metrov, tam pa ta dolžina znaša kar 55 metrov.

Valjarno bluming-štel ta naprava še danes dela v taki obliki, kot je bila izvedena. Podobno napravo bi, po njegovih besedah, lahko postavili v valjarno debele pločevine in na štelu, kjer bi valjavec dajala podatke o širini valjanca.

Pri drugi inovaciji — rekonstrukcija zvonastih peči v TOZD Hladna valjarna Jesenice gre, kot sam pravi, za preprosto idejo, da bi zvonaste peči preoblikovali tako, da bi omogočili ogrevanje in hlajenje kolobarjev tudi z notranje strani. Dodati bi namreč morali električni grelec v sredini in ustrezno preoblikovati žarilni zvon. Za hlajenje bi potem uporabljali vodo, ki bi dotekala v lijak v sredini zvonaste peči. S tem bi proces žarjenja in hlajenja pospešili. Vsa energija iz dodatnega grelca bi

bila koristno izrabljena. Zamisel pri odgovornih v TOZD Hladna valjarna Jesenice kljub temu, da pomeni prihranek energije in časa, ni prodrla. Za zadevo je skušal zainteresirati tudi tehnologe v Hladni valjarni Bela, toda tudi tam brez uspeha. »Če prepričaš tehnolog, da je kakšna izboljšava koristna, da se zavzamejo zanj, lahko upaš, da bo izvedena, sicer ne. Zakaj je največ inovatorjev med vzdrževalci? Zato, ker inovacijo najlažje izvedejo. Na tem področju bi delo v Železarni morali biti bolj organizirano.

Tretji inovacijski predlog je vložil za skrajšanje časa začetne homogenizacije pri ogrevanju blokov v globinskih pečeh v TOZD Valjarna bluming-štel. Bloke določenih kvalititet, ki so bili vroče založeni, so včasih postavili v nekurjeno vročo komoro, da so se temperature izenačile. Božidar je ugotovil, da izenačevanje temperatur ni potrebno, saj so temperaturne razlike v materialu ob zalaganju v peč večje, kot če začnejo material takoj ogrevati na višjo temperaturo. Če postavimo bloke teh kvalititet v komoro, ki ima manj kot 1000 stopinj Celzija, se začnejo ohlajati. Dokazal je, da se tak blok tudi počasneje ogreva na željeno temperaturo 1300 stopinj Celzija kot blok, ki ni bil podvržen homogenizaciji in ima zato bolj vročo središč. »Na osnovi nekega matematičnega modela smo prišli do ugotovitve, da se čas ogrevanja lahko skrajša. V prihodnje, ko bo ogrevanje urejal procesni računalnik, bodo izračuni prišli bolj do izraza. Pri uvajanju teh sprememb bi si jaz upal narediti veliko več, kot si zdaj nekateri upajo. Zlasti metalurgi so pri tem previdni. Mogoče zaradi licenčne proizvodnje ali pa zaradi metalurško premalo definiranih pogojev. Vemo, na primer, da nekateri materiali pri prehitrem ogrevanju pokajo, ne vemo pa, zakaj.

Božidar ima tudi dosti drugih izboljšav, za katere pa ni vložil inovacijskega predloga, saj jih, kot pravi, jemlje kot del svojih delovnih dolžnosti. Sedaj se največ ukvarja s problemom, kako konstruirati napravo, s katero bi lahko kar najbolj natančno kontrolirali kvaliteto palic ali zvarjenih cevi. V TOZD Jeklovlek imajo napravo, s pomočjo katere ugotavljajo napake na jeklenih palicah, toda izkazalo se je, da ta naprava ne pokaže prav vseh napak. To ga je navedlo, da se je lotil raziskav. S sodelavci je skušal bolj natančno določiti signal, ki pokaže napake. Ta signal je poskušal izračunati s pomočjo računalnika. Izhajal je iz dejstva, da če je magnetno polje okrog razpoke v materialu tako močno, da postavi feromagnetne delce pokonci, potem mora biti tudi dovolj močno, da bi lahko z zadostno občutljivo napravo dohčili lego in obliko napake, pa tudi to, ali je napaka površinska ali se nahaja v notranjosti materiala. Izračuni, ki jih je s tem v zvezi dobil, so bili potrjeni tudi s praktičnimi poskusi, vendar je, kot pravi, vsa stvar še v razvojni fazi. Gre namreč za izračun, ki je bil doslej znan kot neresljiv.

Svoje izsledke s tega področja je objavil tudi pri nas, bolj natančno pa v strokovni reviji s področja neporušnih raziskav v Angliji. S tem je vzbudil v svetu precej pozornosti. Sodeloval je tudi na treh svetovnih konferencah o neporušnih raziskavah in tam imel referate. Posebno odmevnost je imel njegov referat na konferenci v Avstraliji, kjer je sodeloval s prispevkom, kako se dajo izračunati signali na napravah, s katerimi registriramo spremembe elektromagnetnega polja, ki jih povzročijo napake. »Morda bomo lahko v nekaj letih konstruirali aparat, ki bo z veliko natančnostjo določal napake v materialu in z njim zamenjal že obstoječega v Jeklovleku. Pri praktični izvedbi aparature se bomo, če sami ne bomo kos nalogi, povezali z inštitutom Jožef Stefan ali kako podobno organizacijo.

Božidar meni, da bi morali biti vsi rešeni problemi v Železarni nekeje registrirani. V nekem obratu imajo kakšen tehničen ali tehnološki problem dobro rešen, drugje pa ne vedo, kako bi rešili podoben problem. Vedeti bi se moralo, kdo v Železarni zna kaj napraviti.

»Železarna bi znanje lahko tudi prodajala, je povedal. »Na Ravnah imajo nekaj podobnega. Pravijo, da se jim izplača. Ko bi se vedelo, da zna ta in ta v Železarni narediti to in to in bi bilo tako znanje v obliki neke zaokrožene celote ponujeno tistim, ki ga potrebujejo, bi nam najbrž prinašalo precejšnje koristi.

PETA SEJA DELAVSKEGA SVETA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Predsednik Alojz Janežič sklicuje peto redno sejo delavskega sveta SOZD Slovenske železarne v petek, 4. februarja, in sicer po vrstnem redu v TOVILU v Ljubljani. Delegatom predlaga naslednji dnevni red:

- sprejem gospodarskega načrta SOZD Slovenske železarne za leto 1983,
- sprejem plana delovne skupnosti skupnih služb SOZD Slovenske železarne za leto 1983,

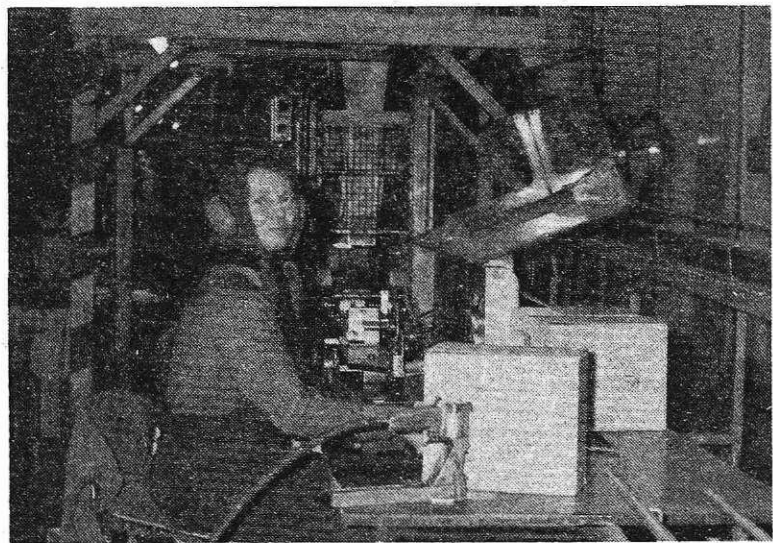
- problematiko oskrbe in devizna bilanca SOZD Slovenske železarne za leto 1983 (problematiko oskrbe v prvem tromesečju objavljamo v posebnem sestavku),

- izvajanje samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za realizacijo programa razvoja rudarsko-metalurške proizvodnje v RMK Zenica in

- obravnavo in sprejem investicijskega programa TOZD TIO Veriga Lesce.

Pod tekočimi zadevami pa bodo obravnavali predlog za dotočijo jugoslovanskemu smučarskemu skladu.

Pred tem se bo 31. januarja na šesti redni seji sestel tudi izvršilni odbor delavskega sveta SOZD Slovenske železarne in poleg navedenih vprašanj pregledal tudi službena potovanja v tujino v času od 1. novembra 1982 do 31. decembra 1982.

V žebliarni (Foto S. Kokalj)

IZVOZ IN UVOZ V LETU 1982

Izvoz in metalurško menjavo smo v letu 1982 obravnavali kot prednostno nalogo tako po količinah, asortimentu in realizaciji. To pa je negativno vplivalo na uresničevanje obvez do domačega trga. Ker z izvozom nismo mogli v celoti pokriti potreb po uvozu surovin in repromateriala, smo intenzivno nadaljevali akcijo zbiranja deviznih sredstev v okviru samoupravnih interesnih skupnosti za ekonomske odnose s tujino (SISEOT). Rezultati združevanja so bili v prvem polletju zadovoljivi, v drugem pa je ta vir sredstev skoraj usahnil zaradi novega deviznega zakona, ki je bil sprejet v juliju.

Iz posameznih republik smo v letu 1982 združili naslednja sredstva:

— v Sloveniji	5.202.345 dolarjev
— na Hrvaškem	731.019 dolarjev
— v Srbiji	1.186.727 dolarjev
— v Bosni	
— in Hercegovini	601.586 dolarjev
— v Črni gori	213.394 dolarjev
— v Makedoniji	35.239 dolarjev
— v Vojvodini	551.323 dolarjev

Skupno smo združili 8.462.602 dolarja, izvozno-carinske deklaracije

Lilijana Kos

PRIPRAVE NA VOLITVE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Dne 22. aprila letos preneha mandat delegatom in članom samoupravnih organov v TOZD oziroma delovnih skupnostih in skupnim samoupravnim organom v naši Železarni. To so delavski svet TOZD in delovnih skupnosti, delavski svet Železarne, odbori samoupravne delavske kontrole v TOZD in odbor samoupravne delavske kontrole Železarne, odbor posebne finančne službe in skupna disciplinska komisija Železarne.

Delavci volijo svoje delegate v organe upravljanja na podlagi zakona o volitvah in odločitev organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v organizacijah združenega dela in drugih zakonskih predpisov, statuta TOZD oziroma delovne skupnosti in statuta Železarne ter drugih samoupravnih splošnih aktov. Z zakonom je določen postopek volitev in odločitev delavskih svetov v TOZD in drugih organizacij združenega dela. Določeno je, da je nosilec in organizator dejavnosti pri volitvah sindikat, ki v sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami omogoča delavcem najširšo pobudo in udeležbo v celotnem procesu volitev delegatov v delavske svete organizacij združenega dela in v druge organe. Sindikat organizira in izvaja tak demokratičen postopek, ki omogoča delavcem, da svobodno izrazijo svojo voljo pri predlaganju in določanju kandidatov v posamezne samoupravne organe.

Volitve delegatov v delavski svet TOZD razpisuje delavski svet TOZD. V sklepu o razpisu volitev mora biti določen dan, od katerega dalje začne teči roki za izvedbo posameznih volilnih opravil in katerega dne so volitve. Volitve morajo biti razpisane najkasneje 30 dni pred potekom mandatne dobe delegatov. Zakon tudi določa, da so volitve v delavski svet praviloma v začetku leta, najkasneje pa v 60 dneh od takrat, ko je ugotovljen zaključni račun TOZD.

Kandidate za delegate v delavskem svetu določijo delavci na kandidacijskih konferencah, ki jih sklicuje sindikat. Kandidacijske konference se sklicujejo v posameznih delih delovnega procesa in se morajo sklicati po razpisu volitev, opraviti pa najpozneje 15 dni pred dnevom glasovanja. Na kandidacijski konferenci se piše zapisnik. Zapisnik se skupaj z navedbo določenih kandidatov predloži sindikalni organizaciji v TOZD oz. delovni skupnosti. Na podlagi določitve kandidatov sestavi sindikalna organizacija enotno kandidatno listo. Kandidatna lista mora obsegati za vsak del delovnega procesa najmanj toliko kandidatov, kolikor delegatov je treba izvoliti iz posameznega dela delovnega procesa. Kandidati se na kandidatni listi napišejo po abecednem vrstnem redu, posebej za vsak del delovnega procesa. Glede na navedeno ima vsaka TOZD oziroma delovna skupnost v svojem statutu določeno število delegatov v delavskem svetu.

Število delegatov v delavskem svetu Železarne je določeno po pravilu, ki ga določa statut Železarne, ki pravi, da ima vsaka TOZD in delovna skupnost najmanj dva delegata, nato pa na vsakih začetih 150 delavcev še po enega delegata.

Za volitve v odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD se uporabljata poleg navedenega zakona tudi zakon o organu samoupravne delavske kontrole in pravilnik o organiziranju in delu samoupravne delavske kontrole v TOZD. V delovnih skupnostih se ne organizira odbor samoupravne delavske kontrole, pač pa kontrolo vrši odbor samoupravne delavske kontrole Železarne. Vsaka TOZD in delovna skupnost izvoli v odbor samoupravne delavske kontrole Železarne po enega člana.

Volitve v odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD (število članov odbora je določeno v navedenem pravilniku) razpiše delavski svet TOZD, medtem ko volitve v odbor samoupravne delavske kontrole Železarne razpiše delavski svet Železarne.

Skladno s samoupravnim sporazumom o organizaciji in delu posebne finančne službe vsaka TOZD in delovna skupnost izvoli po enega delegata v odbor posebne finančne službe.

Skupno disciplinsko komisijo sestavljajo po trije člani vsake TOZD in delovne skupnosti in 18 članov, izvoljenih z liste zbora združenega dela Skupščine občine Jesenice. Po tri člane skupne disciplinske komisije volijo delavci neposredno v vsaki TOZD in delovni skupnosti, predsednika, podpredsednika in člane z liste zbora združenega dela pa v vseh TOZD in delovnih skupnostih. V vseh naštetih organih traja mandatna doba delegatov oziroma članov dve leti. Nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen v isti organ. Tudi na to je potrebno biti pozoren pri kandidiranju.

Po zakonu o združenem delu v delavski svet TOZD in delovne

skupnosti ne more biti izvoljen delavec, ki je kot individualni poslovodni organ – vodja TOZD, oziroma kot predsednik ali član kolegijskega poslovodnega organa svetu odgovoren in tudi ne drugi delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, kot so vodje posameznih sektorjev ali drugi v statutu TOZD in zakonu določeni delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, ki so odgovorni neposredno delavskemu svetu. Enako velja za delavski svet Železarne. Za člana odbora samoupravne delavske kontrole ne more biti izvoljen delegat delavskega sveta, član izvršilnega organa kakor tudi ne delavec, ki po zakonu ne more biti izvoljen za delegata v delavski svet.

Postopek za izvedbo volitev v samoupravne organe vodijo volilne komisije in volilni odbori v TOZD in delovnih skupnostih.

Volilno komisijo sestavljajo predsednik, tajnik in en član. Imenuje jo delavski svet izmed delavcev TOZD oziroma delovne skupnosti. Po zakonu volilna komisija opravlja neposredno tehnično delo v zvezi s pripravo volitev, ugotavlja, ali je kandidatna lista sestavljena v skladu z zakonom, imenuje volilne odbore in nadzoruje njihovo delo, ugotavlja in razglasi izid volitev ter poroča o njih delavskemu svetu in opravlja druge naloge, ki jih določa zakon.

Volilni odbor dela neposredno na volišču. Sestavljajo ga predsednik, tajnik in član, vodi glasovanje pri volitvah ter ugotavlja izid glasovanja na volišču. Volilni odbor skrbi za pravilnost in tajnost glasovanja.

Na koncu bi še omenili, da sindikat kandidatne liste pošlje volilni komisiji v TOZD oziroma delovni skupnosti najkasneje deset dni pred dnevom glasovanja. Vsaki kandidatni listi je treba predložiti zapisnik o delu kandidacijskih konferenc po delih delovnega procesa in zapisnik o delu sindikalne organizacije pri sestavi kandidatne liste. Kandidatni listi je treba priložiti tudi pisni pristaneke vsakega izmed kandidatov, ki se predlagajo na listi, da sprejme kandidaturu. Volilna komisija takoj preizkusi, ali je kandidatna lista sestavljena v skladu z zakonom in ali je bila pravočasno vložena. Volilna komisija lahko ugotovi, da je kandidatna lista v skladu z zakonom, lahko pa jo vrne sindikalni organizaciji, da popravi formalne pomanjkljivosti, ali pa jo zavrne. Volilna komisija mora odločiti o ugotovitvi skladnosti z zakonom ali o zavrnitvi kandidatne liste v 48 urah od ure, ko je prejela listo. V istem roku mora volilna komisija pozvati sindikalno organizacijo, da odpravi ugotovljene pomanjkljivosti. Volilna komisija razglasi sprejeto kandidatno listo skupaj s svojo ugotovitvijo, da je lista v skladu z zakonom, najpozneje pet dni pred dnevom volitev.

O glasovanju in o ugotavljanju izida glasovanja ter o samem postopku se morajo volilni odbori in volilne komisije še posebej seznanimi. O tem bodo izdana posebna navodila.

S. R.

OBVESTILO BIVŠIM DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI ŽELEZARNE

Blagajna Železarne obvešča vse zaposlene v letu 1982 in vse, ki so prekinili delovno razmerje v tem letu zaradi odhoda v pokoj, smrti ali so odšli v JLA ali bili kako drugače obračunani ter prekinili redno delovno razmerje, da dvignejo čimprej na blagajni Železarne gotovino za poračun osebnega dohodka za leto 1982, izplačanega 30. decembra 1982.

Kdor tega ne more, naj sporoči z dopisnico svoj naslov na blagajno Železarne, da bo denar nakazala po pošti. Do tega poročila so upravičeni tudi učenci in študentje, ki so bili zaposleni na počitniškem delu v letu 1982.

Blagajna železarne Jesenice

OSKRBA S SUROVINAMI V PRVEM TROMESEČJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

sec marec nujno potrebujemo en ladijski tovar iz ZDA, za kar bi rabili okrog 2 milij. dolarjev. Ljubljanska banka ni sposobna v tem trenutku brez deviznih sredstev odpirati potrjene akreditivne, ameriški prodajalci pa brez potrjenega akreditiva ne morejo garantirati dobave. Pričakujemo tudi ladijski tovar odpadkov iz SSSR. Če nam bo uspelo dobiti tudi belo surovo železo v RMK Zenici, predvidene dobave vložka zadostujejo do konca prvega tromesečja.

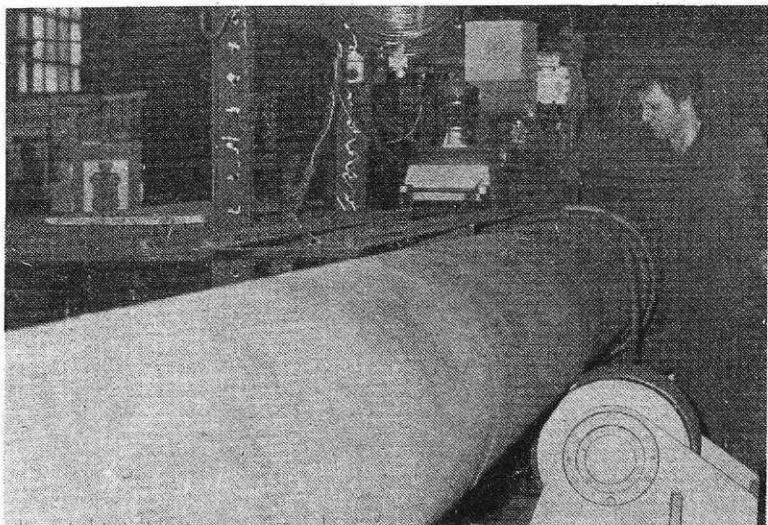
GRAFITNE ELEKTRODE: Dobavo grafitnih elektrod smo pričakovali v Hermes aranžmanu, zato je oskrba z elektrodami že v mesecu februarju predvsem v železarnah Jesenice in Štore kritična. Brez dodatnih deviznih sredstev za financiranje uvoza elektrod ne bo mogoče topiti jekla v elektro pečeh. Nujno potrebujemo za ta namen okrog milijon dolarjev.

FEROZLITINE: Za uvoz potrebnih ferozlitin bi še za prvo tromesečje potrebovali okrog 1,5 milij. dolarjev. Problem oskrbe je pereč zaradi izpada Hermes kreditov na eni strani, na drugi strani pa zaradi redukcij električne energije domači proizvajalci

ne dobavljajo pogodbenih količin. Železarna Jesenice bo morala uvoziti silicij metal in fero-silicij ali pa ustaviti proizvodnjo dinamo jekla.

Podoben problem pomanjkanja domačih zlitin se kaže tudi na Ravnah in v Štoreh. Zato bi kazalo s TD Ruše urediti možnost dobave večjih količin ferosilicija in ferokroma z devizno participacijo.

Večina izvoza SOZD Slovenskih železarn v četrtem kvartalu je bila vezana na razne aranžmaje blagovne menjave in maloobmejne prometa. Zato so lastni prilivi v tem času minimalni in vidimo edini vir za financiranje potrebnega uvoza v zagotovitvi deviznih sredstev iz združevanja. V republiki je sprejet dogovor v okviru SISEOT, da se lastni prilivi razporejajo: 44 % za skupne potrebe in energijo ter 56 % za zagotovitev repromateriala in za plačilo anuitet posameznih članic. Naši kupci imajo tako na razpolago več deviznih sredstev, kot so jih imeli v lanskem letu, zato bodo lažje našli sredstva za združevanje in devizno participacijo za naše dobave. Seveda pa bomo morali take zahteve učinkoviteje vezati na naše dobave.

Avtomatsko navijanje vretena v konstrukcijski delavnici (Foto S. Kokalj)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 31. JANUARJA DO 6. FEBRUARJA

31. januarja, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela št. 49 a;

1. februarja, MARTIN ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska št. 1, št. tel. 77-130;

2. februarja, LADO ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska št. 1, št. tel. 77-136;

3. februarja, BOŽO BARTELIJ, podpred. PO Jesenice, Titova 3A, št. tel. 81-453;

4. februarja, JANEZ TUŠAR, vodja kadrov. sektorja, Blejska Dobrava št. 16 B, št. tel. 83-082;

5. februarja, FRANC VIČAR, vodja invest. razvoja, Žirovnica, Rodne št. 51;

6. februarja, EMIL AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Jesenice, Titova 3, št. tel. 82-262.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 31. 1.	POLAJNAR DUŠAN	VARL ALOJZ
TOREK – 1. 2.	TELALOVIČ AHMED	MENCINGER STANE
SREDA – 2. 2.	DOLINAR SAŠO	ŠMID DUŠAN
ČETRTEK – 3. 2.	ENDLIHER MARJAN	ŽVAB PRIMOŽ
PETEK – 4. 2.	KAVČIČ EDO	MLAKAR FLORIJAN
SOBOTA – 5. 2.	CUND ZDENKO	PRETNAR VITO
NEDELJA – 6. 2.	MLEKUŽ KLAVDIJ	BURJA ANTON, ml.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 31. januarja do 5. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može-Kovačič.

V soboto, 5. februarja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar in III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

ZA BORCE: vsak dan od 13,30 do 14,30 – dr. Alojz Smolej.

V soboto, 5. februarja, samo dopoldne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu februarju bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Aleksander BAKIČ, Jeklarna –

1. februarja, Ivan VOLARIČ, Vzdrževanje – 1. februarja, Marija

ROZMAN, Hladna valjarna Bela – 2. februarja, Andrej JALEN, Jeklovlek – 2. februarja, Alojz ROBIČ, KSI – splošna

varnostna služba – 3. februarja, Anton KOROŠEC, Žičarna –

4. februarja, Valentina KERN, Družbena prehrana – 6. februarja, Marija ČOP, KO-FI – FRS – 8. februarja, Anton ZUPANC, Energetika, 10. februarja, Zdravko KUČINA, Livarna –

11. februarja, Valentin URBAS, Jeklarna – 14. februarja, Ahmet GALIJAŠEVIČ, KSI – splošna varnostna služba –

14. februarja, Katarina POGAČAR, Elektrode – 15. februarja, Jožef BRELIH, Žičarna – 16. februarja, Marjan KLANČNIK, Valjarna bluming-štek – 16. februarja, Srečko NOČ, Vzdrževanje, – 20. februarja, Jože PARTE, Remontne delavnice –

20. februarja, Franc PETRIČ, Vzdrževanje – 20. februarja, Kazimir KOTNIK, Hladna valjarna Jesenice – 22. februarja, Andrej DEMŠAR, Hladna valjarna Jesenice – 23. februarja in

Jovo KOZAMARA, Transport – 25. februarja.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

VABILO K SODELOVANJU

Vabimo kandidate z opravljenim izpitom za POSLUŽEVALCE VISOKOTLAČNIH KOTLOV in delavce z dokončano poklicno šolo kovinarske stroke, ki bi želeli delati na področju energetike kot strojniki parnih kotlov, da se v roku 15 dni pisno prijavijo na kadroviski sektor železarne Jesenice, Cesta železarjev 8.

Vsakemu kandidatu, ki bo izbran, bomo omogočili brezplačno opravljanje ustreznih tečajev in izpitov za samostojno opravljanje delovnih nalog.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Transport, z dne 19. januarja 1983 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge

1. vodja cestnega transporta šifra 9701 U-5 1 oseba
2. II. šofer kamiona šifra 9713 D-2 2 osebi

POGOJI: ad 1. višja šola strojne ali prometne smeri in pet let delovnih izkušenj

- ad 2. – soferski izpit B, C in E kategorije
- uspešno zaključena šola za poklicne voznike
- 1 leto delovnih izkušenj

Kandidati, ki so že oddali prošnje za opravljanje objavljenih del oz. nalog, naj se prijavijo na posebni prijavnici, ker starih prošenj pri tej objavi ne bomo upoštevali.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na kadroviski sektor železarne Jesenice, z oznako »za TOZD Transport«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovskih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

VABILO NA LETNO KONFERENCO

DRUŠTVO STROJNIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV JESENICE

vabi

vse svoje člane na

redno LETNO KONFERENCO

3. februarja ob 18. uri v zgornjih prostorih Kazine z običajnim dnevnim redom.

IO DSIT

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Bela

20. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Hladna valjarna Bela, Branko Šuvak je sklical 20. sejo 14. januarja. Obravnavali so pregled izvrševanja sklepov predhodne seje, ki ga je posredoval kadrovik Oto Pestotnik. Iz pregleda je bilo razvidno, da so vsi sklepi realizirani, razen sklepa o prerazporeditvi Janka Gričarja, o čemer je odbor ponovno razpravljal v nadaljevanju seje in sklepa, s katerim je odbor zadolžil varnostno in zdravstveno službo, da preveri, ali lahko Miha Azman opravlja svoje dosedanje delovne naloge glede zdravstvenega stanja, ki je v izvrševanju.

V nadaljevanju seje je odbor najprej potrdil predlog razporeditev novospredanih delavcev: Roberta Salomona na dela in naloge 2. adjuster, Ediba Suhonjiča na dela in naloge snemalca kolobarjev — priprava vložka in Muhameda Pašića na dela in naloge 2. adjuster. Odbor je potrdil tudi predlog prerazporeditev delavcev z odločbami za določen čas: Stanku Šmitu in Zmagoslavu Žagarju se odločba za dela in naloge »kadrovec« podaljša do 31. marca, oz. ko bosta opravila preverjanje znanja za delovne naloge v oddelku lužilnice. Avguštin Sadar se s 1. februarjem za nedoločen čas razporedi na dela in naloge 1. žarilec zvonastih peči. Huseinu Bulutu se odločba, za določen čas za dela in naloge žarilec previjalec podaljša za šest mesecev oz. do 31. julija. Danilo Malavašič se s 1. februarjem razporedi na dela in naloge strojni nakladalec kolobarjev za nedoločen čas. Darku Noču se zaradi njegovega zdravstvenega stanja odločba za določen čas za dela in naloge 2. adjuster podaljša za šest mesecev oz. do 24. julija.

Odbor je potrdil predloge prerazporeditev delavcev v oddelku lužilnice in adjustaže: Nail Mustedanagić se razporeja na dela in naloge varilec linije št. 2, Sulejman Dedić se razporeja na dela in naloge 2. lužilec linije št. 2, Irfan Suljanović se razporeja na dela in naloge žerjavovodja lužilnice, razporeditev velja za določen čas zaradi odsotnosti delavca Husrefa Bešliagića. Janko Gričar se razporeja na dela in naloge snemalca kolobarjev.

Igor Gašperin se razporeja na dela in naloge 1. adjuster, Franc Langus se razporeja na dela in naloge izdelovalec palet, Mirzet Ejupović se razporeja na dela in naloge 2. rezalec linije št. 2, razporeditev velja

za določen čas treh mesecev oz. do 30. aprila.

Nadalje je odbor zaradi nemotnega procesa dela sprejel sklep o potrebi po delavcih, in sicer: 2 osebi — strojni nakladalec kolobarjev; 3 osebe — 2. rezalec linije št. 3; ena oseba — ravnalet; 2 osebi — strojni nakladalec plošč; ena oseba — snemalca kolobarjev, priprava vložka; ena oseba — 2. lužilec linije št. 1; ena oseba — snemalca kolobarjev — lužilnica; ena oseba — pripravljalec kolobarjev CRNO; ena oseba — brusilec valjev; ena oseba — 2. brusilec trakov.

Poročilo o gibanju zaposlenih v mesecu decembru je prisoten posredoval Oto Pestotnik. Iz poročila je bilo razvidno, da je poprečni stalež v mesecu decembru znašal 277 delavcev. Novospredanih ni bilo, obračunani so bili trije delavci. Odsotnost z dela je bila v primerjavi z odsotnostjo v celotni železarni nižja. Odstopajo pa odsotnosti zaradi nezgod, bolezni, izredno plačana odsotnost, neplačana odsotnost in izostanki. Skupno je bilo 1.286 dni odsotnosti z dela.

Nadalje je odbor obravnaval prošnje delavcev: prošnji Jasminu Cimirotiću za prestop v TOZD Plavž je ugodil. Prošnji Dragana Todorovića in Hasana Pezića za prerazporeditev na delovne naloge skladiščnik odbor ni mogel ugoditi, ker trenutno še ni izpraznjeno delovno mesto. Odbor je sprejel sklep, da se bo izpraznjeno mesto skladiščnika interno objavilo za delavce TOZD in se bo odbor takrat odločil za najprimernejšega kandidata.

Na znanje so sprejeli informacijo, da je Nenad Fabijanić, ki je prošil za prestop v TOZD Hladna valjarna Bela, o čemer je odbor razpravljal na predhodni seji, prekinil delovno razmerje v TOZD.

Prošnji Hasana Selmana za prestop v TOZD Hladna valjarna Bela je odbor ugodil s tem, da se ga s 1. junijem, ko bo dopolnil 18 let, sprejme na dela in naloge v oddelku adjustaže.

Odbor je obravnaval prošnjo Mira Eržena za prestop iz TOZD Hladna valjarna Jesenice v TOZD Hladna valjarna Bela na dela in naloge vodja valjarne. Odbor je prošnjo ugodno rešil, s tem da bo sposoben iz TOZD Hladna valjarna Jesenice od 1. februarja do izpraznjenja delovnih nalog vodja valjarne.

Prošnji Romana Čamžiča za ponovni sprejem v TOZD Hladna valjarna Bela je odbor ugodil s tem, da se ga sprejme 6. aprila za določen čas enega leta. Zavrnil je prošnji Rifeta Vikića in Tomislava Hribarja za ponovni sprejem.

Prošnjo občinskega komiteja ZKS Jesenice za odobritev izredno plačane odsotnosti Žarku Petroviću, ki bo obiskoval seminar v času od 14. februarja do sredine maja, so ugodno rešili.

Razpravljali so o prošnji Franca Smoleja za izdajo soglasja, da lahko opravlja delo pri Jožetu Rekarju —

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA — DOPOLNITEV

Dopolnjujemo zapis o 14. redni seji delavskega sveta, ki je bila 27. decembra 1982.

Na podlagi razprave in ugotovitev pravilnosti oziroma nepravilnosti izreka ukrepa skupne disciplinske komisije železarn je bilo izvedeno glasovanje, in sicer so bili štirje delegati mnenja, da je sklep skupne disciplinske komisije pravilen, pet delegatov je bilo proti, osem delegatov pa se je glasovanja vzdržalo.

Na podlagi izida glasovanj je kadrovik valjarn poudaril, da delavski svet ni izglasoval potrebnih večine ne ZA in ne PROTI in še nadalje ostane v veljavi sklep oz. ukrep skupne disciplinske komisije železarn.

SK.

kjučavničarju in sprejeli sklep, da se mu izda soglasje za opravljanje dela v prostem času, pod pogojem, da zaradi tega ne bo težav pri opravljanju njegovih rednih delovnih nalog v TOZD in odsotnosti z dela. Če bo odsoten z dela v TOZD HVB zaradi bolezni, se soglasje preklicuje.

Odbor je na prošnjo Franca Fajfarja za oprostitve nekaterih delovnih nalog, ki jih zaradi zdravstvenega stanja ne more opravljeti, sprejel sklep, da glede na potrdilo

zdravniške komisije njegova prošnja ni utemeljena, vendar pa zahteva od zdravniške komisije, da ponovno pregleda, katera dela in naloge delovodje brusilnice ne more opravljeti in svoje mnenje posreduje vodstvu TOZD.

Odbor je sprejel na znanje prijave kandidatov za žerjavovodski tečaj.

Ob koncu seje je odbor sprejel na znanje poročilo o koriščenju neplačanih dopustov. Med 19. in 20. sejo je šest delavcev koristilo sedem dni neplačanih dopustov. N. K.

TOZD Remontne delavnice

21. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Kot vsak tretji torek v mesecu je tudi v januarju Bernard Bratina sklical sejo odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Remontne delavnice. V uvodu je kadrovik Damjana Muršec poročal o izvajanju sklepov 20. seje. Poročilo so prisotni brez pripomb sprejeli.

Za določen čas so v delovno razmerje sprejeli čistilko, na opravljanje del in nalog inženir za avtomatizacijo v RTA pa je bil prerazporejen pripravnik z visoko šolo. Posebna strokovna komisija je 18. januarja ugotovila, da je za navedene naloge usposobljen.

Odbor je upošteval mnenje vodstva temeljne organizacije in ni ugodil vlogam dveh delavcev za sprejem v delovno razmerje. Prav tako ni odobril vloge delavca za prestop iz TOZD Jeklarna ter prošnje za prestop iz elektro remontnih delavnic v obrat RTA.

Soglasje za prekinitev delovnega razmerja so dali štirim delavcem iz obratov gradbeno remontne delavnice in RTA, od katerih bosta dva prestopila v delovno skupnost za komercialne in finančne zadeve.

Odbor je skladno s priporočilom organizatorja za športno rekreacijo železarn in, glede na zaostrene gospodarske pogoje v letu 1983 in povečanje plana produktivnosti dela zavrnil vloge dveh delavcev za izredno plačano odsotnost za sodelovanje pri organizaciji prireditve v Sarajevu. Odbor je soglašal, da lahko koristita neplačano odsotnost.

Obravnavali so vlogo organizacijskega komiteja za pokal Vitranc za odobritev šest dni izredno plačane dopusta delavcu obrata RTA, ki bo sodeloval pri organizaciji tekmovanja. Odločili so, da lahko koristi odsotnost oja odbor soglasja, da lahko koristi tri dni izredno plačane odsotnosti, za ostalo zapro-

šeno odsotnost pa odbor soglasja, da lahko koristi neplačan dopust.

Na prošnjo amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice so delavcu iz obrata RTA odobrili en dan izredno plačane odsotnosti za sodelovanje pri predstavi v Cankarjevem domu.

Po krajši razpravi so zavrnil vlogo Zveze telesnokulturnih organizacij Jesenice za odobritev izredno plačane odsotnosti delavcu gradbeno remontnih delavnic za vodenje smučarskega tečaja. Odbor je menil, da lahko koristi neplačano odsotnost.

Za ugotavljanje povzročenih škod, kot posledice disciplinskih prekrškov delavcev obrata strojno remontne delavnice, je odbor imenoval posebno tričlansko komisijo, ki je za prijavljene primere dolžna ugotoviti škodo do 25. januarja.

V zvezi s problemom zaposlovanja mladoteknikov, njihovim usposabljanjem in usmerjanjem v nadaljnje delo je potrebna posebna skrb, da se pravočasno prepreči oz. odpravijo konfliktne situacije, ki so pri večini mladoteknikov prisotne v začetni fazi dela.

Na predlog kadrovskega sektorja je odbor zadolžil vse neposredne vodje dela, pri katerih so zaposleni mladotekniki, da takoj, ko mladoteknik izostane z dela (neopravičeni izostanek, bolezenska odsotnost), ali se ugotove druge nepravilnosti oz. odkloni, o dogodku obvestijo socialno delavko, ki bo potem lahko ustrezno ukrepala.

ZK

PREGLED SESTANKOV SDS

Na sestankih samoupravnih delovnih skupin, katerih zapisnike smo prejeli pretekli teden, so SDS obravnavale predvsem naslednje tri sporazume: dodatke k samoupravnim sporazumom k temeljnemu planu samoupravnih interesnih skupnosti za obdobje 1981—1985 za leto 1983, predlog sprememb samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb v krajevnih skupnostih v občini Jesenice za obdobje 1981—1985 ter predlog samoupravnega sporazuma o solidarnem združevanju sredstev za nadaljnji kvaliteten razvoj hokeja na Jesenicah v obdobju 1981—1985. Ponekod je bilo precej govora tudi o premijskem nagrajevanju. V današnjem pregledu pa bomo kot običajno povzeli predvsem tista stališča, predloge in vprašanja SDS, ki se nanašajo na ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnika SDS vodstvo TOZD in plavž 4. Delavci, ki koristijo lokalni avtobusni prevoz na relaciji Hrušica—Železarna, so ha sestanku SDS plavž 4 opozorili, da avtobus ob 21.37 kasni za deset minut in da zaradi tega pridejo prepozno na delo na nočni dnini.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnika SDS staro železo 3 in 4.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, adjustaža bluming 3 ter adjustaža štekel 1, 2 in 3. Sestale so se predvsem zaradi ocenjevanja delovne uspešnosti. SDS adjustaža bluming 3 se pritožuje, da še vedno ni dobila pojasnila v zvezi z zahtevo, da naj se višine premije objavljajo na oglasni deski.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400—1 in 2, adjustaža 1 in 2 ter odprema. SDS vodstvo TOZD v zvezi s pravilnikom o premijah predlaga, naj se v premijsko nagrajevanje vključijo tudi tista dela in naloge, ki v predlogu niso zajeta, in sicer s 70 % participacijo. SDS proga 2400-1 meni, da bi se morala višina premij uravnavati z drugimi temeljnimi organizacijami. (Opomba: V zapisniku je pripis, kjer piše, da se je SDS po ponovni obravnavi predloga odločila, da se pravilnik sprejme s priporočilom, da se poprečje za progo popravi za eno mesto). Tudi SDS proga 2400-2 se ni strinjala z višino premij. V zvezi s tem je postavila več vprašanj in ugotovitev. Zanima jo, zakaj predlog pravilnika ni prišel tolnačiti nekdo iz oddelka za študij dela, tako kot je bilo rečeno. Omenja tudi, da je zaradi velike količine valjanja kvalitetnih jekel plan proizvodnje zelo težko doseči ter da želi biti seznanjena z višino premij v ostalih valjarnah, oziroma s pravilnikom, ki ga imajo na blumingu, v valjarni štekel ter v žični valjarni. Nadalje jih zanima, na osnovi česa dobijo premije ključavničarji, instrumentalci, zidarji, tesarji — skratka vzdrževalci. Ugotavljajo, da jih prejemajo verjetno na osnovi uspehov v proizvodnih temeljnih organizacijah — in to 100 % večje premije, kot je predvidena za njihovo temeljno organizacijo, se pravi za Valjarno debele pločevine. SDS ponovno postavlja vprašanja, ki ga je postavila že na sestanku dne 15. decembra lani: »Zakaj ne pride do realizacije kataloga del, če so katalogi izdelani in če je primerjava med

valjarnami že narejena?« SDS adjustaža 1, ki se je sestala skupaj z delom skupne odprema, v zvezi s premijskim pravilnikom vprašuje, zakaj ne vključuje tudi administratork odpreme, ki po oceni SDS »ravno tako delajo v neposredni proizvodnji«. Premije v OTOP bi morale biti po mnenju SDS izračunane za vsak sektor posebej in ne za vse skupaj. Tudi SDS adjustaža II se je sestala z delom SDS odprema in podprla predlog, da sta do premije upravičeni tudi administratorki, »ker tudi onidve vplivata na proizvodnjo odpreme«.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS priprava dela + odprema, lužilnica + priprava vložka 1, 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža 1, 2 in 3, strojna adjustaža 1, 2 in 3 ter valjarna 1, 2 in 3. SDS lužilnica + priprava vložka 1 opozarja, da je treba čimprej odpraviti problem dima in hlapov nad lakirnim strojem Crno linije ter čimprej postaviti kabino na vstopu SCAP linije. Isto vprašanje (kdaj bo narejena kabina na SCAP liniji; kdaj se bo našla rešitev za dim nad lakirnim strojem) postavlja tudi SDS lužilnica + priprava vložka 2. Razen tega sprašujejo, kaj je s katalogom del in nalog ter zakaj pravilnik o premijah ni bil dan v ponovno obravnavo. Veliko pripomb je bilo izrečenih tudi na račun slabe oskrbe kantine z jedili. Podobna vprašanja so zastavljali tudi člani SDS lužilnica + priprava vložka 3, na primer, glede uveljavitve kataloga del in nalog, glede obravnave premijskega pravilnika in glede dima na CRNO liniji. SDS poleg tega opozarja, da je Rutnerjeva klet v lužilnici dotrajana (cevovodi, ventili, banje, elektrode) in da je potreben temeljit remont, ter da je treba popraviti streho nad obema linijama, predvsem pa nad SCAP linijo. Nadalje opozarjajo na problem vložka (predvsem za SCAP) ter na neurejen dohod v centralno skladišče. Po njihovem mnenju je treba vse rezervne dele, ki so sedaj nameščeni pred ograjo centralnega skladišča (tu se lahko poškodujejo), premestiti na drugo, bolj ustrezno mesto. Vse luči v hali C je treba očistiti, dotrajane pa zamenjati. Urediti je treba tudi problem obreza kroma na CBL (risi) in pripravi vozike za odrezke. V kabini CBL je treba urediti klima napravo, pred lužilnimi linijami pa namestiti železne cokle, na žerjavu pa vsaj enkrat mesečno opraviti remont, menijo člani te delovne skupine. Izrazili so tudi željo, da naj bi se sestanka SDS udeleževal tudi vodja proizvodnje ali pa tehnolog. SDS žarilnica 2 opozarja, da zaradi pokvarjenih pip v kopalnici iz njih nenehno teče topla voda. Predlagala je, naj bi zavore na žerjavih napravili tako, da bi se žerjav ob pomanjkanju električnega toka ustavil. Na žerjavu naj bi se montirala tudi zasilna zavora. Na sušilni peči je treba namestiti odsesevalno napravo za dim (odprto okno na liniji Crno ni nobena rešitev). Kadar se linija Crno zaradi remonta ali drugih problemov ustavi za več kot en dan, bi bilo treba, po mnenju SDS, ugasniti tudi peče, ne pa jo kuriti kar na slepo. SDS žarilnica 3 nekoliko podrobneje razlaga, do kakšnih problemov prihaja, ker na sušilni peči ni montirana odsesevalna naprava za pline. SDS poudarja, da ni prav, da so na strehi odstranili stekla, da bi uhajali plini iz sušilne peči, kajti to povzroča v teh zimskih dneh takšen prepah in mraz, »da bo težko slediti in kontrolirati kvaliteto materiala z izstopnega dela linije«. Edina pravilna rešitev bi bila po mnenju SDS odsesevalna naprava. SDS žarilnica 4 pod razno ugotavlja, da je poskusni rok pri uvajanju premijskega pravilnika že minil. Zato jih zanima, kdaj bo dan pravilnik v ponovno obravnavo in potrditev. Omenja tudi, da se z odgovorom glede zaščite pred mrazom na liniji Crno v celoti ne strinja. Tudi na izstopni liniji bi bila po njenem mnenju potrebna vsaj minimalna zaščita. Dogovorili so se tudi, da se vsem članom enotno oceni delovno uspešnost. V nasprotju s SDS žarilnica 2, ki opozarja, kot smo že omenili, da iz pokvarjenih pip uhaja topla voda, pa SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 opozarjata, da imajo probleme s pomanj-

kanjem tople vode za umivanje rok. Kriteriji za adjustiranje in za čiščenje bi morali biti po mnenju SDS enaki za vse izmene. Zanima jih tudi, zakaj ne dobe odgovorov na vprašanja, ki se jim zde najbolj pereča in ki so namenjena predvsem nabavni službi. SDS adjustaža 3 in strojna adjustaža 3 vprašujeta, zakaj na nočni izmeni ne dobe toplega obroka. Pripombe imajo na neurejenost kopalnic ter na slabo čiščenje garderob, v zvezi z zbiranjem oblek za pranje pa predlagajo, da naj bi jih zbirali vsak dan, ne le enkrat mesečno. Člani SDS valjarna 1 so se pod razno pogovarjali o kvaliteti materiala (valovitosti). Mnenja so, da naj bi bila »navodila za valjanje« valjavcu samo za orientacijo, ne pa za sablono. Želijo, da bi lahko glede valjanja dajali svoje predloge, ki naj bi se nato praktično preizkusili.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS adjustaža 1 in 2 ter brusilnica 2. SDS adjustaža 1 v zapisniku z dne 13. januarja omenja, da je Foster linija nenehno v okvari ter da zato prihaja do vsakodnevnih zastojev. In dodaja: »Izdelan je bil sanacijski program in naloge, vendar kaj več od besed ni bilo storjenega.«

SDS rezalnica 1 in oplaševalnica 1 (TOZD ELEKTRODE) sta obravnavali sporazume, ki jih omenjamo v uvodu ter proizvodni rezultat in plan proizvodnje za mesec januar.

SDS žebljarna 2 in 3 (TOZD ŽEBLJARNA) sta imeli na dnevnem redu samo vse tri sporazume, ki jih omenjamo v uvodu.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje plavž 1, 2 in 3, vzdrževanje jeklarn 1 in 2, vzdrževanje HVŽ 1 in 2, vzdrževanje Jesenice 1 in 2, vzdrževanje Javornik 1 in 2 ter vzdrževanje hladne valjarne Bela 1 in 2. Tudi tu so SDS razpravljale predvsem o vseh treh sporazumih, ki jih omenjamo v uvodu. SDS vzdrževanje jeklarn 1 in 2 sta pod razno predlagali, naj se strugarju popravi premijski dodatek na 100 % (sedaj ima 70 %), tako kot se izračunava za ključavničarje. SDS vzdrževanje HVŽ sta pod razno sprožili vprašanje višine variabilnega dela osebnih dohodkov. Vprašanje, zakaj njihov oddelek dosega tako majhen odstotek variabilnega dela, so zastavili že večkrat, odgovora pa še vedno niso prejeli. Opozorili sta tudi na to, da TOZD Žičarna ne izpolnjuje svojih nalog v času remontov. Gre za čiščenje strojev in strojnih delov. SDS vzdrževanje hladne valjarne Bela 1 in 2 sta pod razno sklenili, da se na sestankih SDS ne sme kaditi ter da mora vodja poskrbeti za ureditev prostora za sestanke. Poskrbeti pa mora tudi za to, da bo ob izplačilu osebnih dohodkov premijski dodatek objavljen na oglasni deski.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnike SDS kadrovskega sektorja, sekretariat ter CPSI. Člani SDS, tako je omenjeno v zapisniku SDS kadrovskega sektorja, niso bili zadovoljni s pojasnilom k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi skupnosti za ceste, ki ga je posredoval CPSI in so ponovno zahtevali natančno pojasnilo vprašanj, postavljenih v zapisniku z dne 7. januarja letos. Pod razno so sprejeli dva sklepa, ki se nanašata na SIS in na CPSI oziroma strokovne službe. Menijo namreč, da bi morala vsaka interesna skupnost posredovati delavcem poročilo o gibanju, stanju ter porabi finančnih sredstev v preteklem letu. Menijo tudi, da bi moral CPSI oziroma strokovna služba pred posredovanjem samoupravnih sporazumov delovnim skupinam v obravnavo ugotoviti, če imajo pravno podlago. SDS opozarja, da se je v zadnjem času dogajalo, da so obravnavali sporazume, ki niso imeli pravne podlage ali pa sporazume, iz katerih niso razvidne materialne obveznosti ene in druge stranke (finančna konstrukcija), čeprav iz vsebine izhajajo.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

IZ OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZSMS ŽELEZARNE

**OO ZSMS DRUŽBENA
PREHRANA**

Z.

00 ZSMS JEKLOVLEK

Z.

PROGRAM AKTIVNOSTI V FEBRUARJU

**RAZGOVOR S
PREDSEDNIKOM
POSLOVODNEGA ODBORA**

Vse mlade vabimo, da se udeležijo razgovora, saj imajo tako lepo priložnost, da se neposredno seznanijo z dogajanjem v Železarni in občini Jesenice.

MLADI V SAMSKIH DOMOVH

PROGRAM OB OSMEM FEBRUARJU

Lili

IZ 00 ZSMS DEL. SKUP. KSI

Ponve pred plavžem (Foto S. Kokalj)

»MLADINA SLOVENIJE '82« (8)

ORGANIZIRANOST INFORMIRANJA V OK ZSMS

Informiranje v delovnih organizacijah so mladi v pretežni večini ocenili kot zadovoljivo — 44,9 %, nezadovoljivo — 33,4 %, dobro — 19,9 %, odličnega informiranja pa v teh sre-

SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS TOZD STROJNE DELAVNICE

Posebno pozornost bomo posvetili izboljšanju delovne in tehnološke discipline med mladimi. Prizadevati si moramo dvigniti produktivnost, zmanjšati bolezensko odsotnost, ter

11. februarja ob 20. uri bo v zgornjih prostorih Kazine predpustni ples z zabavnim programom, ki ga je pripravil član organizacije Silvo Kokali-Silvano. Lili

**Pripravljenost je vedno
boljša kakor
golo pričakovanje ...**

Tito

VONJALNI LOKATORJI V SLUŽBI ZAŠČITE

To ie

Raziskave na področju olfatronike — znanosti o vonjih — tečejo z nezmanjšanim trudom naprej — saj bodo skupni napor bionikov, fiziologov, kemikov in elektronikov dali rezultate za čim boljše izkoriščanje znanja na tem področju.

VZDRŽEVANJE CEST V VOJNI

SFRJ je po geostrateškem položaju srednje evropska in južnoevropska dežela — medtem ko ima na Balkanu osrednji položaj. Sredozemlje je območje, kjer se križajo nasprotujoči si interesi mnogih dežel. Poleg tega ima Sredozemlje osrednji položaj med tremi celinami in dvema oceanoma. Preko Sredozemlja peljejo izredno pomembne pomorske, zračne in kopenske poti — torej je križišče med Daljnim vzhodom, Indijskim in Atlantskim oceanom, med osrednjo Evropo, Afriko in Srednjim vzhodom.

Oblikovitost našega ozemlja je narekovala, da potekajo prometne smeri po dolinah in manj preko planinskih prehodov. Večina cestnih objektov izven magistralnih cest ima premajhno nosilnost, slabo konstrukcijo — zato je njihova obremenitev omejena. Lokalne ceste ne dopuščajo uporabe večjih transportnih konvojov, niti ni pogojev za vzpostavitev dvosmernega prometa.

Križanja prometnih smeri v številnih mestih pomejajo posebno vprašanje, ker se niso zgrajene obvozne ceste in železniške povezave. Zato je celotno cestno omrežje občutljivo. Nerazvitost cestnega omrežja in nesodobno urejena vozišča bi zato že ob najmanjšem zastoji na cesti (ali železnici) povzročila večjo prekinitev ožirnoma oviro v prometu. Zato bodo vse lokalne prometne zveze in manjša transportna sredstva dobila večji pomen.

NADALJEVANJE

PRIMERAN VOJNIK

PUC IVAN

[illegible]

BILOTE POMOŽNI TAKVIM UZORNIM ČLANOM VAJEK KOLEKTIVA, SPISOBNIM I
ODLUČNIM GRANTOCEN DOČNIKUŠTICE SAMOUPRAVNE ZAJEDNICE

pukovnik
Aleksandar Marković

22.12.1982. SARAJEVO

Glavec CPSI Ivan Puč, ki je na odsluženju vojaškega roka, je dobil pri-
je »vzorni vojak« — čestitamo!

»ŠE EN ORGAN BIROKRACIJE VEČ«

K predlogu samoupravnega sporazuma o ustanovitvi občinske samoupravne interesne skupnosti za ceste, je bilo izrečenih na sestankih samoupravnih delovnih skupin kar precej pripomb, v temeljnih organizacijah Vratni podboji in Žičarna ter v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje pa je bil sporazum celo zavržen (v TOZD Plavž in v TOZD Remontne delavnice ter v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje ga delavski sveti na decembrskih sejah še niti niso obravnavali, čeprav bi morale biti občinske skupnosti za ceste po zakonu o cestah – člen 132 – ustanovljene »v šestih mesecih po uveljavitvi zakona«, torej julija 1982). Ali to mogoče pomeni, da je ne tako zanemarljivo število delavcev proti samoupravnemu, delegatskemu urejanju odnosov in razmer na področju cestnega gospodarstva?

Oglejmo si najprej pripombe, ki so jih v svojih sklepkih povzeli delavski sveti in razprave po samoupravnih delovnih skupinah.

V TOZD Žičarna je delavski svet »na podlagi obravnave sporazuma sklenil, da ne pristopi k temu sporazumu«, v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje pa je ugotovil, »da je večina SDS bila proti pristopu in sprejel sklep, da k sporazumu ne pristopi«. Podrobnejša obrazložitev odklanjanja tega sporazuma v teh dveh primerih ni podana, medtem ko za TOZD Vratni podboji iz sklepa zvezo, da ni bil sprejet zato, »ker v njem ni razvidno financiranje te skupnosti in tudi ni razvidno število zaposlenih«.

V TOZD Hladna valjarna Jesenice so, kot je ugotovil delavski svet, na delovnih skupinah postavljali predvsem takšne vprašanje: Zakaj je potrebno, da se SIS ustanovi? Financiranje SIS? Ali se s tem ne bo povečala administracija? Kako se bodo denarna sredstva obdržala v občini? V TOZD Elektrode delovne skupine niso imele pripomb, vendar se je v razpravi na delavskem svetu postavilo vprašanje, »zakaj se s tako organiziranostjo povečujejo stroški«. V TOZD Vzdrževanje je bil sporazum potrjen s pripombo, »da to ne sme imeti za posledico dodatnih finančnih dajatev«.

V TOZD Hladna valjarna Bela so posamezne delovne skupine izražale bojazni, da bo »samo še en organ birokracije več, uspeha pa nobenega«, da bo »skupnost zaposlala samo dodatno administracijo«, »koliko bo zaposlenih v tej na novo ustanovljeni SIS«, »odkoder se bodo črpala sredstva za osebne dohodke«, »kako bodo ustanovili sklade, saj ni sredstev niti za popravilo obstoječih cest«, da je »dovolj republiška skupnost za ceste«, da »rešitev problema ni v ustanovitvi občinske skupnosti temveč v gospodarski politiki v občini«.

V teh pripombah je moč čuti nekakšen odpor proti ustanavljanju nove interesne skupnosti. Odpor, ki ga je glede na to, da se ni pojavil le pri posamezni skupini ali skupinah, ampak ponekod kar pri večini delavcev v temeljni organizaciji ali pri delegatih v delavskih svetih, treba vzeti resno, čeprav izvira predvsem iz bojazni pred novimi finančnimi bremenami in pred »odvečnim«, predvsem pa neučinkovitim administriranjem. Kajti ta odpor in navedeni pomisleki so povsem zasenčili in potisnili v ozadje razpravo o tistem bistvenem: o samoupravnem delegatskem urejanju odnosov med uporabniki in izvajalci del in storitev na področju cestnega gospodarstva. Nehote se nam vzbujajo vtisi, kot da je v nekaterih razpravah prevladala misel, da se že spet ustanavlja neka SIS zaradi SIS, zaradi nekakšne mode ustanavljanja nove in nove SIS, obenem pa se nezavedno pozablja, da tudi denar, ki se je doslej zbiral za vzdrževanje, rekonstrukcijo, obnovo in za gradnjo novih cest, ni padel z neba, niti ga ni podarjala neka vsemogoča država, da pa se je mogoče nesmotno trošil prav zato, ker odnosi med uporabniki (plačniki storitev) in izvajalci, ki so gospodarili s sredstvi, niso bili v zadovoljivi meri samoupravno urejeni. Čeprav je nekoliko banalno, lahko pomislimo sami pri sebi, da so se sredstva vedno zbirala in se bodo zbirala, dokler se ne bomo naučili letati po zraku.

Seveda na osnovi danih pripomb ali celo zavračanja sporazuma o ustanovitvi skupnosti za ceste ne kaže zaključiti, da je določeno število delavcev proti samoupravnemu urejanju teh vprašanj. Po eni strani bi namreč lahko rekli, da gre predvsem za močno poudarjeno skrb za racionalno, smotno trošenje ustvarjene vrednosti, po drugi pa, da gre za nerazumevanje delegatskega sistema in sistema samoupravnega sporazumevanja, ali pa celo za nezaupanje v njegovo učinkovitost, za enačenje le-tega z vse večjim administriranjem.

Najbrž je treba pokazati – da se podobna situacija ne bi ponovila tudi v februarju, ko se bo sprejemal samoupravni sporazum o ustanovitvi občinske energetske skupnosti

za območje občin Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin – še na drugo plat medalje: da je bila akcija za sprejemanje tega sporazuma po informativni plati slabo pripravljena, usmerjana (sindikati!) in vodena.

O samem osnutku tega sporazuma so sicer razpravljale naše delegacije za zbor združenega dela v občinski skupščini oktobra meseca, toda z njim delavci niso bili seznanjeni, da bi že tedaj dali svoje pripombe, tako da bi sprejem predloga lahko nemoteno potekal, pa tudi iz obrazložitve tako osnutka kot predloga ni razvidno, kaj nas zakon pravi in obvezuje in kaj je tisto, čemer zakon dopušča različne možnosti, okrog katerih se torej lahko svobodno sporazumemo v okviru sporazuma. Tudi to namreč, če v informacijo o samoupravnih aktivnostih zapišemo, da nam je »ta sporazum poslal iniciativni odbor za ustanovitev te skupnosti« in da je »iz razlage razvidno, da morajo vsi uporabniki in izvajalci, to so delavci, delovni ljudje in občani, ki so organizirani v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ter krajevnih skupnostih, skleniti SaS o ustanovitvi SIS za ceste v občini«, lahko vodi do negativnega odnosa do sporazumevanja.

Če samo sledimo pripombam, na primer, glede opravljanja administrativno-strokovnih, pomožnih in temu podobnih del; zakon tu obvezuje predvsem to, da se ta dela organizirajo čim bolj smotno, sicer pa dopušča več možnosti: lahko se v okviru skupnosti oblikuje delovna skupnost, lahko se dogovori z drugimi SIS, samoupravno organizacijo ali upravnim organom družbenopolitične skupnosti (na primer občine) glede opravljanja teh del, medsebojna razmerja svobodne menjave dela in ustvarjanja dohodka pa se v tem primeru uredijo s posebnim sporazumom. (26. člen). V sporazumu je glede tega predlagano (53. člen), da skupnost za ceste Jesenice, »opravljanje teh nalog poverja strokovnim službam cestnega podjetja Kranj in strokovnim službam SIS materialnih dejavnosti v občini Jesenice, tako da se zagotovi smotno opravljanje del«.

In glede financiranja skupnosti? Predlagatelj sporazuma, se pravi iniciativni odbor, verjetno ne bi smeli pozabiti, da je to eno od vprašanj, na katerega so delavci vse bolj pozorni, saj se od njih ali od njihove delovne organizacije ne nehoti zahtevajo nove ali povečujejo stare dajatve, medtem ko realni standard pada. Zato v samoupravnem sporazumu ne bi smeli izpustiti vsaj kratkega povzetka 38. člena

zakona, ki določa, da se sredstva zagotavljajo s samoupravnim združevanjem, samoprispevkom, iz malo-prodajne cene bencina in plinskega olja, letnimi povračili, ki jih plačujejo tisti, ki uporabljajo cestna vozila in priklopna vozila, iz prodajne cene plinskih goriv za motorna vozila, od tujih motornih in priklopnih vozil, s povračili za čezmerno uporabo cest in za izredne prevoze, s cestnino in podobno ter z drugimi predpisi. V SaS o ustanovitvi energetske skupnosti gorejskih občin so načini financiranja navedeni.

Kazalo pa bi povzeli tudi določbo 39. člena, ki določa, da »delavci v temeljnih organizacijah združenega dela odločajo o samoupravnem združevanju sredstev s sprejemanjem samoupravnega sporazuma o temeljnih plana skupnosti za ceste in drugih samoupravnih sporazumov«. Gre torej za možnost, da povemo, kaj hočemo in koliko smo pripravljeno dati, da bi to, kar hočemo, tudi imeli.

Uporabniki pa imajo, ko je že govor o financiranju (oziroma stroških), po predlogu sporazuma možnost (15. člen), da na ločeni seji svojega zbora enakopravno odločajo med drugim tudi o cenah storitev za vzdrževanje in varstvo lokalnih in regionalnih cest, investicijskem programu ipd.

Verjetno bi bilo prav, da bi predlagatelj sporazuma, glede na možnost, ki jih v zvezi z ustanovitvijo dopušča 16. člen zakona (občinska skupnost, ena skupnost za območje več občin, možnost, da se v skupnosti za ceste »ureja poleg gospodarjenja s cestami tudi zadeve s področja komunalnih dejavnosti), pojasnil, zakaj se mu zdi predlagana varianta najbolj racionalna. Zanimivo bi bilo tudi vedeti, zakaj je predlagatelj obšel določbo 24. člena, ki pravi, da je treba v sporazumu o ustanovitvi in statutu skupnosti določiti »zadeve, o katerih odločajo delegati v skupščini po poprejšnjem izjavljanju delavcev, delovnih ljudi in občanov v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih«.

Glede na reakcije, ki so se pokazale v razpravi in ki so po svoje osvetlile kritičen odnos do ustanavljanja te SIS (mogoče pa tudi do SIS sploh), kaže poudariti predvsem to, da moramo v bodoče takšne akcije po informativni plati bolje pripraviti, pa tudi voditi in usmerjati. Iz nekaj navedenih primerov iz zakona pa lahko tudi vidimo, da s samim zakonom vse stvari niso dokončno dorečene, da je dovolj problemov in vprašanj (še precej bi jih lahko našli), ki jih zakon pušča odprta, torej tudi dovolj snovi za vsebinsko razpravo, ne zgolj za formalno strinjanje. Pa tudi, da se nam odpirajo večje možnosti vpliva na cestno gospodarstvo, seveda po poti samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja. Po poti usklajevanja interesov in potreb (in seveda tudi združevanja sredstev) v občini, med občinami, v republiki, med republikami, česar nismo posebej omenjali.

Vse to pa je odvisno predvsem od nas samih, od poštenega dela raznih strokovnih služb, od doslednega uresničevanja delegatskih odnosov. To je treba videti, ne pa vse gledati črno, kot da je razen tega, kar delamo sami, vse en sam balast, ali da se za vsako administracijo, za vsako skupnostjo skriva nek birokratski babbav.

Mar ne bomo zadovoljni, če bomo čutili, da je urejanje teh vprašanj postalo naša skupna stvar, ne pa stvar, o kateri odloča ali odločajo neke odtujene strukture, ki nam s svoje bogate pogrnjene mize dele nekakšno miloščino. Pa naj bo ta

miza občinska, regionalna, republiška ali medrepubliška.
CPSI – Božidar Lakota

Opomba: Obveznost, da se skupnost za ceste ustanovi s samoupravnim sporazumom, zelo na kratko določa 21. člen zakona o cestah in sicer takole: »Skupnost za ceste se ustanovi s samoupravnim sporazumom.« Že prvi člen zakona pa med drugim pravi: »Ta zakon določa tudi temeljna načela:

– za ustanovitev samoupravnih interesnih skupnosti za ceste, njihovo organizacijo in njihova medsebojna razmerja« (Uradni list SRS št. 38 – 25. decembra 1981).

LETNI SESTANKI IN SEJE ORGANOV IN ORGANIZACIJ ZVEZE SINDIKATOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po statutu Zveze sindikatov Slovenije morajo organizacije in organi zveze sindikatov in sindikatov in druga stalna telesa enkrat letno obravnavati in ocenjevati svoje delo, delo izvršno-političnih organov in njihovih članov ter drugih organov v minulem obdobju in sprejeti letno programsko usmeritev. Na teh sejah, če je potrebno, zamenjajo nekatere člane in dopolnijo svojo sestavo.

Izhodišča poudarjajo, da je na letnih članskih sestankih osnovnih organizacij zveze sindikatov in letnih sejah sindikalnih konferenc v TOZD, ki morajo biti zaključene do 28. februarja oziroma pred sprejetjem zaključnih računov organizacij združenega dela za leto 1982 v organih upravljanja, dalje na konferencah osnovnih organizacij zveze sindikatov v delovnih organizacijah, koordinacijskih odborih sindikata v SOZD, ki se morajo izvesti do 31. marca, na občinskih in mestnih svetih zveze sindikatov ter na občinskih odborih sindikatov dejavnosti do 30. aprila in medobčinskih svetih ter republiških odborih sindikatov dejavnosti do 30. junija, treba oceniti delovanje in učinkovitost pri uveljavljanju interesov delavcev – članov zveze sindikatov, kakor tudi ugotoviti, v kolikšni meri so se držali delovnih usmeritev, sprejetih na občnem zboru, konstituantni seji oziroma skupščini.

Pri ocenitvi vsebine in učinkovitosti dela, naroča predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, je treba upoštevati dokumente 10. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in 9. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije, pri oceni delovanja pa celotno vsebino dela oziroma družbeno vlogo zveze sindikatov na podlagi ustave, zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov, kjer so opredeljene naloge sindikatov.

Ocena delovanja osnovne organizacije mora zajemati zlasti ugotovitve:

»Kako članstvo oblikuje politiko in stališča osnovne organizacije in kako jih izvršni svet uveljavlja pri sprejemanju samoupravnih odločitev v TOZD oziroma delovnih skupnostih; kako izvršni odbor sodeluje z izvoljenimi delegati in delegacijami – zlasti za skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti; kako se stališča članstva osnovnih organizacij zveze sindikatov in koordinacijskih odborov sindikata; kako se stališča prenašajo v delo občinske in republiške organizacije zveze sindikatov dejavnosti; kako se osnovne organizacije vključujejo v občinsko in republiško organizacijo in kako sprejeta stališča in sklepe v okviru teh organov uresničujejo v lastni dejavnosti. Podobno oceno sprejmejo tudi drugi organi zveze sindikatov.«

Na sprejetih ocenah in ugotovitvah o doseganju delovnih usmeritev, pri čemer je potrebno upoštevati, da je vse družbenopolitično delo usmerjeno v doseganje ciljev stabilizacije. Zato v usmeritvah mora biti poseben poudarek na:

– spremljanju doseganja ciljev gospodarske stabilizacije v povezavi z oceno rezultatov gospodarjenja z družbenimi sredstvi (večja produktivnost dela, smotno združevanje dela in sredstev, zmanjševanje stroškov, vpliv delavcev na politiko cen in organizacijo preskrbe, oskrbo s surovinami in reprodukcijskim materialom, zmanjševanje uvoza in povečevanje izvoza in podobno).

– uveljavljanju sistema delitve po delu in rezultatih dela (ocena trenutnega stanja in opredeljevanje nalog za uresničevanje listin 10. kongresa ZSS in druge konference ZSS o delitvi po delu),

– samoupravnem združevanju dela in sredstev, proizvodno-dohodkovnem povezovanju in sodelovanju ter samoupravni organiziranosti združenega dela in s tem povezanimi nalogami zveze sindikatov,

– opredeljevanju izhodišč gospodarske politike in načrtov organizacij združenega dela za leto 1984.

V programskih usmeritvah je potrebno opredeliti predvsem naloge, ki so najpomembnejše zaradi gospodarskih in družbenih razmer v konkretni organizaciji ali skupnosti oziroma dejavnosti. Osnovne organizacije zveze sindikatov v organizacijah združenega dela v družbenih dejavnostih bodo posebno pozornost namenile izvajanju programov na podlagi svobodne menjave dela ter prizadevanjem za učinkovitost in kakovost dela.

V pripravi na letne sestanke je navedeno v izhodiščih, je treba posebno pozornost nameniti tudi organizacijski in kadrovske usposobljenosti organizacij in organov zveze sindikatov in sindikatov dejavnosti, delovanju sindikalnih skupin in izvršnega odbora kot kolektivnega, izvršno-političnega organa osnovne organizacije, kakor tudi drugih izvršno-političnih organov.

Na letnih članskih sestankih oziroma sejah organov zveze sindikatov morajo člani oceniti tudi delo organov in posameznikov pri organizaciji izvajanja nalog, ki so bile za organizacijo v preteklem letu najpomembnejše in s kakšnim uspehom so se zavzemali za uresničevanje dogovorjene družbene in gospodarske ter stabilizacijske usmeritve in ne nazadnje tudi, ali so pripravljene ter usposobljene za opravljanje nalog, uveljavljanje vloge ZSS in za njeno samoupravno ter politično akcijo. Skratka, ugotoviti je treba, kako so uresničevali usmeritve sprejete lansko leto, uveljavljali kolektivno delo in odgovornost. Na osnovi vsega tega morajo organizacije in organi zveze sindikatov tudi načrtovati potrebe za družbenopolitično usposabljanje sindikalnih delavcev.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije v zaključku listine navaja, da operativne programe priprav in izvedbe letnih članskih sestankov osnovnih organizacij zveze sindikatov in letnih sej sindikalnih konferenc, konferenc osnovnih organizacij in koordinacijskih odborov sindikata v dogovoru z občinskimi odbori sindikatov sprejmejo občinski sveti zveze sindikatov.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD ELEKTRODE

Na sedmi redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrode, ki je bila 11. januarja, so sklenili, da bo letna konferenca osnovne organizacije 29. januarja v zgornjih prostorih Kazine.

Na letni konferenci bodo izvolili novega predsednika izvršnega odbora. Letna konferenca bo potekala po delegatskem sistemu, in sicer naj bi se je iz vsake SDS udeležila po dva oziroma trije delegati. Vodje SDS naj določijo delegate, ki se morajo konference obvezno udeležiti. Delegati bodo prejeli še pisna vabila.

Ob novem letu so s čestitko in bonom v vrednosti 500 din obdarili osem že dalj časa bolnih sodelavcev. Sklenili so tudi, da bodo kupili darila za pet v letu 1982 upokojenih sodelavcev.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Deveta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice je bila 11. januarja.

Pri pregledu sklepov sedme in osme redne seje izvršnega odbora in izredne seje predsedstva izvršnega odbora so ugotovili, da je precej sklepov ostalo še neizvršenih:

– s krajeveno skupnostjo Sava jih bo povezoval član izvršnega odbora, ki je tudi delegat v tej krajevni skupnosti,

– ugotovili so, da so v temeljni organizaciji že poskusno uvedli pre-

mijski sistem in se je tako situacija deloma izboljšala,

– vodjo TOZD, vodjo priprave dela in vodjo orodjarne so zadolžili, da pripravijo analizo lansiranja naročil za oddelek orodjarne,

– prizadevati si morajo za nakup viličarja, da bi tako rešili velik problem prevoza materiala v delavnico,

– vodja TOZD, računovodja, predsednik izvršnega odbora, predsednik delavskega sveta in vodja strojne obdelave bodo obiskali Verigo Lesce, da se prepričajo o dejanskem zaslužku kovinarjev. Leške Verige v primerjavi z zaslužki delavcev TOZD Strojne delavnice

– za nakup šopkov za okrasitev spominskih plošč so zadolžili OO ZSMS in referenta za kulturo,

– ob novem letu so bivšim sodelavcem-upokojencem poslali preko 100 voščilnic, sedem pa so jih obiskali in jim izročili po 2.000 din denarne pomoči,

– pisno so opomnili sodelavca zaradi neprimerne obnašanja ob sprejemu noveletnih voščilnic, ki so bile darilo sindikata,

– sklenili so, da na letni konferenci nagradijo pet najboljših tekmovalcev in prvo tekmovalko temeljne organizacije z boni Slovenijašport v vrednosti 1.000 din.

Ker še ni navodil OK ZSS Jesenice, bodo letno konferenco osnovne organizacije predvidoma pripravili 26. februarja. Zanj morajo pripraviti program dela, finančni plan in se z ansamblom Gornjesavski kvintet

dogovoriti o ceni igranja na konferenci. Vsaka SDS mora za konferenco izbrati po dva delegata.

Ker v njihovi temeljni organizaciji ni zaposlena nobena ženska, ki bi sodelovala v NOB in nobena, ki bi bila družbenopolitično aktivna, niso predlagali nobene kandidatke za priznanja sveta za družbenoekonomski položaj žena v občini za leto 1983.

Skupni disciplinski komisiji so posredovali mnenje o dveh sodelavcih, ki sta prekršila disciplinska določila. Izvršni odbor mora v februarju izdelati kandidacijski predlog možnih kandidatov za nove člane samoupravnih organov TOZD.

Računovodja temeljne organizacije je člane izvršnega odbora seznanila s 3-mesečnim poskusnim uveljavljanjem premijskega sistema v TOZD.

Pevskemu zboru Društva upokojencev so odobrili 5.000 din za nakup novih oblek.

TOZD JEKLOVLEK

Na deveti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklovlek, ki je bila 13. januarja, so podali mnenje o kršitvi delovne discipline.

Potrdili so odločbo o blagajniškem maksimumu za osnovno organizacijo – 4.000 din. Sklenili so tudi, da povišajo socialno pomoč s 1.000 din na 1.500 din. Tako denarno pomoč so že dodelili sodelavcu.

ZGODOVINSKA ODGOVORNOST SINDIKATA IN VSEH SUBJEKTIVNIH SIL JE V KREPITVI DELAVČEVEGA VPLIVA NA GOSPODARSKE TOKOVE

(Nadaljevanje s 1. strani)

izhodišče za koncipiranje nalog na področju ekonomske stabilizacije in političnega sistema socialistične samoupravne demokracije. Konkretizacija posameznih vprašanj in oblikovanje dogovorov za akcijo pa mora izhajati iz konkretnih razmer in mora biti osredotočena na nekatera ključna vprašanja, od reševanja katerih je odvisno, ali bomo zmogli zaustaviti negativne tokove in najti uspešen izhod iz — pogojno rečeno — krize, v kateri se je znašla naša družba.

Na področju ekonomske stabilizacije so ključni problemi poznani iz dokumentov Kraigherjeve komisije, resolucije za letošnje leto in gradiv 4. seje centralnega komiteja ZKJ. Poglavitno vprašanje, ki se v tej zvezi postavlja, je, na kakšnih osnovah načrtujemo izhod iz nastalih težav in kakšen naj bo naš prihodnji razvoj. Potrebno je, da vsaka temeljna samoupravna organizacija oziroma skupnost, od temeljne organizacije združenega dela naprej do občine, republike in federacije naredi pregled realnega stanja.

Zvezni izvršni svet se namreč od začetka svojega mandata ukvarja z ugotavljanjem realnega stanja naše zunanje in notranje likvidnosti. Ker ti izračuni še niso dokončni, je ZIS na seji zvezne skupščine prevzel odgovornost za dograjevanje ekonomske politike, če se bo dokopal do drugačnih podatkov, ki bodo osnova za načrtovanje. Kot veste, je naša devizno-bilancijska situacija sila težavna, po nekaterih ocenah pa ni nič lažja naša dinarska bilanca. Mislim, da je velika zasluga ZIS, da se približujemo realnejšim osnovam za načrtovanje našega razvoja. Tudi v zvezi s srednjeročnim planom razvoja do leta 1985 je še vedno odprta možnost ali spremeniti obstoječi plan na podlagi zoženih prednosti ali pa se odločiti za pripravo novega kakovostnega srednjeročnega plana razvoja za obdobje 1985—1990. Dokončne odločitve še ni, ker ZIS še ne razpolaga s praviimi podatki o naši bilanci. Prav tako ni dokončno jasno, s kakšno akumulacijo lahko računamo na področju razširjene reprodukcije.

Zato je tudi letošnja ekonomska politika v precejšnji meri kompromis med željami in realnimi možnostmi, med ustavo, zakonom o združenem delu in zakonom o planiranju. Ker niso dovolj jasni dolgoročni pogoji gospodarjenja, prihaja do konfliktov, odstopov posameznikov, naveličanosti in podobno. Vse te in druge gospodarske, politične in psihološke posledice moramo imeti pred očmi, ko se spopadamo z gospodarskimi problemi. Ljudje si namreč želijo, da bi imeli jasne in stabilne pogoje za življenje in delo. Temeljna naloga sleherne temeljne organizacije združenega dela in sindikalne organizacije je torej v iskanju realne osnove za gospodarjenje in načrtovanje različnih medsebojnih odnosov.

Zvezni izvršni svet pravi temu politika naslanjanja na lastne sile, ki pravzaprav ni nič novega in smo jo vodili z različno intenziteto ves čas. Gre za to, da še v večji meri kot do sedaj mobiliziramo vse naravne, človeške, delovne, ustvarjalne in proizvodne zmogljivosti. Znano je, da pri nas slabo izkoriščamo proizvodne zmogljivosti, da slabo izrabljamo delovni čas, da nimamo ustrezne družbene organizacije dela in tako dalje. Tudi delovni stroški so previsoki. O vseh teh rezervah moramo razmiš-

ljati bolj resno, kot smo to počeli doslej. Vsaka temeljna organizacija ima možnost, da analizira problem delovne discipline in individualne produktivnosti v lastnem okolju.

Politika naslanjanja na lastne sile ima prednosti, ki jih vsebuje naš sistem socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. O tem je posebej govorila predsednica ZIS Milka Planinc na 4. seji centralnega komiteja ZKJ. Toda stabilizacijska akcija terja postopnost, ker radikalni premiki v načinu poslovanja čez noč niso možni, ker je to povezano s številnimi ekonomskimi in pravnimi posledicami. To je še toliko bolj pomembno razumeti v sedanjem položaju, ko nekateri še vedno iščejo vzroke za nastale težave v samoupravnem ekonomskem in političnem sistemu. V zvezi s samoupravnim položajem delavca, njegovim odločanjem o tokovih družbene reprodukcije in dohodkom obstajajo precejšnje nejasnosti in dvomi, katerih nosilci so tudi člani zveze komunistov. Različni pogledi, predlogi in razmišljanja o tem vprašanju so normalen pojav za našo demokratično družbo, ne pa tudi za zvezo komunistov, če hoče ostati avantgarda delavskega razreda in če se ne bo kot nosilka napredne zavesti sprijaznila z obstoječo družbeno zavestjo. Nenotnost o tem vprašanju je posledica dejstva, da je zveza komunistov v zadnjih letih v precejšnji meri zapustila marksizem, da je zanemarljivo teoretično delo, ki temelji na marksistični teoriji in marksistični znanosti, in da je precej podlegla dnevnemu gospodarskemu ali političnemu pragmatizmu.

Družbene razmere, v katerih se vse to dogaja, so vam znane. Gre za pritisk buržoazno-liberalnih in etatistično-birokratskih sil. Zveza komunistov ne bi bila kos tem silam, če bi se prepustila stihijnim tokovom v družbi.

SAMOUPRAVNE INTERESE JE TREBA USKLAJEVATI

V naši družbi smo družbenopolitični sistem razvili do take mere, da omogoča izražanje samoupravnih interesov vsakega organiziranega okolja. V zvezi komunistov in celotni družbi pa se nismo dovolj usposobili za sintezo teh interesov. Na področju ekonomske politike npr. ni dovolj ustvarjalnega iskanja takih ukrepov in instrumentov ekonomske politike, ki bi bili sinteza dolgoročnega interesa delavskega razreda. Zdi se, da še vedno ne zaupamo dovolj ne le v zvezo komunistov in ostale subjektivne sile, ampak tudi v naš sistem družbeno-lastninskih odnosov, v katerem imajo vodilno vlogo delavci v TOZD. Zato v praksi kar naprej težimo k etatističnim rešitvam in ne verjamemo, da delavci sami najlažje rešujejo vse težave v reproduktivnih celotah, če seveda dobro poznajo vse povezave in čutijo dobre in slabe učinke teh povezav. Problem izgub smo na primer do sedaj reševali tako rekoč neposredno po državni poti. Pred približno letom dni pa so se na seji republiške skupščine in centralnega komiteja vendarle izkristalizirali krogi odgovornosti za nastale izgube. Najprej so odgovorni delavci v temeljnih organizacijah združenega dela, ki so formalno sprejeli odločitve o poslovnih ali razvojnih potezi, nato so odgovorni delavci, ki so z njimi solidarno, produkcijsko ali kakorkoli že povezani v

okviru delovne organizacije ali širše. Šele potem lahko govorimo o solidarnosti odgovornosti združenega dela v občini ali republiki, ki pa ima svoje meje.

O teh in drugih vprašanjih ni dovolj idejnopolične enotnosti. Toda materialne probleme bi lahko lažje reševali, če bi obstajala popolna idejna enotnost o tem, na kakšen način se jih lotevati. To vprašanje se postavlja pred vsako osnovno sindikalno in partijsko organizacijo. Gospodarske odnose je mogoče urejati po samoupravnih poti ali na državno-planski, državno-etatistični in celo stihijno-liberalistični način. Če bomo popuščali pred težavami v bojazni, da jim na samoupraven način ne bomo kos, in se bomo odločali za tako imenovane preizkušene poti, potem bomo stagnirali.

Kljub temu, da ustave in zakona o združenem delu, ki delavcu zagotavlja vodilni položaj pri urejanju odnosov v družbeni reprodukciji, še dolgo časa ne bomo mogli v celoti uresničiti, nekateri napadajo oba dokumenta. To počnejo zato, ker jih moti vodilni položaj delavca pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi in ker bi radi še naprej ohranjali za sebe z zgodovinskimi razvojem pridobljene monopolne pozicije in družbeni vpliv pri odločanju o presežni vrednosti. Gre za usodno vprašanje nadaljnjega razvoja socializma pri nas in v svetu. Če v sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah ne bomo krepili položaja delavca, bo v bolj urejenih razmerah marsikdo še manj pripravljen uveljavljati odnose, ki jih zahteva ustava in zakon o združenem delu.

Na kongresih je bilo poudarjeno, da je razvoj samoupravljanja v določenem zastoj. Vprašanje je, kaj vzamemo kot merilo za sprejemanje takšne ocene. Dokler je bilo samoupravljanje politična parola in bolj ali manj politična pravica, okoli njega ni bilo veliko sporov. Problem pa je nastal, ko je samoupravljanje — ne glede na vse težave — začelo posegati s področja osebnih dohodkov tudi na področje akumulacije, v gospodarjenje z denarjem v bankah, razširjeno reprodukcijo, ekonomske odnose s tujino. Soočili smo se s problemom nastajanja skupinske lastnine, zamajali so se monopoli upravljanja in odločanja o presežnem delu, prišlo je do konfrontacije. Skrajno neodgovorno je govoriti o radikalnem poslabšanju pogojev gospodarjenja, ker so delavci začeli odločati o urejanju odnosov v družbeni reprodukciji in ker smo sprejeli sistemske zakone o razširjeni reprodukciji, deviznem sistemu in kreditnih odnosih s tujino itd. Sami dobro vemo, koliko delavec v resnici odloča o dohodku v temeljni organizaciji združenega dela, kar pravimo, da tam odloča največ.

Omenil bi še tezo, ki se pogosto pojavlja v gospodarskih in političnih razpravah, češ da se zadnja leta manjša delež tistih sredstev, o katerih odloča delavec v TOZD. Res je, da je delež teh sredstev manjši, vprašanje pa je, kdo odloča o teh sredstvih v TOZD. Poslovodne strukture imajo za odločanje o teh sredstvih manj možnosti, ker se je zmanjšal njihov obseg. Za sindikat je življenjskega pomena vprašanje, kdaj bodo delavci ponovno odločali o teh sredstvih. Sicer pa se mi zdi vredno poudariti, da se prednosti družbeno-lastninskega gospodarjenja delavcev v združenem delu v ekonomski in razvojni politiki za letošnje leto ne uveljavljajo dovolj.

Vprašanje je seveda, ali bi se objektivno lahko bolj uveljavile ali ne, saj je ekonomska politika še vedno — kot sem že omenil — posledica kompromisov med različnimi interesi, ki v Jugoslaviji objektivno obstajajo ne le med republikami in pokrajinami, ampak tudi med različnimi panogami in področji gospodarstva. Razvidno je, da ne gre več za problem razlik med gospodarstvom ene in druge republike ali pokrajine, ampak da gre za problem razlik in iskanja pozicije med gospodarstvom, ki izvaža na konvertibilno področje, klirinško področje, in gospodarstvom, ki proizvaja izdelke samo za domače tržišče. Poudaril bi tudi, da še vedno ni dovolj pobud za povezovalne organizacij združenega dela na podlagi skupnega prihodka in dohodka. Ravno na področju skupnega gospodarjenja se odpirajo številne notranje rezerve materialnih in človeških možnosti, boljše izrabe obstoječih zmogljivosti, ustvarjalnih pobud delavca itd. To so po mojem

mnenju tiste prednosti, ki v našem sistemu gospodarske subjekte povezujejo na podlagi enakih pravic in odgovornosti pri gospodarjenju z družbeno lastnino.

NAŠA PERSPEKTIVA JE V ŠIRJENJU MENJAVE S TUJINO

Politika naslanjanja na lastne sile ne pomeni zapiranja in zmanjševanja obsega menjave s tujino. Moramo upoštevati, da v zvezi s tem v Jugoslaviji še vedno obstajajo določeni nesporazumi, med drugim tudi zaradi premalo jasnih dolgoročnih pogojev gospodarjenja. Lani smo se npr. soočali z nevarno tendenco boja za manjši primanjkljaj na podlagi bistveno manjše blagovne menjave in številnih uvoznih omejitev. Če bi vztrajali pri tej usmeritvi, bi seveda zožili materialne okvire razvojno-ekonomske politike in možnosti za njeno realizacijo v okviru stabilizacijskega programa. Kot veste, je novembra lani vendarle prevladala usmeritev, da se na podlagi večjega primanjkljaja (1,5 milijarde dolarjev) omogoči uvoz reprodukcijskega materiala za konvertibilno usmerjeno proizvodnjo. Odpovedali smo se torej nadaljevanju politike zapiranja vase, ki bi nas vodila v vse večje zaplete v reprodukciji in oskrbi prebivalstva, in se odločili za ofenzivno politiko rasti proizvodnje, seveda na realnih osnovah povezave uvoza z izvozom. Hkrati smo se za letošnje leto odločili, da bomo povečali konvertibilni izvoz realno za 20 odstotkov. Zaradi različne strukture gospodarstva po posameznih republikah, pokrajinah in panogah bo imela agresivna izvozna usmeritev za posamezne gospodarske subjekte zelo različne posledice. Na seji centralnega komiteja smo se zato dogovorili, da je treba čimprej izdelati kriterije solidarnosti, v okviru katerih je treba upoštevati različne posledice izvozne usmeritve in organizacijam združenega dela omogočiti povezovanje pri združevanju deviznih sredstev. Res je, da so izvozne možnosti slovenskega in hrvaškega gospodarstva omejene, v Makedoniji, Črni gori in na Kosovu pa glede na strukturo proizvodnje tudi nimajo velikih izvoznih možnosti. Največje možnosti za večji izvoz imajo zlasti v Srbiji in BiH.

Seveda bitke za večji konvertibilni izvoz ne morejo dobiti ZIS ali republiški izvršni sveti, ampak lahko v temeljnih organizacijah združenega dela to bitko izbojujejo subjektivne sile s pritiskom na delavski svet in poslovodno strukturo. Vsaka TOZD mora sestaviti izvozni plan in radikalno menjati strukturo proizvodnje na podlagi povečevanja izvoza.

Seveda je vprašanje, ali se mehanizmi in instrumentarij ekonomske politike za letošnje leto skladajo s takšnimi načelnimi opredelitvami. Drugače povedano, gre za vprašanje, ali ekonomska politika na vseh ravneh spodbuja ekonomske subjekte, da na podlagi svojih interesov v proizvodnji in delitvi regulirajo odnose v reprodukciji, ali pa namesto njih sama regulira te odnose z distribucijo deviz, energijo, nafte, koksa, plina, investicijskega denarja in vseh oblik potrošnje. Kot je lani ugotavljal ZIS, materialna gibanja kljub velikemu številu administrativnih ukrepov zelo odstopajo od predvidevanj. Očitno je torej, da nimamo ustreznega instrumentarija za realizacijo administrativnih ukrepov, na kar je posebej opozoril t. i. mini devizni zakon in zakon o zagotavljanju deviznih sredstev za uvoz nafte. V vseh republikah in pokrajinah je bilo lani porabljen več nafte, kot je bilo predvideno v planu, kar je precej izčrpalo rezerve NB Jugoslavije. Zakaj to omenjam? Gre za vprašanje, ki ima pomembne politične razsežnosti, ali lahko v pravno urejeni državi kdorkoli sam odloči ali bo izvrševal posamezen zakon ali ne.

Naša dinarska in devizna likvidnost nas opozarjata, da smo zaostali pri graditvi sistema kontrolnih mehanizmov na osnovah ustave in zakona o združenem delu. Ohranili so se mehanizmi iz obdobja državno-centralnega planiranja, ki jih je nadomestila množica samoupravnih subjektov. Ta zahteva tudi ustrezne mehanizme samoupravne kontrole, katere subjekt mora biti delavec, ki konec koncev nosi posledice vseh odločitev in ravnanj. Žal še vedno nimamo sistema, ki bi posegel v stari sistem t. i. pridobljenih pravic in realnih želja in jih postavil na realna tla.

V prejšnjih letih smo vodili ekonomsko politiko, ki je bila rezultat pritiskov razvojno nerealnih želja, temu pa je bil podrejen njen instrumentarij. To je posebej veljalo za posojilno-denarno politiko, ki je s preveliko emisijo papirnatega denarja povzročila veliko stopnjo inflacije in preveliko domačo porabo, ki smo jo deloma krili tudi s pomočjo tuje akumulacije in kar nas je pripeljalo v veliko notranjo in zunanjo zadolženost. Seveda je vprašanje, ali taka politika zagotavlja realizacijo mate-

rialnih virov in ali je konvertibilni izvoznik dohodkovno dovolj motiviran. Zvezni inštitut za tržne raziskave npr. ugotavlja, da so kljub deviaciji dinarja dohodkovno bolj motivirani tisti, ki izvažajo izdelke na klirinško področje.

PROBLEMI NASTAJAJO ZARADI POMANJKANJA DEVIZ

Rekel bi besedo ali dve o polemikah ob spreminjanju deviznega zakona. Doseženo je bilo soglasje, da so določene spremembe zakona nujne, da bi bolj stimulirali konvertibilne izvoznike. Strinjali smo se, da te spremembe ne smejo posegati v ustavni položaj delavca in v njegov odnos do proizvodnih sredstev. Toda zaradi težkega materialnega položaja in akutnega pomanjkanja deviz je prihajalo v razpravah do nesporazumov in nestrpnosti. V nekaterih okoliščinah so ustvarili iluzijo, češ da nastajajo problemi zaradi deviznega zakona in načina distribucije deviz. V resnici nastajajo problemi zaradi pomanjkanja deviz, ki se ga da odpraviti ali omiliti le z večjim izvozom vsake gospodarske celice na konvertibilno področje.

V razpravi o deviznem zakonu je marsikaj znova postalo sporno zaradi materialnih težav in interesov. Znova je postalo sporno vprašanje republiških bilanc, SIS za ekonomske odnose s tujino, vloga republik in pokrajin. ZIS se je v nasprotju s prvotnim dogovorom odločil za spremembo zakona tudi v teh točkah, s čimer je izzval razprave in polemike, ki so po nepotrebnem obremenjevale položaj. Zato se na tem mestu postavlja vprašanje odgovornosti ZIS.

Kljub polemikam smo se strinjali, da lahko dolgoročno rešimo naše probleme samo na podlagi večjega konvertibilnega izvoza. Ta pot je edina pravilna ne le zaradi naše trenutne likvidnosti, ampak tudi zaradi razvitosti proizvodnih sredstev, v kateri smo vlagali velik del akumulacije. Naše gospodarstvo mora na svetovni trg, kjer mora svojo produktivnost meriti z merili, ki veljajo na svetovnem trgu. V zvezi s stališči republik in pokrajin pa bi rad rekel, da moramo razumeti njihov realni položaj, iz katerega same ne vidijo izhoda. Črna gora mora na primer odvajati za odplačila dolgov več deviz, kot jih ustvari z izvozom.

Za reševanje naših gospodarskih vprašanj in problema devizne likvidnosti so pomembna tudi pogajanja Jugoslavije z Mednarodnim monetarnim skladom. V tej zvezi se je pri nas pogosto pojavljalo vprašanje, ali ne gre za poseganje mednarodnega finančnega kapitala v suverenost Jugoslavije in podobno. Jugoslavija je članica Mednarodnega sklada, ki posega le na poziv vlade in države, ki je njegova članica. Mednarodni sklad smo proslili za intervencijo, vendar smo vedeli, kaj to pomeni. Naša notranja poraba — še zlasti osebna — je še vedno previsoka. Zelo pomembna je odgovornost sindikatov za omejevanje osebnih dohodkov po samoupravni poti. Tudi investicijskih posojil nismo uspeli zaječiti v dogovorjene meje, prav tako pa smo se odločili za manjšo devalvacijo dinarja, kot je bilo dogovorjeno.

V letošnjem letu bomo morali cenovna razmerja približati svetovni ravni cen na področju elektrike, nafte, premoga, mesa, živil, železniških tarif in stanarin. Poskrbeti bomo morali tudi za realen tečaj dinarja, zmanjšati proračunsko porabo in voditi zelo restriktivno posojilno-denarno politiko. Večje obresti naj bi zagotovile večjo finančno disciplino in zmanjševanje investicij. Vsega tega ne zahteva Mednarodni monetarni sklad, ampak je to naš interes, če hočemo dosledno uresničevati ekonomsko stabilizacijo.

Osnovni cilj in naloga razvojno-ekonomske politike je povečevanje konvertibilnega izvoza, saj moramo vrniti nakopičene dolgove. Skrbeti moramo tudi za normalno oskrbo proizvodnje z reprodukcijskimi materiali in prebivalstva z nujnimi potrošnimi dobrinami. Naloga sindikata in drugih subjektivnih sil je, da si še naprej prizadevajo zmanjšati notranjo porabo, ki je bila v minulih letih večja, kot bi smela biti glede na novoustvarjeno vrednost v proizvodnji. Sindikalna organizacija mora v vsaki TOZD zahtevati, da izdela stabilizacijski program in da gospodari v skladu z ustvarjenim dohodkom. Dejstvo je, da smo se ves čas po vojni posluževali tudi zunanje akumulacije in da nam je uspelo močno razviti proizvodna sredstva. Toda v primerjavi z zahodnoevropskimi državami z najbolj sodobno tehnologijo ustvarjamo samo 30 odstotkov tistega, kar ustvarijo naši partnerji v tem delu sveta. Naša strateška napaka je bila, da se nismo od vsega začetka usmerili v konvertibilni izvoz in v merjenje produktivnosti in rezultatov dela z merili, ki veljajo na svetovnem trgu. Stopnja vključenosti jugoslovanskega gospodarstva v mednarodne ekonomske tokove ne

Pod pristaniškimi žerjavi (Foto S. Kokalj)

ustreza stopnji naše razvitosti in opozarja na močno zatiranje jugoslovanskega gospodarstva v preteklih letih. Kot je bilo ugotovljeno v Kraigherjevi komisiji, se je delež jugoslovanskega izvoza v mednarodni delitvi dela manjšal zaradi politike, ki je ščitila in opravičevala vsako proizvodnjo, nizko produktivnost in posledice slabih proizvodnih in razvojnih odločitev. Na svetovnem trgu so nastopali samo tisti naši gospodarski subjekti, ki so bili k temu prisiljeni zaradi licenčnih in drugih pogodb. Izhodišča dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije pa usmerjajo naše gospodarstvo na svetovni trg, čeprav je to sicer boleča pot, toda edina za uspešno premagovanje naših težav.

DELITVE JE ODVISNA OD PROIZVODNIH REZULTATOV

Tudi v lanskem letu nam rasti osebnih dohodkov ni uspelo uskladi- ti z rastjo čistega dohodka. V nekaterih republikah in pokrajinah niso uspeli zmanjšati investicijske pora-

be. Očitno je, da se še vedno ukvarjamo z delitvijo, ne da bi upoštevali proizvodne rezultate. Nujno pa je, da v gospodarstvu z družbenimi sredstvi uveljavimo ekonomske zakonitosti, ki se jim nekateri še vedno izmikajo. Seveda je aktualno vprašanje, ali so subjektivne sile in družba kot celota pripravljene na vse posledice ekonomske prisile. Kot veste, ravno izgube kažejo, da na to dostikrat nismo pripravljeni in da takoj začnemo z mobilizacijo političnih sil, da prihaja do socializacije dolgov, izgub in deviz, zoper to pa se načelno vsi borimo. V tej zvezi se odpira vprašanje delavske oziroma razredne solidarnosti. Toda solidarnost ni socialna sestavina, ampak sestavina družbenoekonomskega odnosa, skupnega gospodarjenja delavcev v družbeno-lastninskih odnosih in ima svoje meje. Vsak delavec v TOZD ima pravico računati s solidarnostno pomočjo drugih delavcev, kadar je v težavah. Toda pravico do solidarnosti ima šele, ko je tudi sam pripravljen nositi obremenitve, ki jih pričakuje od drugih delavcev. V tej zve-

zi se poraja problem uveljavitve principa delitve po delu in rezultatih dela, ki je podlaga za solidarnost in razvijanje skupnih odnosov gospodarjenja. Če to ni tako, prihaja — kot pravijo ekonomisti — do posebne oblike izkoriščanja dobrih delavcev s strani tistih, ki slabo gospodarijo. Naslednji problem, ki bi ga rad omenil, je politika dohodka. Celotni dohodek kot oblika pridobivanja novoustvarjene vrednosti je osnova delavčevega samoupravnega položaja in merilo njegove ekonomske učinkovitosti. Dohodek je tudi ekonomski temelj za združevanje dela in sredstev. Primarna, rekel bi razredna naloga sindikata pa je, da ustvarja možnosti in pogoje, v katerih bo delavec resnično odločal o celotnem dohodku, ne pa le o delitvi sredstev za osebne dohodke.

Sindikalne organizacije in druge subjektivne sile imajo pomembne naloge tudi na področju zaposlovanja in stanovanjske politike, še posebej zato, ker narašča število ljudi, ki iščejo prvo zaposlitev. V politiki za-

poslovanja je naše osnovno izhodišče, da morajo zaposleni delavci z družbenimi sredstvi gospodariti tako, da bodo ustvarjali dovolj velik dohodek in ga usmerjali v nove investicije v odpiranje novih delovnih mest. To je v naših pogojih razredna solidarnost delavskega razreda, medtem ko so druge možnosti (upokojitev, odprava honorarnega dela itd.) bolj politično-socialnega kot ekonomskega pomena. Nesporo je, da je treba spremeniti tudi miselnost mladih ljudi, da bodo poprijeli za delo, ki bo na razpolago, in da bodo imeli na ta način prednost pri iskanju zaposlitve, za katero so usposobljeni.

Stanovanjsko politiko omenjam med drugim zato, ker v industrijsko razvitih državah namenjajo za stanarine 30 do 40 odstotkov t. i. družinskega dohodka, pri nas pa le 5 do 8 odstotkov. Končno je vendarle prevladalo prepričanje, da mora vsak delavec sam poskrbeti za rešitev stanovanjskega vprašanja, seveda s pomočjo drugih delavcev, družbeno usmerjene stanovanjske gradnje itd.

Na koncu bi rad poudaril, da moramo v prizadevanjih za stabilizacijo gospodarskih razmer mobilizirati delavski razred in najširši krog delovnih ljudi in občanov. V tej akciji, ki bo pripeljala do mnogih neprijetnih posledic, zaupamo v delavce, ki bodo nosili največja materialna bremena.

Zato jim moramo omogočiti, da bodo v čimvečji meri vplivali na dogovarjanje pri uresničevanju temeljnih gospodarskih in političnih ciljev in da bodo zavestno pristajali na te posledice. Toda vsak posameznik mora videti svoj realni položaj in svojo realno perspektivo. V vsem tem se danes pravzaprav kaže zgodovinska odgovornost subjektivnih sil, še posebej sindikata. Vsaka sindikalna organizacija mora za svoje potrebe izdelati stabilizacijski program in s pomočjo delavskega sveta in poslovnih struktur poiskati odgovore na številna vprašanja, ki so zapisana v političnih dokumentih in ki se pojavljajo v vsakodnevni samoupravni praksi, življenju in delu ljudi.

POSOJILA ZA STANOVANJSKO GRADNJO

Na podlagi 79. člena zakona o stanovanjskem gospodarstvu (Ur. list SRS št. 3/81), 6. in 58. člena družbenega dogovora o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje družbenoekonomskega odnosa na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji (Ur. list SRS št. 15/81), na podlagi samoupravnega sporazuma o temeljnih plana samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice za obdobje 1981—1985, 4. in 5. člena pravilnika o pogojih in merilih za pridobitev posojil in sredstev vzajemnosti v občini Jesenice ter sklepa 3. seje zbora uporabnikov z dne 27. 12. 1982 objavlja samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice

RAZPIS

ZA DODELITEV POSOJIL DELAVCEM IN DRUŽBENO PRAVNIM OSEBAM IZ DRUŽENIH SREDSTEV VZAJEMNOSTI

I. SPLOŠNI RAZPISNI POGOJI

1. Razpisa se lahko udeležijo organizacije in njihovi delavci, katerih temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti združujejo sredstva za vzajemnost pri samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice in imajo sedež v občini Jesenice, ne glede na to, kje imajo sedež njihove delovne enote ali stalno bivališče njihovi delavci in sicer v skladu s 6. členom pravilnika.

Posojila so razpisana iz združenih sredstev vzajemnosti, ki jih podpisnice samoupravnega sporazuma združujejo v LB, TBG PE za stanovanjsko komunalno gospodarstvo območja Jesenice.

2. Razpisna vrednost posojil upošteva oceno razpoložljivih sredstev za kreditiranje stanovanjske graditve od 1. 10. 1982 do 30. 6. 1983 in znaša:

— iz sredstev vzajemnosti od 30. 6. 1982 do 30. 6. 1983	70.000.000 din
— iz sredstev solidarnosti v letu 1982	1.000.000 din
to je skupaj do 30. 6. 1983	71.000.000 din

Razpisna vsota po posameznih namenih je sledeča:

A. Za kreditiranje nakupa novih stanovanj v stanovanjskih blokih v letu 1983	49.000.000 din
B. Za kreditiranje družbeno usmerjene individualne in ostale individualne gradnje, prenove stanovanj in stanovanjskih hiš	21.000.000 din
C. Za kreditiranje gradnje in prenove stanovanj in stanovanjskih hiš v lasti borcev NOV, upokojencev ter invalidov (iz sredstev solidarnosti)	1.000.000 din

II. POGOJI ZA PRIDOBITEV POSOJIL

1. Na razpisu za dodelitev posojila iz združenih sredstev lahko sodelujejo:

1.1. Organizacije združenega dela in delovne skupnosti (v nadaljevanju: organizacije), ki imajo sedež na območju občine Jesenice in so podpisale Samoupravni sporazum o temeljnih plana občine Jesenice za obdobje 1981—1985, ne glede na to, kje imajo sedež njihove delovne enote, ki:

— združujejo sredstva za vzajemnost v dogovorjenem roku in obsegu;

— začasno niso sposobne oblikovati dovolj sredstev v skladu skupne porabe za načrtovani obseg stanovanjske graditve in združujejo sredstva za vzajemnost v dogovorjenem roku in obsegu;

— niso sposobne združevati sredstva vzajemnosti in jim pristojni organ stanovanjske skupnosti začasno, deloma ali v celoti odloži obveznost plačila obračunane prispevka vzajemnosti v skladu s pogoji in merili, ki so določeni v samoupravnem sporazumu o temeljnih plana stanovanjske skupnosti;

1.2. Delavci, zaposleni v organizacijah iz točke 1.1, ki varčujejo pri banki za stanovanjsko posojilo najmanj eno leto;

1.3. Kmetje kooperanti in družbeni kmetje, ki varčujejo pri banki za stanovanjsko posojilo najmanj eno leto in združujejo delo in sredstva v kmetijskih združenjih in drugih oblikah združevanja kmetov, ki so družbenopravne osebe, če združujejo sredstva vzajemnosti;

1.4. Delovni ljudje, ki samostojno z osebnim delom opravljajo dejavnost s sredstvi v lasti občanov in združujejo sredstva vzajemnosti v stanovanjski skupnosti in pri njih zaposleni delavci, ki varčujejo pri banki za stanovanjsko posojilo najmanj eno leto;

1.5. Delovni ljudje, ki samostojno opravljajo kot poklic umetniško ali drugo dejavnost in združujejo sredstva vzajemnosti v samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice pod pogojem, da varčujejo pri banki za stanovanjsko posojilo najmanj eno leto;

1.6. Borci NOV, upokojenci in invalidi, ki imajo stalno bivališče na območju občine Jesenice.

2. Osnova za izračun višine posojila je pri nakupu zadnja cena po dokumentaciji pri graditvi in prenovi pa cena 30.000 din za m² stanovanjske površine.

3. Za vloge, ki se bodo sprejemale po tem razpisu se upošteva povprečni mesečni čist osebni dohodek na zaposlenega delavca v SRS za leto 1982, ki bo objavljen v Uradnem vestniku SRS.

4. Obrestna mera za posojila iz sredstev vzajemnosti je pet odstotkov letno.

5. Organizacije vračajo posojila v polletnih anuitetah, delavci pa v mesečnih anuitetah.

6. Posojilo za gradnjo stanovanjske hiše lahko dobi delavec, če ima dograjen objekt do III. gradbene faze, oziroma pri gradnji montažne hiše dokončno ploščo nad kletjo in sklenjeno pogodbo za dobavo montažnega dela hiše s proizvajalcem (skladno z gradbenim dovoljenjem). Če je delavec že lastnik stanovanja ali stanovanjske hiše dobi posojilo le za razliko v m² do standarda stanovanjske površine za njegovo družino.

Pri prenovi se mora prosilec izkazati, da je opravil vrednostno najmanj 50 % del po predračunu izdelanem od gradbenega strokovnjaka.

7. Glede dokumentacije, tehničnega poslovanja in drugih določil, ki niso navedeni v razpisu, veljajo določila pravilnika o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz združenih sredstev vzajemnosti združenih v Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice.

III. KREDITIRANJE GRADITVE, NAKUPA IN PRENOVE STANOVANJ IN STANOVANJSKIH HIŠ V DRUŽBENI LASTI

1. Posojila iz združenih sredstev vzajemnosti dobijo organizacije za graditev, nakup in prenovu stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lasti, če poleg pogojev iz poglavja 1.1 izpolnjujejo še naslednje pogoje:

— da so sprejele samoupravne splošne akte v osnovah in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, usklajene z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu in družbenim dogovorom o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji,

— da bodo delavcem dodeljevali standardna stanovanja po merilih samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice,

— da gradijo ali kupujejo stanovanja in so vključeni v program stanovanjske graditve samoupravne stanovanjske skupnosti. V primeru, da razpoložljiva sredstva in ostali pogoji dopuščajo, da se lahko odobri posojilo tudi organizaciji, ki ne izpolnjuje tega pogoja,

— da jim posojilo po tem pravilniku skupaj z drugimi sredstvi omogoča zaključevanje finančne konstrukcije za graditev, nakup in prenovu načrtovanega števila stanovanjskih enot,

— da predložijo sprejet sanacijski program, če poslujejo z izgubo.

Višina posojila, ki ga lahko dobi organizacija iz sredstev vzajemnosti za nakup ali graditev stanovanj oz. za soinvestitorstvo izven območja samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice je odvisna od razmerja med povprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v organizaciji in povprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji po zadnji objavi in sicer:

Povprečni čist OD v letu 1981	Višina posojila v % od vrednosti iz dokumenta predl. ob razpisu	Doba vračanja največ
do 100 %	največ 50 %	10 let
od 101 % — 120 %	največ 40 %	8 let
nad 120 %	največ 30 %	6 let

Za organizacijo s področja šolstva, zdravstva, otroškega varstva, socialnega skrbstva in kulture je višina posojila lahko višja za 10 poenov.

IV. KREDITIRANJE GRADITVE, NAKUPA IN PRENOVE STANOVANJ IN STANOVANJSKIH HIŠ V ZASEBNI LASTI

Delavci lahko dobijo posojila za nakup, graditev in prenovu stanovanj in stanovanjskih hiš, če:

— so že izpolnili najmanj enoletno varčevanje za stanovanjsko posojilo,

— dobijo soglasje, organizacije, ki združuje sredstva vzajemnosti, da lahko dobijo posojilo po tem razpisu,

— niso sami ali njihovi družinski člani, ki rešujejo stanovanjski problem lastniki hiš, vseljivega stanovanja (primerne), stanovanjske hiše, počitniške hiše, ki presega 50 m² uporabne tlorisne površine,

— porabijo kupnino prodane lastne stanovanjske enote za nakup ali graditev stanovanja ali stanovanjske hiše, za katero prosijo posojilo,

— pri nakupu stanovanja ali stanovanjske hiše z lastnimi sredstvi in vsemi posojili zaključujejo finančno konstrukcijo,

— predložijo predpogodbo, kupoprodajno pogodbo ali soinvestitorsko pogodbo,

— predložijo gradbeno dovoljenje oziroma dokazilo o priglasitvi del z opisom del in predračun.

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in prenovu, je odvisna od (ne velja za borce NOV, upokojence in invalide):

— razmerja med višino povprečnega mesečnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim znanim povprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je dobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja do zadnjega dne razpisa.

Delavec dobi posojilo po naslednji lestvici:

Povprečni mesečni dohodek na člana družine v primerjavi s povprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SRS v preteklem letu	Posojilo, izraženo z odstotki od maksimalne vsote vseh posojil
do 100 %	največ 40 %
od 101 % — 120 %	največ 30 %
nad 120 %	največ 20 %

Delavec lahko dobi posojilo po prejšnji lestvici pod pogojem, če znaša posojilo banke na podlagi njegovega namenskega varčevanja:

Pri povprečnem mesečnem dohodku na člana družine	Od zneska posojila vzajemnosti
do 100 %	20 %
od 101 % — 120 %	40 %
nad 120 %	60 %

Delavcu, ki ne doseže navedenega odstotka posojila na podlagi namenskega varčevanja, se višina posojila izračuna tako, da se znesek posojila na podlagi namenskega varčevanja pomnoži s faktorjem po naslednji lestvici:

Povprečni mesečni dohodek na člana družine v primerjavi s povprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SRS v preteklem letu	Faktor
do 100 %	5
od 101 % — 120 %	2,5
nad 120 %	1,6

Za posojila iz namenskega varčevanja se štejejo pridobljena posojila na podlagi:

— pogodbe o namenskem varčevanju občana

— pogodbe o predhodnem varčevanju občana za vezavo sredstev. Posojilo se obračuna po lestvici za namensko varčevanje pravilnika banke.

Vsota vseh posojil delavca za isto stanovanjsko enoto lahko znaša pri:

— nakupu etažnega ter združnega etažnega stanovanja 80 odstotkov,

— združni stanovanjski graditvi 75 odstotkov,

— graditvi stanovanjske hiše v zasebni lasti izven združne stanovanjske graditve 60 odstotkov,

— prenovi 80 odstotkov

od dokumentirane cene, upoštevajoč dejansko stanovanjsko površino oziroma največ 90 m².

Delavec lahko dobi posojilo za nakup stanovanja, ki je v planu stanovanjske gradnje za leto 1983 pri samoupravni stanovanjski skupnosti.

Prednost pri pridobitvi posojila ima delavec, ki:

— je sam ali njegova družina v težavnem zdravstvenem stanju,

— kupuje stanovanje, vseljivo v krajšem roku,

— ima slabe stanovanjske razmere (prebiva v stanovanju nad V. kategorijo),

— je začasno nosilec stanovanjske pravice na stanovanju, ki ga je dobil v okviru družbene pomoči kot mlada družina in ga mora v petih letih izprazniti.

Pri izračunu posojila bodo upoštewane naslednje cene:

— za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše cena po predloženi dokumentaciji,

— pri graditvi stanovanjske hiše povprečna cena za leto 1982, ki znaša 30.000 din/m²,

— pri prenovi stanovanja ali stanovanjske hiše cena iz predračuna vendar ne višja od povprečne cene za leto 1982, ki znaša 30.000 din/m².

Za izračun mesečnega povprečnega dohodka na člana družine se upošteva mesečni dohodek vseh druž. članov v zadnjih treh mesecih. Višina dohodka družinskih članov se ugotavlja na podlagi predloženih podatkov.

Za člane družine se štejejo: prosilec, zakonec, otroci, posvojenec, starši prosilca in njegovega zakonca, oseba, ki jo je prosilec po zakonu dolžan vzdrževati in oseba, ki najmanj dve leti živi s prosilcem v ekonomski skupnosti.

Doba vračanja posojil v zasebni lasti je za posamezne namene naslednja:

Za namen	Doba vračanja posojila za izračun mesečne anuitete prvih pet let	Dejanska odplačilna doba vračanja posojila
— nakup novih stanovanj in stanovanjskih hiš	20 let	16 let, 9 mesecev
— graditev stanovanjskih hiš	15 let	13 let, 3 mesecev
— prenova stanovanj in stanovanjskih hiš	10 let	9 let, 5 mesecev

Delavci vračajo posojila v mesečnih anuitetah, ki je prvih pet let odplačila nižji, po petih letih se mesečna anuiteta poveča za 12,5 odstotka, po desetih letih pa še za 12,5 odstotka prve mesečne anuitete.

Seštevek mesečnih anuitet vseh posojil za isto stanovanjsko enoto ne more biti nižji od mesečne stanarine, ki bi jo delavec plačal za to stanovanjsko enoto po predpisih o stanarinah.

Mesečna anuiteta za posamezno posojilo ne more biti nižja od 500 din.

V. KONČNE DOLOČBE

Razpis za posojila iz sredstev vzajemnosti traja od 26. 11. 1982 do 31. 3. 1983. Vloge za kreditiranje nakupa novih stanovanj v stanovanjskih blokih sprejema Ljubljanska banka, TBG, PE za stanovanjsko komunalno gospodarstvo območja Jesenice od 1. 3. 1983 do 31. 3. 1983, kjer lahko dobite podrobnejše informacije in obrazce za prijavo na razpis.

Vloge za kreditiranje družbeno usmerjene individualne gradnje, ostale individualne gradnje, prenove stanovanj in stanovanjskih hiš sprejema Ljubljanska banka TBG PE za stanovanjsko komunalno gospodarstvo območja Jesenice od 15. 2. 1983 do 15. 3. 1983, kjer lahko dobite podrobnejše informacije in obrazce za prijave na razpis.

Vloge za kreditiranje gradnje, prenove stanovanj in stanovanjskih hiš v lasti borcev NOV, upokojencev ter invalidov (iz sredstev solidarnosti) sprejema strokovna služba na Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice Titova 65 od 15. 2. 1983 do 15. 3. 1983 in sicer v ponedeljkih in petkih od 8. do 14. ure in sredah od 8. do 17. ure, kjer lahko dobite podrobnejše informacije in obrazce za prijave na razpis.

Odbor za gradnjo stanovanj pri Samoupravni in stanovanjski skupnosti občine Jesenice rešuje vloge za posojila, objavlja rezultate sproti po svojih sejah na način, ki ga določi.

Zbor uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice lahko spremeni razpisno vsoto po posameznih namenih, odvisno od priliva sredstev in vlog.

Delavec, ki želi dobiti posojilo za graditev ali prenovu stanovanjske enote, mora dopustiti ogled, sicer se šteje, da ne izpolnjuje pogoja za pridobitev posojila.

Ugovor na sklep Odbora za gradnjo stanovanj rešuje zbor uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice

PGJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Osvobodilnemu gibanju pod Storžičem je storil veliko škodo, zato še nekaj o njegovem delovanju.

Bil je držen borec in je zato tudi postal vodnik v četi VDV. Vendar pa je bil tudi nerazgledan in ostro protikomunistično usmerjen, hkrati pa oblaščiljen. Kot vodnik VDV je vedel za razne kurije in Osvobodilni fronti udane ljudi po dolini, predvsem pa za nekatere bunkerje in zatočišča terenskih policijskih delavcev in obveščevalcev na območju Kriške gore in Storžiča. Kot domačin je dobro poznal teren.

Bunker OZNA za okrožje Kranj je bil na pobočjih Kriške gore nad Gozdom. Zanj je po naključju vedel tudi Jože Urban-Gasper. V bunkerju je bilo šest pripadnikov OZNA, med njimi Janez Rešek, Franc Stefe-Miško, Zdenka Lenarčič in Rudi Prestri-Lug. Zaradi dobrih zvez so hitro zvedeli za Gasperjevo dezertacijo, zato so se iz bunkerja še ponoči na 17. oktober premaknili na vrh Kriške gore.

Zjutraj je Gasper že pripeljal do bunkerja več kot 100 policistov in domobrancev, ki so jih Rešek in drugi opazovali le z razdalja kakih 200 metrov višje. Ves bunker so prestrelili in potem zažgali, stanovalcev pa seveda niso dobili. Rešila jih je previdnost. Tisti dan so nad Gozdom požgali še več drugih bunkerjev. S tem je bilo potrjeno, da je Jože Urban-Gasper začel izdajati.

Drugi in tretji bataljon KO, ki sta tudi taborila na sektorju Kriške gore in Storžiča, nista takoj vedela, kaj vse se je zgodilo z Jožetom Urban-Gasperjem. Ko pa so se v 2. bataljon, ki je tedaj spet taboril pri Lavrencu, zaradi Gasperjevega dezertstva umaknili iz svojih taborišč in bunkerjev nekateri politični delavci, kuriji ter vedevejci, je v bataljonu kmoli postalo vse jasno. O tem so obvestili tudi 3. bataljon KO, ki se je zadrževal le nekaj bolj vzhodno od drugega.

Vendar pa bataljona nista mogla nič storiti, kajti ni jima bilo znano, koliko Gasper je tudi o tujcu in koliko bo izdal. Zato sta budna ostala, kjer sta bila, in opravljala svoje delo naprej. A v dneh od 18. do 21. oktobra 1944 je Gasper pripeljal Nemce in domobrance tudi na sektor taborišč 2. in 3. bataljona. Toda pri izdajanju ni bil sam; bataljona, zlasti drugega, v katerem je bil Peter Stare, so dostikrat nenadoma napadli. (Peter Stare iz Letenc je bil dober prijatelj Jožeta Urban-Gasperja in tudi njegov sodelavec; v 2. bataljonu je postal celo obveščevalec. Sicer je zaradi svojega obnašanja postal sumljiv, vendar pa so ga kot domobranskega agenta odkrili šele v začetku januarja 1945. O tem glej v zapisu pod naslovom »Ukinitve Jurisnega bataljona in odkrivanje sovražnikovih agentov«, 3. knjiga.)

V kratkem obstreljevanju dne 18. oktobra je 2. bataljon pri Lavrencu pod Storžičem porabil 301 naboj.

Neprijetno je bilo, ker so se med temi napadi zgubljali zlasti neoboroženi novinci. Sovražnik je pogosto

zaplenuil tudi opremo borcev, ki so jo med naglimi umiki le slabo varovali. Med hajko je sovražnik odkril tudi sicer dobro spravljeno kartoteko 2. bataljona. Tako je bataljon izgubil tudi pisalni stroj.

Najprej so 16. oktobra ob 20. uri zvečer minirali železobetonski most (Taborski most) med Rekarjem in Fužinami. Objekt je bil porušen tako, da je polovica mostu padla v Koko, druga polovica pa je obvisela le na enem podporniku. S tem je bil promet pretrgan za več mesecev. To je bilo pomembno tudi zaradi mostu pri Dolenčevi žagi, ki ga je v bunkerju varoval 9 policistov.

Skupina se je potem po težko prehodnem ozemlju premaknila v bližino novega betonskega bunkerja, ki je stal pri mostu med Fužinami in Kanonirjem in bi se bila naslednji dan vanj že vselila straža. Brez motenj so nato bunker tako spretno minirali, da je bil popolnoma zrušen na zemljo. Razstrelitev je bila izvedena natanko opolnoči in naslednji dan je podporočnik Jože Čufar-Skala, sicer gozdar, ki se je vedno rad šalil, duhovito zapisal: »... razneslo ga je tako, da bodo Nemci morali v roke vzeti karto, če bodo hoteli dobiti kraj, kjer je stal. Od njega je ostal le pesek.«

Nazadnje so pri porušenem bunkerju zažgali tudi zasilni most in na kupu pripravljeni les za novega. Vse, most in gradbeni material, je skoraj do kraja pogorelo.

Po akciji, o kakršni so prva leta NOB lahko samo sanjali, so se borci vrnili v svoje enote, podporočnik Jože Čufar-Skala pa je še ostal v dolini Kokre in pripravljati nekatere nove akcije.

Vendar so Nemci ob mostovih v dolini zgradili nove bunkerje. Teh zaradi okrepljenih straž ob Kokri vse do konca vojne ni bilo mogoče porušiti. Tako popotnik, ki gre po dolini Kokre na Jezersko ali z Jezerskega, se dandanes lahko vidi srhljive pomnike na okupatorja, ki so med vojno iz sebe bruhali smrt.

Nazadnje ne moremo še mimo treh minerskih akcij, ki so bile izvedene 24. in 26. oktobra, kajti njihov učinek ni bil majhen. Vse tri so na železniški progi spet izvedli minirji 1. bataljona.

Najprej so trije borci minerske desetne minirali železniško progo blizu Potokov. Tri kilograme eksploziva so namestili na treh krajih. V bližini je bila nemška zaseda in borci so se le 50 metrov od nje priplazili k progi in namestili eksploziv tako, da je do prve eksplozije prišlo nekaj po 18. uri, do druge pa nekaj po 22. uri. Isti večer so se trije minirji približali tudi železniški progi med postajama Žirovnica—Lesce—Bled, vendar bližje Lescam, Nemci so poročali, da na 618,5 kilometru. Tudi v tem primeru so mine uravnali tako, da je ena eksplozivna nekaj pred osmo uro zvečer, druga čez dve uri. V obeh primerih so uporabili eksploziv »808« in vselej je bila proga tako poškodovana, da je bil železniški promet prekinjen za več ur.

Tretja sabotažna akcija na progi je bila najučinkovitejša. Isti večer so šli na progo trije borci minerske desetne 1. bataljona in kljub zasedi v bližini Potokov na 624,7 kilometru, kot zvečer iz nemškega poročila, pripravili sabotažo. Tokrat so položili na tračnice 5 kg razstreliva, na katerega je nekaj pred osmo zvečer zapeljala kontrolna derezina. Vozilo je bilo pri eksploziji tako uničeno, da so ga potem Nemci zaradi nadaljnje prometa odvalili na bližnjo njivo. Partizansko poročilo pri tem pravi, da je bil uničen »pancer«, nemško pa natanko govori o derezini.

Tokrat so bili na derezini ranjeni trije Nemci, ki jih nemško poročilo navaja. Eden izmed njih je bil Burger, šef železniške postaje Žirovnica. Nekaj po dvajseti uri je le 90 metrov od prejšnje prišlo še do druge eksplozije.

Tako je bilo tudi ta večer uničene več deset metrov železniške proge. Nemci so jo le stežka sproti popravi, minirji Kokrškega odreda so jih zdaj kar vsak dan zaposlovali s popraviljem.

Naj tu omenimo dvoje, kar se bolj ali manj ponavlja skozi vsa zadevna nemška poročila.

Najprej bode v oči, da Nemci običajno poročajo o teh akcijah za dan kasneje, kot so bile v resnici izvedene. Tako npr. za sabotaže, ki so bile izvedene 24. oktobra, pišejo, da se je to zgodilo 25. oktobra, in za tiste z dne 26. oktobra pravi, da so bile izvedene šele 27. oktobra 1944. (Sovražnikovo datiranje z enodnevno zamudo verjetno izhaja iz načina poročanja. Najprej je poročalo sektorsko zavarovalno podjetje, nato četna in bataljonska.)

Nemci teh miniranj niso mogli več preprečiti in partizanski minirji so tudi zaradi te nemoči postajali vse bolj drzni. Ob tem pa velja povedati, da so Nemci v oktobru začeli odkrivati mine z novimi pripomočki in so jih nekaj tudi resnično odkrili.

Kljub velikim uspehom teh miniranj se je štab Kokrškega odreda obrnil na štab Prešernove brigade s prošnjo, če jim vsaj za nekaj tednov »posodi« znamenitega minirja in minerskega inštruktorja Marka Kalšnika. Prošnjo je bilo ustreženo. Marko je minirje Kokrškega odreda pod Stolom in pri štabu odreda vpejal v marsikako skrivnost. Bil je že dobrih 50 let star. Minirjem Kokrškega odreda je na svoj način priznal, da so bili že doslej pravi mojstri. Toda znanja ni nikoli preveč in on je bil mojster nad mojstri in tudi strahu ni poznal. Vsi so ga občudovali, kadar je bil na delu.

Zaradi tako pogostih sabotaž na železnici so Nemci v bližini prog čisto preiskovali tako hiše kot vlake. V oktobru 1944 so strogo preiskali tudi stanovanja oseb, ki so bile zaposlene pri železnici, kajti sumili so jih, da sodelujejo s partizani. Razumljivo, da tudi te vrste napori niso rodili nobenega uspeha. Nemci so kljub okrepljenemu varovanju železniških objektov nemočno morali ugotovljati, da so miniranja vedno bolj pogosta.

Ob minerskih akcijah je bilo izvedeno še nekaj čisto vojaških, in to vse ob cestah.

Dne 21. oktobra 1944 je skupina odrednih obveščevalcev izvedla akcijo ob glavni gorenjski cesti, in sicer kar podnevi.

(SE NADALJUJE)

«Dobro, je treba vedeti, komu naj zaupamo. Tržanskim radovednežem ne smemo ničesar praviti. Marsikdo samo vohlja, da bi potem izdal. Vse te, ki so jih odgnali, je menda izdal pobegli partizan.

Mati je pojasnjevala:

— Taras je bil, ta prekleti nemški Štajerc, poznam ga. V Kapli stopa v črni škornji in civilnem jopiču, potem se potika po hišah kot nekaj zgubljen partizan. Matej je zadnjič svaril pred raztrganci. Samo kogar osebno poznamo, takemu zaupajmo! Matej je v srce segajoče svaril!

Sin je občudoval mater in babico, kako govorita o neki stvari, ki je njemu skrivnostna.

Zdaj je vprašal:

— Kaj pa Leni v trgu? Ko sem bil pri njej, se mi je zdela tako spreminjena.

Ali na dva kraja dela?

— Tisto ne, a je pač previdna. Seveda je malce klepetava, to jo lahko spravi v nevarnost in še druge zrušen. A ona ne bi nikogar izdala. Toliko trdna je. Poznam jo. Se je že nekajkrat izkazala.

Babica se je posmešnila:

Pravijo, da hodi Orlič skrivaj k njej. Menda le, da mu kaj požre in da in spiti da. Kaj črna. Sem pa tudi čula, da se z njim peča. Babjak rožanski! Če bo prebrisana kot do zdaj, bomo še marsikaj zvedeli.

Zadnje popoldne je mati menila:

VALENTIN POLANŠEK

60

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

— Bova šla v trg prenočit, če moraš z jutranjim vlakom nazaj v Kranj!

Sin ničesar ni rekel.

Pravzaprav je še čul ni.

V mladem človeku je bila grozna zmešnjava. Opijel se je edine rešitve, ki jo je videl v kaj divji luči, polni maščevanja in neverjetne strasti do možatih dejanj.

In to vse zaradi očetove aretacije...

Jaz bi se do Celovca s teboj peljala!

Zdaj si je dejal: Na dan moram z besedo!

— Ni treba. Doma bom!

— Kako? Doma?

— Ne grem več nazaj v šolo!

— Pa nisi doslej ničesar o tem govoril! Povej, kaj pa se je zdaj zgodilo?

Zgodilo? ... A se ni dosti zgodilo, ko so mojega atija tile prekleto. ... Nemci odgnali, da nihče ne ve, kje je? Da ga bodo ubili? In sestro? Ko tudi nihče ne ve, kje jo imajo? In brata, ko tudi nihče ne ve, kje ga imajo? ... Ali se ni dosti zgodilo.

Mati je molčala in potem tiho jokala.

Sinove besede so resnične! Je paljo njeno izmučeno srce. Srce, ki je prestalo toliko bolečin v življenju! Toliko bolečin zaradi sinovega očeta! In prenaša zaradi njega zopet nove bolečine, četudi je sinov oče že nad deset let zakonski mož druge ženske. ... Jokala je dolgo in pretresljivo.

Tako, da sin ni mogel z besedo na dan...

Pod večer sta šla z materjo prek Prisoja po spodnji poti ob potoku koder ne prideš mimo nobene hiše v trg. To je bila velika tveganost, kajti po samotnih poteh so policisti vsakogar prišli in kar streljali nanj. Na takih krajih je bil zanje vsak civilist bandit.

Babica je v bajti v strmini oba prekrizala z blagoslovljeno vodo. Svojo hčerko in vnuka. Dolgo v noč je žebala za oba in za vse nesrečnike, ki trpijo v tem norem vojnem času. Starka je bila prepričana, da tako prinaša svojem in znanecem veliko tolažbo. In sebi. Kajti časi so taki, to je predobro vedela, da moraš biti vsak trenutek pripravljen na smrt.

Med potjo sta mati in sin molčala! Vsak po svoje se je v srcu pogovarjal z dijakovim očetom. Za sina so bili samogovori svetli in srečni. Iz tega je plamtelo nedolžno upanje:

Nekoč se zopet vidiva, dragi atil! Materini samogovori so bili otožni. Kaj vse bi dala zanj, samo da bi ga rešila, ljubljenega sinovega očeta! Rešitev?

Ali je bila sploh kaka rešitev?

Ena takih rešilnih bilk se je mladi materi ponujala: Leno v trgu nagovori, da bi se Orlič potegnil za očeta! Orožnik Orlič, ki ima toliko oblasti! Orlič, ki ... Tega mati še ni vedela, da je prav Orlič odgnal očeta s Podgorčeve kmetije...

Dijak je razmišljal še vse drugače:

Če grem k županu?

In njega poprosim, da poizve za atijem?...

Župan je sicer trd Nemec, a zaradi svojega delovanja priljubljen pri različnih ljudeh občine...

Ali naj grem k rektorju šole?

Saj sem ga že nekajkrat iz vladnosti obiskal. Tako so me drugi navadili. Kratko sva opravila. Saj se še spominjam, ko je v šestem razredu po lanskoletnem izseljevanju aprila naročil nam šolarjem, da povemo doma, da nikogar več ne bodo izseljevali! Da, na to bi spomnil visokega gospoda! Ali naj rečem tako?

Podporočnik Acim ni bil Istran. Bil je doma iz Kninske krajine. Po kapitulaciji »predaprilske nesreče« (da uporabim Madončin izraz iz borovih Odloženih za predaprilsko Jugoslavijo) je doživel krvave ustaške pogrome nad srbskim življenjem iz Like in Kninske krajine. Ljudstvo je bežalo pred klavci in se zateklo k samoobrambi. To je bil popolnoma drugačen položaj kakor v Sloveniji, pa tudi razvoj vstaje in partizanstva je potekal drugače. Ustaši so skušali raznetiti smrti o sovražstvo do Srbov, po drugi strani pa so se nekateri Srbi, kakršni je bil po Prijčevem pripovedovanju Popo Djujić, hoteli maščevati s četniškimi pokoli Hrvatov, tudi tistih, ki so obsojali ustaško oblast in se ji skupaj s Srbi postavili po robu, kakor na primer: 23. avgusta 1941 ljudstvo s Kninskega polja, Golubiča in Plavna, ki je napadlo in razorožilo ustaško-italijansko posadko v Golubiču. To je bila tudi prva setev novega revolucionarnega bratstva med Hrvati in Srbi, na katerem sta se združila in razničila v času vojne tako ustaški kakor tudi četniški krvavi teror, hkrati pa je bila to tudi prva in največja partizanska zmaga. Po pravici zato imenujemo v vojni skovano bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov kot prvo in največjo pridobitev našega narodnoosvobodilnega boja.

To ni bila lahka pot. O tem bi lahko pripovedoval Acim Prijčič in drugi preživeli borci iz teh krajev. Sprva je bil samo mali »punt od 25 ljudi«, kakor mi je pripovedoval načelnik našega petega bataljona Odreda JA za Slovensko Primorje, Trst in Istro. Ta partizanska četica, ki je oktobra 1941 stela na Dinari petindvajset partizanov, ki so bili doma v glavnem iz Knina, Sinja in Splita (od tam je bil tudi šef našega polit. prop. odseka kapetan Igor Samodajev) je do julija 1942 narasla v Dinarski odred, ki je v tistem času napadel Poglavec, Jezovico in še nekatere kraje, ki pa jih iz obledelga rokopa iz leta 1946 ne morem razbrati. Sredi avgusta se je iz novih borcev formiral bataljon Ante Junića in doživel svoj ognjeni krst v bitki z Italijani, ki so zapustili bojišče z begom proti Kninu. Bataljon se je pomaknil na Kozjak, kjer se mu je priključilo okrog 200 novih borcev, že naslednji dan pa je moral sprejeti bitko z italijansko vojsko in z okrog 500 četniški Popa Djujića, Mine Rokvića (rokopis iz leta 1946 zbledel) in Branka Bogunovića.

To ni bila lahka pot. O tem bi lahko pripovedoval Acim Prijčič in drugi preživeli borci iz teh krajev. Sprva je bil samo mali »punt od 25 ljudi«, kakor mi je pripovedoval načelnik našega petega bataljona Odreda JA za Slovensko Primorje, Trst in Istro. Ta partizanska četica, ki je oktobra 1941 stela na Dinari petindvajset partizanov, ki so bili doma v glavnem iz Knina, Sinja in Splita (od tam je bil tudi šef našega polit. prop. odseka kapetan Igor Samodajev) je do julija 1942 narasla v Dinarski odred, ki je v tistem času napadel Poglavec, Jezovico in še nekatere kraje, ki pa jih iz obledelga rokopa iz leta 1946 ne morem razbrati. Sredi avgusta se je iz novih borcev formiral bataljon Ante Junića in doživel svoj ognjeni krst v bitki z Italijani, ki so zapustili bojišče z begom proti Kninu. Bataljon se je pomaknil na Kozjak, kjer se mu je priključilo okrog 200 novih borcev, že naslednji dan pa je moral sprejeti bitko z italijansko vojsko in z okrog 500 četniški Popa Djujića, Mine Rokvića (rokopis iz leta 1946 zbledel) in Branka Bogunovića.

TANGENTE OB BOROVEM ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNIKA)

«... Nekaj po polnoči med 7. in 8. t. m. sta dva civilna policajca zagledala pri Sv. Ivanu pri Trstu mladince, ki so pisali po zidovih svojih hiš in obešali slovenske in jugoslovanske zastave. Začela sta takoj streljati z brcostrelkami proti njim...»

V isti številki sem bral, da so tisto noč med 7. in 8. marcem 1946 prav tako v tem predmestju Trsta civilni policisti hoteli podreti slavoloke, da je civilna policija vdrla v menzo Narodno osvobodilnega sveta za Trst v ulici Canal Piccolo 1 in snela zastave in še: »Na slovenski šoli v Via Cosica je viselo okrog 12 slovenskih zastav. Okrog 10. ure pa se je pripeljala civilna policija, snela zastave in jih raztrgala...»

Bila je sobota, 9. marca 1946. Sestavl sem radijsko oddajo za sredo, 13. marca 1946, pod naslovom: »O to srce na Pizze Unita«, da bi jo lahko v ponedeljek, 11. marca 1946, odnesel v Trst zavezniški cenzuri v pregled. S predstavniki te cenzure nisem imel osebnih stikov. Tekst naše oddaje sem enostavno oddal dr. Demšarju, ki je bil član slovensko-italijanske protifašistične zveze, torej naš človek, ali pa kar, napovedovalci slovenskega programa, ki je bila prav tako pripadnica našega protifašističnega gibanja v Trstu. Doslej mi še nobene oddaje niso okrnili ali je celo ertali. Sicer pa kaj več o programu tisto soboto nisem utegnil razmišljati, ker sem moral do ponedeljka dokončati reportažo o našem odredu za neki ameriški časopis ali revijo. Za to reportažo je zavezniška misija pri našem odredu

zapravila komandanta polkovnika Draga Benčiča, on pa je zadovoljil mene, naj jo napišem.

Ta reportaža mi je že štirinajst dni ležala na duši in me dušila. Raje bi nesel težki minomet Piat s Stare Fužine na Vogar, kakor sem ga — ne preveč rad, a brez ugovora — nesel januarja 1945, kot prehodni borec prištabske čete Jeseniško-bohinjskega odreda, da bi opravil tudi kaj koristnega poleg tistega brezkoristnega pisanja, kakor mi je takrat nekdo rekel, čeprav je kasneje, ko sem leta 1979 za tisto »brezkoristno« pisanje prejel nagrado vstaje slovenskega naroda, svoje mnenje iz partizanskih časov spremenil in mi tudi pisno čestital. Toda tisto soboto, 9. marca 1946, bi si zares oddahnil, ko bi mi komandant polkovnik Benčič rekel, naj ne napišem tiste reportaže za ameriški časopis in naj si raje optam kaj minomet in ga nesem peš s štaba odreda v Opatjem selu do komande zaledja v Gorjanskem. Vedel sem, da iz te moje želje ne bo nič in da bom moral vseeno napisati reportažo za »zaveznike«, ki jih že od dneva, ko sam z Beneškim bataljonom zapuščal Videm v začetku maja 1945 nisem več imel za zaveznike, marveč prav tako kakor primorsko ljudstvo za nove okupatorje dela naše domovine.

Reportažo sem vseeno napisal, čeprav bi to morda storil boljše poročnik Milorad, ki bi jo lahko napisal v angleščini, saj se je rodil v Združenih državah Amerike in tam končal tudi del svojega šolanja. Nekaj let pred vojno se je vrnil v Vojvodino in tam dokončal gimnazijo. Mimo tega so mornarsko angleščino tolkli tudi nekateri Dalmatinci, bivši mornarji. V reportaži sem pisal tudi o njih in njihovi poti preko kvavil bojišč v Bosni, Črni gori, Srbiji, Dalmaciji pa od Velebita vse do Trsta. V odredu so bili oficirji in borci iz enot, ki so imele skoraj vse sovražnikove ofenzive za seboj, med njimi tudi najtežji četrti in peto sovražno ofenzivo. Po pripovedi kapetana Kranjca sem napisal črtno Rdečo rutu iz bojev na Sutjeski. Poročnik Boško je preživel drvarsko bitko in za njo še mnogič blik. Ali podporočnik Acim Prijčič, načelnik V. bataljona našega odreda, bataljona, ki smo mu pravili istrski, ker so bili v njem večinoma borci iz Istre. (Njegov politični komisar, poročnik Iskra, je bil v prejšnjem mandatnem obdobju župan Rovinja, kakor mi je pripovedoval Milorad ob obisku — prip. p.)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Žalovanju ob smrti podpredsednika predsedstva SFRJ in člana predsedstva CK ZKJ in dr. Vladimirja Bakariča so se pridružili tudi delovni ljudje in občani radovljiške občine. Zborovanja in seje v času od 16. do 18. januarja so se pričela s kratkimi spominskimi svečanostmi in minuto molka. O liku in zaslugah velikega revolucionarja je spregovoril na razširjeni seji predsedstva OK ZKS 17. januarja sekretar Branko Čop. V dneh žalovanja so na vseh javnih zgradbah izobesili zastave na pol droga.

Izvršni svet OS Radovljica je na 33. seji 18. januarja obravnaval in potrdil osnutek odloka o proračunu občine Radovljica za leto 1983. Obravnaval je poročilo Uprave za družbene prihodke o izterjavi davkov za leto 1982 in izrekel soglasje k samoupravnemu sporazumu za ustanovitev SIS za ceste občine Radovljica. Sprejeli so manjše odmike v urbanističnih načrtih in se seznanili z informacijo o vključitvi odseka ceste Černivec-Naklo v cestninski sistem gorenjske avtoceste. Ta predlog so zavrnil.

Predsedstvo OK ZKS Radovljica je na 16. seji 17. januarja razpravljalo o poteku razprav in usklajevanju izhodišč za akcijsko konferenco v kmetijstvu in živilstvu na Gorenjskem. Pretresali so tudi stanje na osnovi poročila delovne skupine, ki je obiskala Gozdno kmetijsko zadružno Srednja vas v Bohinju ter v zvezi s tem sprejeli več izhodišč za reševanje odprtih vprašanj.

Predsedstvo skupščine občine Radovljica je na prvi letošnji seji 19. januarja razčlenilo izvajanje nalog in sklepov 10. sej vseh treh zborov občinske skupščine, ki so zasedali 29. decembra 1982. Dogovorili so se za pripravo gradiv in določili dnevni red za ločene seje vseh treh zborov, ki bodo 23. februarja.

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na 5. seji 18. januarja obravnavalo in potrdilo osnutek akcijskega programa občinskega odbora ZZB NOV za leto 1983. Na seji so člani odbora presojali problematiko zgodovinskega NOB na območju občine Radovljica ter sprejeli obsežen program dela. Dogovorili so se tudi o pripravah na spominsko smučarsko tekmovanje v počastitev lipanjskih žrtev, ki ga bo marca 1983 organiziral Smučarski klub Bled.

Sekretar OK ZKS Branko Čop je prejšnjo sredo, 19. januarja, sklical v skupščinski sejni dvorani delovni razgovor s sekretarji vseh osnovnih organizacij ZK v občini. Pogovorili so se o pripravah za programsko sejo občinske organizacije ZK in o pripravah na razprave o aktualnih vprašanjih in nalogah pri ujetvanju idejne in akcijske usposobljenosti in organiziranosti ZK, o katerem je objavljeno obsežno gradivo v prilogi Komunist. Dogovorili so se tudi o kadrovanju slušateljev v trimesečni seminar iz teorije in prakse marksizma in o nekaterih drugih tekočih nalogah.

V Radovljici je bila prejšnji teden skupna seja koordinacijskih odborov OK SZDL za usmerjeno izobraževanje v občini Jesenice in Radovljica. Razpravljali so o možnostih ukinitve dislociranega oddelka srednje ekonomske šole Kranj v Radovljici in o možnostih za večji vpis učencev v Gostinsko šolo na Bledu.

Na osnovi programa in sklepa koordinacijskega odbora OK SZDL Radovljica za urejanje odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi je bilo 19. januarja v Radovljici vsakoletno posvetovanje duhovnikov in predstavnikov verskih skupnosti iz radovljiške občine. To je že 16. posvet, ki ga sklicujejo v radovljiški občini ob novem letu. Udeležili so se ga tudi predstavniki DPO in skupščine občine. Tudi tokrat so spregovorili o aktualnih družbenoekonomskih in političnih vprašanjih s posebnim ozirom na stabilizacijske ukrepe in na odnose z verskimi skupnostmi, ki so v občini dokaj ugodni, zahvaljujoč medsebojnemu razumevanju in usklajevanju stališč pri morebitnih odprtih vprašanjih.

Za razliko od prejšnjih let, ko so se na zbirnih računih SIS družbenih dejavnosti prispevkov iz bruto osebnih dohodkov zaposlenih vselej pojavljali presežki, je bilo lani obratno. Vse SIS družbenih dejavnosti v radovljiški občini namreč izkazujejo po oceni analitične službe OS Radovljica kar 11.363.000 din primanjklaja. To pomeni, da je bila lani večkrat popravljena prispevna stopnja za programe SIS očitno prenizka, kar je nedvomno vplivalo tudi na zmanjšanje obsega dejavnosti.

Za člane izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata v radovljiški občini je Delavska univerza skupaj s svetom ZSS Radovljica lani organizirala že devet seminarjev s povprečno 30 slušatelji. Namen seminarja je idejnopolično usposabljanje. Na programu so teme o organiziranosti ZSS Slovenije, vloga sindikata pri delovanju delegacij, metode in oblike delovanja sindikatov s posebnim ozirom na delovanje sindikatov pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike.

Izvršni svet OS Radovljica je na osnovi dogovora o sofinanciranju izgradnje poslovnih prostorov — lokalov v Cankarjevem naselju v Radovljici, ki ga je predložila samoupravna stanovanska skupnost občine Radovljica, sprejel sklep, da bodo prispevali 1,5 milijona din. Ta namenska sredstva za izgradnjo poslovnih prostorov bodo izplačana iz proračuna občine za leto 1982.

Zavod za statistiko SR Slovenije je objavil lestvico narodnega dohodka vseh 60 slovenskih občin v letu 1981. Radovljiška občina je s 156.143 din narodnega dohodka na prebivalca zdrknila z 19. mesta, ki ga je imela v letu 1980, na 22. mesto v letu 1981. Od gorenjskih občin je nižje, in sicer na 24. mestu, le občina Trzin, vse druge pa so v zgornji tretjini slovenskih občin.

Prenočitvene zmogljivosti v hotelih, gostiščih in drugih družbenih gostinskih objektih so se v letu 1982 povečale za 250 ležišč. Ob koncu leta je bilo v občini na voljo 8.488 ležišč ter v kampih prostora za 4.318 gostov. Lani so pridobili v hotelu Jezero v Bohinju 60, v objektu Golf igrišča na Bledu 40 in v večnamenskem objektu na Kobli 150 ležišč.

Zmogljivosti žičnic na Kobli so v letu 1982 povečali za 1200 oseb na uro s postavitvijo še ene nove žičnice. Skupaj je v radovljiški občini 18 žičnic, od teh 11 vlečnic v dolžini 15,2 km, 6 sedežnic 22,2 km in nihalka na Vogel.

V letu 1982 se je v radovljiški občini nateklo iz obveznic cestnega posojila 1.520.000 din. Na predlog izvršnega sveta je občinska skupščina sprejela sklep, da se iz teh sredstev dodeli komunalni skupnosti Radovljica 300 tisoč din za komunalno dejavnost ter izobraževalni skupnosti Radovljica 1.220.000 din za popravila in vzdrževanje osnovnih šol. Sredstva, ki se bodo natekla iz obveznic v letu 1983, se bodo v celoti namenila za posodobitev rudnikov in s tem za dolgoročno zagotovitev preskrbe s premogom v občini.

Po podatkih komisije za informativno propagandno dejavnost pri OK ZRV Radovljica so v lanskim dvomesečni akciji pridobivanja novih naročnikov revije »Naša obramba« po krajevnih organizacijah ZRVS pridobili 999 novih naročnikov. Največ so jih pridobili v KS Bled 330, v Radovljici 226, v Lescar 73, v Bohinjski Bistrici 56, na Brezjah 54, v Kropi 52 in v Podnartu 38. Razmeroma dosti tudi na Koprivniku — 24 in v Ribnem — 26.

Komisija za kulturo pri občinskem svetu ZSS Radovljica je na 3. seji 18. januarja presojala učinek in uresničevanje programa kulturne akcije za delovne kolektive v letu 1982 ter sprejela program prireditev in akcij za leto 1983. Načrtujejo 15 gledaliških predstav, 6 glasbenih in zborovskih koncertov, 2 folklorni prireditvi in 5 likovnih razstav. To je bistveno manj prireditev kot lani in prejšnja leta, kar pa je zaradi pomanjkanja denarja in visokih cen razumljivo.

V začetku januarja je Turistično poslovna skupnost Bled izdala zimske informacije v 8.000 izvodih. Razen prireditev in drugih blejskih turističnih, kulturnih in športnih zanimivosti informacije prinašajo pregledne podatke o okoliških smučiščih in izletniških točkah ter prevozi, servisi, smučarskih šolah in drugo, kar utegne zanimati domače in tuje turiste.

Med najbolj aktivne dramske sekcije na področju ljubiteljske kulture v radovljiški občini sodi tudi KUD Brezje, ki je konec lanskega leta pripravilo komedijo »Štrideset karatov« pod režiserskim vodstvom Slavka Primožiča iz Trzica. V decembru so razen dveh domačih predstav gostovali v Ribnem in Mošnjah ter igrali za delavce Iskre Otoče, v januarju pa v Ljubnem in v Trzinu.

Kot vsako leto je tudi letos ob zaključku športnih sindikalnih iger v radovljiški občini občinski svet Zveze sindikatov Radovljica v soboto, 8. januarja, priredil zaključno prireditev v sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici. Najboljšim posameznikom, ekipam in delovnim skupnostim so svečano podelili pokale, diplome in knjižne nagrade za organiziranje rekreacije. V letu 1982 se je udeležilo športnih sindikalnih iger v devetih panogah 2490 zaposlenih, od teh 481 žensk, iz 120 osnovnih organizacij sindikata.

Na letošnjem sejmu Moda '83, ki je bil prejšnji teden na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, je za modne kolekcije ALMIRA iz Radovljice prejela statuo »Ljubljanski zmaj«, modna kreatorica Almir Vesna Gabersčik-Ilg pa prav tako statuo v znak priznanja za svoje modno oblikovanje pletenin.

INVENTURA IN MANDATNI OBRAČUN TD ŽIROVNICA

Turistično društvo Žirovnica je bilo po večletni stagnaciji ponovno ustanovljeno v aprilu leta 1980. Takratna pobuda organov KS Žirovnica kot tudi aktivnost osnovne organizacije ZSMS Žirovnica, ki je bila iniciator priprav in ustanovitve zborov, žal ni uspela prepričati skoraj nezadostnega števila udeležencev o uspešnosti namena, še manj pa o zaželeni vsesplošni nameri prebuditi turistično dejavnost v vaseh pod Stolom. Te so že zapadle v globoko »Matjažev« spanje.

Po skoraj treh letih se najbolj vztrajni člani izvršnega odbora radi, zdaj že s ponosom, spominjajo, da so k ustanovitvi požitnovalno pripomogli člani Zveze borcev NOV Žirovnica, ki so priskočili na pomoč z nekaj udeleženci svoje seje, da smo tako skupno le nekako dosegli obvezno in ustrezno število ustanoviteljev.

Steklo je, kot radi rečemo. Koliko časa in kako bo šlo, je bilo odprto vprašanje, zavito v takratno svežo pomladansko meglo. Na srečo je med našimi ljudmi vedno nekaj intuziastov, ki bodisi z besedami, dobro voljo, še bolje je, če z dejanji, ustvarijo prepričljivo vzdušje in obetajoča izhodišča za nadaljnji razvoj in ugodne pogoje delovanja. Uvodnim dejstvom bi bilo dodati, da je prizadevnost ustanoviteljev zaradi bogatega statutarnega programa in neizčrpnih možnosti razvoja turizma v KS Žirovnica takrat narekovala spodbujajoče in vizionarno mnenje tudi veteranu turistične dejavnosti Branku Blenkušu, ki je že v prvih vrsticah v Železjarju obvezujoče napovedal: »To turistično društvo bo nekoč zapisano z zlatimi črkami.«

Večina bralcev iz KS Žirovnica je zagotovo ob tem branju šegavo dodala »ne hvali dneva pred nočjo«. Novozvoljeni izvršni odbor je temu skoraj dodal še piko, ko je večina članov sprejela zadolžitve le začasno in še od teh jih je nekaj takoj prenehalo aktivno sodelovati in delati. Kako malo je bilo resničnega interesa glede ustanovitve turističnega društva in nadaljnega razvoja turizma v KS Žirovnica, saj ima društvo še vedno svoje prostore samo v statutarnih določbah in tudi

to, da na problemsko pismo, ki je bilo naslovljeno na odgovorni organ KS Žirovnica, nikoli ni dobilo odgovora, še manj pa kakršnekoli vsaj moralne in druge organizacijske podpore. Pri vsem tem tudi ni bilo čutiti povezanosti v sklopu družbenopolitičnega delovanja v okviru SZDL, kar je v prihodnje nujno in potrebno za nadaljnji razvoj turizma v KS Žirovnica.

Vse te težave bi zagotovo še pred uradno in ponovno registracijo nadaljnji razvoj turističnega društva zavrla, sredstev pa tudi ni bilo, ne osnovnih, niti denarnih, tako da ob ranem pokopu perspektivnih možnosti društva ne bi zbrali niti za zlate črke na poslovnem vencu prenehanja Turističnega društva Žirovnica. V predpustnem času smo, zato tudi kaka ošiljena ne sme prizadeti, saj so tudi vztrajnejši morali prenašati ob vsaki svoji akciji minulega obdobja razbohoteno mero posmehovanja in omalovaževanja skeptikov, vendar jih začuda ni pobralo Zavarovali so se z dobro načrtovanim DELOVNIM PROGRAMOM akcijske in tradicijsko usmerjene dejavnosti Turističnega društva Žirovnica. Zaorali so ledino in temelje delovnega programa vgradili delovne zadolžitve, od katerih niso odstopili. Ne glede na probleme so zastavili prvenstveno spodbuditi krajane KS Žirovnica, da organizirano pristopijo k urejevanju okolice in organizirali že tri zaporedne enomesečne očistevalne urejevalne akcije pod geslom NARAVA — ZDRAVJE — LEPOTA. Uspeli so. S 46. mesta pri ocenjevanju komisije Gorenjske turistične zveze za najbolj urejen kraj so se skupno s

prizadevnimi krajanji v treh letih povzpeli že lani na četrto mesto na Gorenjskem in bili deležni priznanja. Priznanja je podelilo tudi Turistično društvo Žirovnica več kot 40 delovnim organizacijam, društvom, ustanovam in uspešnim krajanom. V svojstem stilu, ki je požel laskava priznanja in pohvalno afirmacijo v časopisju, je Turistično društvo Žirovnica v sodelovanju z OS Gorenjskega okraja ZABREZNICA opremilo markacijske table na mini kozolcih, ki označujejo POT KULTURNE DEDIŠČINE. Za zamisel in izvedbo so prejeli priznanje. Dokončno bodo pot opremili in markirali letos in izdali TURISTIČNI VODIČ. V počastitev krajevnega praznika KS Žirovnica so že tri leta zaporedoma organizirali in izvedli na predvečer v sodelovanju z mladino sedaj že tradicionalno baklado po poteh kulturne dediščine (v kateri štafetno baklo predaja do 200 mladincev iz OO ZSMS, JLA, organizacij združenega dela in osnovne šole) s turistično zabavnim zaključnim programom, plesom in podelitvijo priznanj. Baklada ima vsako leto več sodelavcev, tekačev in tudi vedno več gledalcev, ki so na baklado ponosni.

Kontinuirano si društvo prizadeva za vsestranski razvoj turizma,

za boljše turistično ponudbo nasploh, hitrejši razvoj kmečkega turizma, oddajo sob in realizacijo načrta kot tudi dejansko ponudbo širšemu okolju rekreacijsko turističnega centra v Završnici. Na seji izvršnega odbora so ugotovili, da se stvari premikajo z mrtve točke desetletja. Že letos bodo zgradili brunarico na križišču v Mostah, ki bo izhodiščna točka za turiste, v njej pa bo turistično informacijski biro in okrepčevalnica. Za popularizacijo in širšo ponudbo turističnih prireditev, zanimivosti, običajev, kulturne dediščine ter kmečkega življenja in sadov dela krajanov iz vasi pod Stolum so v preteklem letu organizirali prvi ŽIVINOREJSKI BAL v Završnici, ki je v prelepo dolino privabil na tisoče ljudi iz vseh krajev Slovenije in od drugod. Ogromno dela in težav, vendar so uspeli in dober glas, kot pravijo, je šel v deveto vas. Živinorejski bal bodo prirejali tradicionalno in se še bolj potrudili zadovoljiti številne obiskovalce. Turistično društvo je uvidelo, da mora poživiti tudi družabno življenje, ki je predpogoj pestre turistične ponudbe. Pri tem bi želelo več sodelovanja in povezanosti z drugimi društvi, gostinci, da bi skupno načrtovali in izvajali družabne prireditve v KS Žirovnica.

Pohvalno je omeniti sodelovanje z DPD Svoboda France Prešeren na Breznici, ki je omogočilo turističnemu društvu v Žirovnici po dolgih letih prebiti led in ponovno prirediti »silvestrovanje«. Turistično društvo Žirovnica je zopet poželo priznanje in pohvale za izvedbo, čeprav posameznikom ni bilo povsem všeč malce bučno izvajanje glasbenikov z domačega Brega. Večini pa so bili všeč in 95 odstotkov udeležencev se je vrtno celo noč do jutra.

V letu 1982 je društvo imelo tudi letno konferenco in izvolilo novo povečan izvršni odbor. Nenehno prizadevanje za novo članstvo, za ustanovitev podmladka TD, stremjenje za boljše organiziranostjo, brez katere društvo ne bo moglo zadostiti vsem delovnim nalogam programa, vodijo k prvemu občnemu zboru, ki bo konec marca letos. Takrat se mislijo pogovoriti tudi o akciji »dinar za odkup rojstne hiše Matije Čopa« in o večjih drugih programih in dejavnostih.

Se prej bodo izdelali organizacijsko shemo potrebnih komisij in drugih obveznosti, za katere nekateri menijo, da gredo preveč po domače. Delo pa bo teklo naprej. Tako bodo priredili na pustno soboto in torek VESELO PUSTO-VANJE s plesom, z godci in pevci ansambla KARAVANKE. Za 8. marec — dan žensk, bodo s kulturnim programom in družabnim večerom s plesom ter istim ansamblom razveselili ženske iz KS Žirovnice in druge.

Odveč je zapisati, da je bilo za vse to v treh letih potrebno veliko požitnovalnosti, idej in delovnega ter organizacijskega entuziazma. Brez žrtev ni uspehov. Za Turistično društvo Žirovnica pa vseeno lahko rečemo, da je uspelo kot le redko katero, pod milim nebom, zato bo njihova inventura doseženega bogata, obračun ob zaključnem mandatu delovnih članov izvršnega odbora in drugih, ki so pomagali, pa lahek, prijetno zadovoljiv.

Iskreno upamo, da bo vse navedeno novemu izvršnemu odboru dobra in obetajoča spodbuda za nadaljnje aktivno delo.

PLAMS

Jesenice sredi mile zime (Foto S. Kokalj)

OBSEŽEN SEZNAM IZVEDENIH AKCIJ DRUŠTVA INVALIDOV JESENICE

Društvo invalidov Jesenice, ki šteje že več kot tisoč članov, je v lanskem letu izvedlo vrsto najrazličnejših akcij. Poudarek je bil dan socialni, rehabilitacijski in zdravstveni dejavnosti, rekreacijsko-sportni, kulturni in izletniški ter organizacijsko-upravni dejavnosti. Vseh različnih akcij, predvsem izletov, so se udeležili številni člani društva iz vseh krajev jeseniške občine.

Komisija za socialna vprašanja pri izvršnem odboru društva je upoštevala pri reševanju prošnji višino mesečnih prejemkov, ki ne smejo presegati 4.000 dinarjev na člana družine. Upoštevali so tudi kategorijo invalidnosti. Ta kriterij je veljal tudi za klimatsko in kopališko zdravljenje. Tako so enajstim članom društva odobrili enkratno finančno pomoč. V okviru socialne dejavnosti pri društvu so obiskali težje invalide na domu in v socialnih zavodih in jih skromno obdarili.

Se posebno pestro je bilo področje izletniške dejavnosti. Tudi tokrat se je pokazalo, da so izleti in različna družabna srečanja zelo privlačna oblika razvedrila invalidov. Takšna srečanja jim pomenijo pot iz štirih sten med ljudi, med prijatelje, s katerimi pokramljujejo o vsakdanjih stvareh in se sproščajo. Tako sta bila lani organizirana dva izleta, in sicer sedem in štiridnevni, namenjena za klimatsko in zdraviliško zdravljenje, in sicer v Pulju in na Malem Lošnju.

Člani so bili lani v Ravnah na Koroškem, kjer je bil drugi del pobrateneja s tamkajšnjim društvom invalidov. V ta koroški kraj so potovali po avstrijski Koroški in se med potjo ustavili v Svecah, kjer so pri spomeniku narodnega heroja Matija Verdnika-Tomaža položili venec in prižgali sveče. Udeležili so se srečanja zaposlenih invalidov delovnih organizacij SOZD Slovenske železarnice, ki je bilo v Štorah. Med udeleženci je bilo precej upokojenih invalidov. Organizatorji srečanja so bili zaposleni invalidi železarnice Štore, ki so udeležencem pokazali tudi zgodovinske in kulturne znamenitosti Štajerske.

Pripravili so tudi piknik v Krmi. Med potjo so se ustavili v Srednji Radovni, kjer so se poklonili spomniku na požgane vaščane med NOB. K spomeniku so položili cvetje in prižgali sveče ter zapeli več partizanskih in borbenih pesmi. Na pikniku so poskrbeli za organizacijo rekreativnih iger.

Omenimo še, da so pripravili še enodnevni izlet v Črnomelj, kjer so si ogledali kulturne in zgodovinske znamenitosti. Črnomlja, Kostanjevce in okolice.

Pri vsem tem je treba še posebej poudariti, da so vsi izletniški in re-

kreativno dejavnost organizirali skrbno in varčno. Večino stroškov posameznih izletov so plačali udeleženci sami, del sredstev pa so namenili iz sredstev za rekreativno dejavnost. Dosežena realizacija v breme društva je bila nekaj več kot 44 odstotkov. Člani upravnega odbora so ob tem tudi sprejeli sklep, da društvo prispeva dnevno na člana 80 dinarjev.

V okviru organizacijske dejavnosti društva velja opozoriti še na nekatere izvedene naloge in akcije. Društvo je prek osnovnih šol jeseniške občine izvedlo akcijo prodaje značk mednarodnega dneva invalidov. Poleg drugega dela pobrateneja z Društvom invalidov v Ravnah na Koroškem so podpisali tudi uradno listino o pobratenu s Društvom invalidov Murska Sobota. Listino o pobratenu so podpisali na Duhu pri Ostrem vrhu pri Mariboru, kjer je padel Džuro Džakovič.

V okviru dejavnosti društva v preteklem letu velja omeniti tudi razširjeni sestanek izvršnega odbora društva, poverjenikov in predstavnikov organizacij združenega dela s stro-

kovnimi službami samoupravnih interesnih skupnosti socialnega skrbstva in varstva občine Jesenice. Na sestanku so spregovorili o problematiki invalidov, in sicer so se v razpravi dotaknili socialnega varstva ostalih občanov, varstva delovnih invalidov, zaposlovanja invalidov, zdravstvenega varstva, pogovarjali so se tudi o kartotečni evidenci centra za socialno delo ter o arhitektonskih ovirah. Govorili so tudi o ustanavljanju aktivov zaposlenih invalidov oz. o poverjeniških odborih v organizacijah združenega dela ter o prihodnjem delu poverjenikov v krajevnih skupnostih.

V okviru dejavnosti velja omeniti tudi drobne, a prav tako pomembne akcije. Tako se ob življenjskih jubilejih članov društva spomnijo s pisno čestitko. Članica društva je tudi Marija Jakelj, ki so ji lani ob 100-letnici rojstva zaželeli veliko zdravja ter še veliko veselih in sončnih dni.

V okviru društva poteka precej pestra dejavnost tudi na področju rekreacije in športa. Športniki se udeležujejo različnih tekmovanj invalidov v okviru jeseniške občine in Gorenjske. Lani so izvedli dve tekmovanji po koledarju Zveze za rekreacijo in šport invalidov Jesenice. Prav tako člani društva organizirajo različna športna tekmovanja v počastitev pomembnih praznikov.

J. R.

RAZGOVOR S KOROŠKIMI SLOVENCIM PREKINJEN ZA DVA MESECA

Dunaj, 21. jan. (SINDOK) — Po dveh mesecih bo naslednji sestanek med koroškimi Slovenci in avstrijskim zveznim kanclerjem Kreiskim, to je konkretni rezultat današnjega razgovora med predstavniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem in šefom avstrijske vlade, ki sta ga obe strani ocenili za konstruktivnega.

Ta dogovor za dvomesečno prekinitev razgovorov, prvih po skoraj triletnem premoru na zvezni ravni, je pomemben toliko, ker bodo aprila v Avstriji državnozbornske volitve, kjer se bo pokazalo, ali bodo socialisti še naprej ostali na vladi ali ne.

Obe strani sta se dogovorili, da v interesu stvari o vsebini razgovorov ne bosta dajali izjav. Vsekakor se je zvedelo, da so koroški Slovenci predložili kanclerju globalno problematiko slovenske manjšine in da so govorili tudi o konkretnih vprašanjih, recimo o otroških vrtcih, o trgovski srednji šoli, o radijskih in televizijskih oddajah in drugih življenjskih problemih manjšine.

Kreisky je po sestanku dejal, da se je spustil v zelo vsebinske razgovore in da bo skušal doseči, da se uredi, kar se na zvezni ravni da urediti. O zadevah, ki so v pristojnosti Koroške se bo v bližnji prihodnosti pogovoril z deželnim glavarjem Wagnerjem. Kreisky je razgovor ocenil za zelo trezen, čeprav zelo angažiran in ponovil svoje stališče, da bi se morale manjšine v Avstriji počutiti najmanj tako dobro kot ostali Avstrijci. Vprašanje sosedov je označil kot enega od bistvenih pogojev za trajno sodelovanje, vendar si lahko predstavljamo določene vnaprejšnje storitve, ki so utemeljene same v sebi in smiselne.

Predsednik zveze slovenskih organizacij Feliks Wieser je pozdravil kanclerjevo priznavanje k stalnemu dialogu, dodal pa je, da v trenutnem položaju ni mogoče govoriti o vstopu v manjšinske sossve. Te sossve manjšina odklanja, ker so sestavni del protimanjšinske sedmojuljske zakonodaje iz leta 1976. Če bi v naslednjih mesecih prišlo do konkretnih ureditev nekaterih vprašanj, meni Wieser, bi se bili predstavniki manjšine pripravljali pogovarjati o vstopu v ta forum.

Podobno je dejal predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Matevž Grilc, da bo odvisno od naslednjih razgovorov čez dva meseca, kako se bodo koroški Slovenci o tem odločili, dodal pa je tudi, da se njihovo stališče od izročitve operativnega koledarja decembra 1979 ni nič spremenilo.

Iv. Torkar

NOVO ZAJETJE VODE V KROPI

V petek, 21. januarja, je bil na sedežu Komunalne skupnosti Radovljica sestanek predstavnikov samoupravne interesne komunalne skupnosti Radovljica s predstavniki KS Kropa, Srednja Dobrava in Podnart ter projektantom SCT TOZD Projekt.

Tik pred drugo svetovno vojno zgrajen vodovod v Kropi in po vojni tudi v ostali lipniški dolini z zajetjem Črnega potoka in nekaterih manjših izvirov, v sušnih obdobjih ne zagotavlja dovolj vode prebivalcem lipniške doline. Po dolgotrajnih pripravah za novo zajetje so na sestanku prisotni ugotovili, da je vse pripravljeno za delno zajetje Kroparice pri izviru in da je treba z deli začeti čimprej.

Dogovorili so se, da bodo v prvi etapi zgradili zajetje v Kropi in speljali vodo do Zgornje Dobreve, za kar bodo rabili nad 30.000.000 dinarjev. Po zadnjih strokovnih meritvah so ugotovili, da je v najbolj sušnih obdobjih pretok Kroparice 125 litrov vode na sekundo. V prvi etapi bodo zajeli le 20 litrov na sekundo, kar bo zadostovalo za vso lipniško dolino kot dodatek do leta 2001.

Dejanski odvzem vode bo na začetku še dosti manjši, v drugi etapi, ko bo v Kropi že zgrajena kanalizacija, bodo lahko zajeli v sekundi še

dodatnih 14 litrov vode. Na sestanku so bili enotnega mnenja, da je vzporedno s to gradnjo v prvi vrsti treba zagotoviti zadosti pitne vode Kropi, ker je stari obstoječi vodovod že dotrajan in ga je treba dobavljati. Vzporedno z zajetjem nove vode v Kropi in gradnjo vodovoda Kropa-Dobrava je treba skrbno vzdrževati vse obstoječe vodovode v lipniški dolini, da bo čim manj izgub in tako čim manjši odvzem iz novega zajetja, da se do izgradnje kanalizacije v Kropi pretok vode Kroparice skozi Kropo ne bo bistveno zmanjšal.

Na sestanku je direktor Komunalnega gospodarstva občine Radovljica Matija Markelj zagotovil, da bodo z gradnjo lahko začeli čez dva meseca in priporočil, naj bodo vsa potrebna soglasja podpisana pred pričetkom gradnje. Krajevne skupnosti morajo zagotoviti, da med gradnjo ne bo prišlo do težav z lastniki zemljišč.

Ciril Rozman

ŠOFERJI IN AVTOMEHANIKI VALJEVA NA JESENICAH

Združenje šoferjev in avtomehaničarjev Jesenice bo v petek, soboto in nedeljo, 28., 29., in 30. januarja, gostilo na Jesenicah kolege šoferje iz pobratene občine Valjevo. Pobrateni občini Valjevo in Jesenice že vrsto let negujeta tesne stike občanov, ki so se začeli v času NOB, ko so bili številni Jeseničani izseljeni v Valjevo in so tam našli drugi dom.

Šoferji in avtomehaničarji z Jesenic so ob obisku lanske leto v Valjevu navezali prijateljske stike in izmenjali vrsto izkušenj iz svojega dela in življenja. Prav zaradi skupnih interesov je bila dana ideja o pobratenu obeh društev, tako da bo v prihodnje sodelovanje še tesnejše na vseh področjih, od preventive v cestnem prometu in izobraževanja do kulturnega in športnega sodelovanja.

V petek zvečer bo ZŠAM v prostorih restavracije Kazina na Jesenicah ob 19. uri na letni konferenci pregledalo dosedanje delo in podpisalo listino o pobratenu obeh društev. To bo vsekakor veliko priznanje in obveznost združenja, da svoje delo še bolj razširi in obogati. Na letni konferenci bodo izvedli tudi pobratene prapore ZŠAM Gorenjske.

ZAKAJ BOLJ NE SKRBIMO ZA ČISTO OKOLJE?

Mnogokrat govorimo in pišemo o varstvu našega okolja, samo bolj redki so, ki vsak najmanjši kosček papirja ali česa drugega odvržejo na ulici v za to pripravljene košče za odpadke. Sprehajal sem se po Titovi ulici na Jesenicah in naletel na velik kup odpadnega materiala oziroma smeti, ki pa ni edini, katere odlagajo stranke iz pred kratkim vseljene stolpnice na Titovi 47. V minulih vetrovnih dneh je veter raznašal papir po sosednjih ulicah, okoli Emona

marketa, hotela Pošte in okoli sosednje stolpnice, v kateri je pravkar na novo odprta moderna trgovina Alpine iz Zirov.

Kdo je kriv za to? Verjetno stranke novo vseljene stolpnice niti ne. Nekje morajo odložiti odpadke, seveda na kup, če nimajo pripravljenih ustreznih posod za odlaganje smeti.

Dosti bolje tudi ni okoli stolpnice na Titovi za Kovinotehno Celje oziroma tako imenovano »mlečno restavracijo«: tudi tam je gospodar nad smetmi v glavnem samo veter. Za čistejšo okolje seveda lahko poskrbi komunalno podjetje Kovinar, ki je odgovorno za redno odvoz odpadkov vsaj na javnih mestih in gosteje naseljenih okoljih. Če bodo odgovorni poskrbeli, da bo za odlaganje odpadkov dovolj ustrezne posode, katere sedaj povsod nimajo, verjetno v našem okolju ne bo več toliko umazanije. Tudi drugi posnetek kaže na naš odnos do okolja. Objesten vozniček ali pešec je že več kot pred mesecem dni na Titovi cesti pred turistično agencijo Viator podri košaro za odpadke. Vsak dan hodijo mimo »vestni komunalci«, pa vendar ni nikogar, ki bi poskrbel, da se košara namesti tja, kjer je bila. Tudi to bi prispevalo k boljši urejenosti našega okolja.

Jože Mrovlje

NISEM PISEC ANONIMNEGA PISMA

V sredo zjutraj, 22. decembra, sem zvedel, da sta zakonca Arh, Zirovnica 57, dobila kopijo anonimnega pisma, v katerem neznani občan kritizira nepravilno prodajo plina s strani Arhove. Ko sta Arhova prejela pismo, sta brez kakršnihkoli dokazov osumila mene za pisca pisma. Zaradi tega pisma je Arhova na moje ime izrekla zelo veliko žaljivih besed. Ker sem bil zelo prizadet, sem istega dne poslal svojo ženo na pogovor k Arhovim. Zakonca Arh nista bila pripravljena na noben pogovor, nasprotno, z raznimi žaljkami sta zmerjala ženo, Arh pa je brutalno porinil ženo z dvorišča na cesto.

Ker sem uvidel, da Arhovima nikakor ne morem dopovedati, da pisec pisma nisem bil jaz, niti moja žena in ker bi rad imel mir, mi ostaja edina možnost, da javno izjavim v Železjarju, da niti moja žena niti jaz nisva pisca anonimnega pisma. Kot dokaz temu prilagam izjavo direktorja komunalnega podjetja Vodovod Jesenice, obenem pa opozarjam zakonca Arh, da če me zaradi tega

pisma ne bosta prenehala sumiti in obrekovati, bom iskal zaščito pri sodišču.

Rudi Knežević
Breg 64

IZJAVA

22. novembra 1982 je na postajo milice Jesenice prispelo pismo, v katerem je podpisani občan kritiziral razdeljevanje plina v Zirovnici. Mi smo na osnovi tega takoj 23. novembra opozorili tov. Arhovo, naj prodaja plin po »navodilu«, ki ga je od nas prejela in ji tudi vročili fotokopijo pisma, kjer pa sta bila podpis in naslov zabrisana, ker nismo hoteli pisca postaviti v težak položaj, čeprav so bile navedbe v pismu točne. Originalno pismo je arhivirano na postaji milice Jesenice. Izjavljamo pa, da pisma ni pisal Rudi Knežević, kar se mu očita. (Zig in podpis direktorja komunalnega podjetja Vodovod Marjana Jelovčana.)

VIDELI SMO ZBIRKO DIAPOZITIVOV JAKA ČOPA

V soboto, 22. januarja, je v domu Društva upokojencev Jesenice naš znan alpinist in zapisovalec gorskih lepot Jaka Čop prikazoval barvne diapozitive, v katere je ujel izjemne lepote gorskega sveta, zbrane v dolgih letih svojega gorništv. Predvajanje je dopolnjevalo s predavanjem in posredovanjem spominov z gora.

Za to zanimivo prireditev je vlada lo med člani veliko zanimanja, saj so ta večer že zgodaj napolnili dvorano doma in tisti, ki so prišli kasneje, niso dobili več prostora. Videti je bilo tudi člane iz drugih društev in prav gotovo ni bilo nikomur žal, da si je ogledal te čudovite lepote naših gor, planinskega cvetja, gorskih jezer, osamelih viharikov, zelenih dolin in visokogorskih domačij, ki jih je Jaka Čop prikazal v skrbno zbranim zaporedju. K vsaki sliki je dodal še zanimiv komentar, včasih s kančkom humorja. Gledalci so ga večkrat nagradili s spontanim ploskanjem in na koncu predlagali, da ga nagradijo s prostovoljnimi prispevki, vendar je to Jaka Čop velikodušno odklonil.

Pa kaj bi z denarjem, saj nosi s seboj v manjšem kovčku presenetljivo bogastvo, bogastvo lepote naše domovine in to bogastvo čisto razdaja, ne samo pri nas na Jesenicah, temveč tudi drugod. Prihodnji mesec ga pričakujejo v Gorenji vasi.

Po končani prireditvi se mu je Jurij Dolenc, referent za kulturo in rekreacijo, v imenu društva lepo zahvalil in ga prosil za nadaljnje sodelovanje. Potem je prisotne obvestil, da bo v soboto, 5. februarja, ob 18. uri v domu DU Jesenice redni članski sestanek. Po sestanku bo Zdravko Pogacnik razlagal nove predpise plačevanja prispevkov uporabnikov k stroškom zdravstvenih storitev.

MED GLEDALIŠKO SCENO IN SLIKARSKIM PLATNOM

V petek, 21. januarja, so v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah odprli prvo slikarsko razstavo v tem letu, in sicer se tokrat ljubiteljem likovne umetnosti na Jesenicah s svojimi deli predstavlja slovenski slikar iz Trsta DEMETRIJ CEJ, sicer pa scenograf in kostumograf v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu.

Že sama otvoritev razstave je bil izjemen kulturni dogodek, h kateremu je svoj delež prispeval ženski vokalni oktet Pevskega društva Jesenice, še posebno pa pesnik in igralec Slovenskega stalnega gledališča v Trstu ALEKSEJ PREGARC, ki je predstavil slikarja in umetniško doživeto na visokem profesionalnem nivoju recitala nekaj svojih pesmi. Razstavo, katere pokrovitelj je temeljna organizacija združenega dela Valjarna blum-ing-štelc jeseniške železarne, je odprl predsednik odbora za kulturo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Miro Skube. Pozdravil in pohvalil je pobudo TOZD Valjarna blum-ing-štelc za prevzem pokroviteljstva nad tako kvalitetno kulturno prireditvijo.

DEMETRIJ CEJ se je rodil v Beogradu, 28. maja 1931. Tam je preživel otroška leta in obiskoval tudi osnovno šolo. Kasneje se je preselil v Gorico, kjer je nadaljeval šolanje v slovenski srednji šoli in za tem v goriški italijanski šoli za umetnost diplomiral leta 1952. Od leta 1953 do 1964 je delal kot fizični delavec v tržaški ladjedelnici, v začetku gledališke sezone 1964/65 pa se je zaposlil kot scenograf in kostumograf v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu.

Že v letih 1960 do 1964 je zasnoval več uspešnih scenografij v goriškem gledališču, pri tržaškem gledališču pa nad 40, pri mnogih drugih pa je tudi sodeloval. Naj omenimo, da je v novembru 1981 izdelal tudi sceno za otvoritveno predstavo v novem Kulturnem domu v Gorici — F. Benedičič Krava rihta.

Slikar, navaja v svoji oceni prof. Joško Vetrh, je začel razstavljal leta 1949 v Gorici. Poleg slikarstva se je Cej v svoji začetni dobi preizkusil tudi v plastiki, in sicer z gnetenjem izdelkov za vsakdanjo rabo, loteval pa se je tudi obsežnejših ilustrativnih tem. Da bi se lahko preživel, se je Demetrij Cej kot delavec zaposlil v tržaški ladjedelnici. Takrat ga je prevzemala želja, da bi klesal iz kamna, toda to je bilo zanj iz tehničnih in ekonomskih razlogov neuresničljivo, zato se je odločil usmeriti v slikarstvo, kjer se je kot ustvarjalec najbolje uresničil, navaja Joško Vetrh.

»Nenaden in morda prenasiljen spopad na delavskem področju,« razmišlja o njem že omenjeni avtor, »pa je bil za umetnika odločilen in mu je dal možnost, da globlje razmisli o svojih prvih in še neurejenih umetniških preizkušnjah. To ga je spodbudilo, da je znova preverjal že obravnavano tematiko in iskal pri tem skladnejša izrazna sredstva, še posebno kar zadeva uporabo materialnih sredstev in iskanje formalnih rešitev. Ko je šla mimo prva, nekoliko tesna faza, v kateri je prevladovala izkušnja doživljanja v družinskem in prijateljskem krogu, se je Cej začel polagoma oddaljevati od idiličnega poimenovanja narave in »žolske« zgodovine. Takrat se je začel vprašanje odnosov med ljudmi ob raznih priložnostih družbenega sha-

janja, kakor jih pač narekuje vsakdanje življenje: gre za solidarnost med delavskimi tovariši, družbena zavzetost, udejstvovanje na političnem in kulturnem področju.

Ob vedno bolj poglobljeni raziskavi o medsebojnih človeških odnosih se avtorju poraja čedalje bolj trdna volja, da stika po okolju, v katerem človek živi in dela in ga upodablja. Prva dela so še nekoliko naivna in idilično zasnovana, za temi pa sledi bolj zavestno upodabljanje realnosti: ta je zasnovana z bistvenimi potezami in preprosto nakazanimi barvnimi polji, pogosto močno kontrastnimi. Najpogostejše teme so tovarne in ladjedelnice, gruče revnih hiš na mestni periferiji. Slednje se včasih zmešajo v neurejene mestne in vaške planimetrije, projicirane od daleč, ali pa s ptičje perspektive. Te so plastično poudarjene z nanosom goste in »sesirjene« barve, nalašč nemarno prevlečene prek črnega in nepropustnega ozadja ter s svojimi sivimi, železastimi, rjastimi, rdečkastimi in umazano rumenkastimi ali oranžnimi toni dramatično učinkujejo ter razodevajo Cejevo udanost za ladjedelniško okolje, kjer je dejansko sam z lakom »krpal« rjaste površine ladijskih ledij.

Prof. Joško Vetrh nadaljuje: »S časom se njegove izkušnje in spoznanja razširijo in s tem se poveča in utrdi tudi zasnova njegovih slik. Avtor si počasi pridobiva čisto svoje pojmovanje realnosti, prav tako tudi način izražanja. Pri tem se dokončno oddalji od prikupnih poimprisionističnih smeri, ki so ga prej zvaljale. Čedalje bolj odločno se nagiblje k abstraktnemu slikarstvu, ali bolje k neke vrste »abstraktnemu impresionizmu«. Prav ta kaže biti najbolj osebna in zrela poteza v Cejevem ustvarjanju po letu 1960.

V ta leta sovpada tudi prvo umetniško srečanje z nemškim ekspresionističnim in Brechtovim ljudskim revolucionarnim gledališčem: to mu narekuje ciklus del z naslovom Okroglice glave, ki očitno namiguje na Brechtovo dramo Okroglice in koničaste glave. Dramo je Cej podoživel in jo prikazal na platnu v trdni in široko zasnovani kompoziji.

Antimilitaristična tematika predstavlja za avtorja tehtno osnovo za uravnotežene stvaritve, v katerih ni ničesar togega in zmehaniziranega, z veliko bolj domiselnim nizanem barv in tonalno modulacijo: to odraža že povsem svojski barvni okus in samostojen prijem, kar zadeva izbiro barv. Barve so večinoma temne, le poredkoma se vanje zareže bliskovita iskra ali žgoča razpoka, kar še povečuje dramatičnost. Če se kdaj pojavi človeška figura, jo nekako vase vsrka geometrična arabeska ozadja: vidna ostanejo le tista zunanja dopolnila (čelade, oklepi, uniforme, ščiti in grozljivo naježeno orožje; ta nam bliskovito ponazarjajo vse strahote, nasilja in bedo, ki jih vsaka vojna povzroča.

V Cejevem snovanju je zatem vedno bolj viden vpliv gledališke izkušnje. V tem času je bolj izčistil in obogatil svoja izrazna sredstva. To daje njegovim platnom videz večje preciznosti, s tem da vnaša v arhitektonsko vedno bolj trdno zasnovane kompozicije dekorativne elemente, ki celoto členijo in ji obenem dajejo videz večje lahkotnosti in ljubkosti. Istočasno

se Cej zateka v fantastični in pravljčni svet, o katerem je vsa leta sanjal in ki je bil zanj prava zaščitna zaklopka: odklapijal jo je vsake toliko časa, da je lažje kluboval vsakodnevnim sivini in pusti realnosti. Sedaj se pojavljajo zamaknjena pravljčna mesteca, vrste hiš, kritih z majhnimi kupolami, ki se zrcalijo v čisti vodi: osvetljujejo jih okrogla, mirna in bleščeča sonca, lebdeča na tistem nebu in odbijajo, kot nekakšen svetloben odmev, pobiliske bizantinske pozlačenih žarkov, zato se zdi, da so stavbe vanje potopljene.

V tržaškem obdobju se Cej bolj zavestno približa Krasu. Seveda mu ni do naturalističnega Krasa, pač pa predstavlja Kras zanj duševno pokrajino: to pokrajino upodablja z najbolj prefinjenimi tehničnimi pripomočki, kar jih je doslej uporabljal. Pokrajino samo je precizil skozi cedilo vseh dotedanjih izkušenj. Vase, zvoniki, zidovi in kraški portali so prilepljeni na platno kot materialna telesa in vgrajeni ter malodane razkrojeni pod akrilnimi barvnimi plastmi; zato dajejo videz zlek-njenih vasic nad kraškim kamnom-lomom, nad njimi pa se nebo preoblaga z belimi oblaki. Včasih pa dajejo videz istrskih mestec ob prozornem in mirnem morju.

Od Krasa se sedaj pomaknimo proti Kozmosu: zdi se da se skuša Cej rešiti utesenosti, ki mu jo povzroča pokrajina, katero vedno bolj ogroža človek s svojim nepotrebnim in pogubnim posegom. Rad bi se pognal v višino in raziskal brezmejno prostranstvo vesolja, to je prizorišča, na katerem dogajanje vedno presega človeško domišljijo. Protagonisti velikih kozmičnih dogodkov so zvezde, to je sonca, ki plamteče krožijo po prostranstvu. Prej smo bili vajeni gledati, kako to naše malo sonce osvetljuje železaste ladjedelnice, v katere se zatekajo plamteči pobilski, kako teži kot neizbežna nemezis nad protagonisti vseh vojn in pojavov nasilja, kako motri mesteca in pokrajine, orošene z bleškom starega zlata, kako povzroča svetlobo in senco na površini posejani z vijaki, krožci, žebliji in polistiroli, se pravi s proizvodi tega vedno bolj zmehaniziranega in pustega sveta. Sedaj pa je to sonce včasih črno, včasih belo, obarvano, črasto, gladko, okroglo in deformirano, potisnjeno na rob vesolja in se tu zamaknjeno ozira na to zemljo, ki jo je človek s svojimi ekološkimi napakami ponižal, ki jo uničujejo atomske eksplozije in ki bolega zaradi kozmičnih katastrof, odmeva-jočih v najbolj oddaljene koticke vesolja.

Kraški motiv, ki spremlja kot nekakšen basso continuo vse Cejevo snovanje zadnjih let, se glasneje oglašva v manjših stvaritvah. Čeprav se avtor še vedno okorišča s svojo preteklo izkušnjo, se zdi, da začenja sedaj polagoma odklanjati pretirano uporabo materialov, ki jih je prej uporabljal. Vrača se k preprostejšemu in učinkovitejšemu oblikovanju s spretno med seboj povezanimi formami in črtami, ki jih modulira prefinjena in preciozna barvna igra.

Z razstavo slik Demetrija Ceja likovni klub DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar vstopa v sedem-intrideseto leto svoje ustvarjalne in razstavne dejavnosti, v katerem se jim končno le obetajo tudi novi razstavni prostori.

Razstava slik Demetrija Ceja iz Trsta bo odprta do vključno 2. februarja vsak dan, razen nedelje, od 16. do 19. ure in ob ponedeljkih, sredah in petkih od 9. do 12. ure.

Levo slikar Demetrij Cej, desno Aleksandra Pregarc, po otvoritvi razstave v razgovoru s Sašom Mandeljcem in Natašo Kofol. (Foto B. Blenkuš)

VABILO NA PREDAVANJE

Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj občine Jesenice in samoupravni sklad za intervencije v kmetijstvu organizirata

predavanje

dr. prof. Franca Zagožna z Biotehnične fakultete v Ljubljani: »Razvojne možnosti pospeševanja ovčjejeje in tehnologija reje na Gorenjskem«.

Predavanje bo v sejni dvorani Skupščine občine Jesenice 9. februarja ob 17. uri.

PONOVNO O VODNI ENERGIJI

O naših potokih in vodnih močeh sem pisal v Železarju že 21. februarja in 6. marca 1980. leta. Ne nameravam ponavljati že objavljenega.

Opazam, da se veliko piše in govori o izkoriščanju sončne energije. Pri tem imam občutek, da se piše in govori o sončni energiji pač zato, ker je to nekaj novega na tehničnem področju. Vendar so o tej energiji razmišljali že predniki, torej nič novega. Odvrčal jih je od uporabe slab izkoristek glede pretvarjanja sončne energije — toplote v drugo vrsto energije, prav posebno pa še vpliv vremena, če upoštevamo številno sončnih ur v letu. Pri tem pa pozabljamo na energijo, ki se nam nudi sama od sebe na vsakem koraku. Sončno energijo imamo nakopičeno v vseh naših potokih in rekah pa tudi v morju. Potrebno jo je le pravilno izkoristiti. Tega se vsak dan tudi bolj zavedamo. Seveda pa izkoriščamo le izvore, ki nudijo velike količine energije; zanemarjamo pa vse vire, ki imajo bolj skopo odmerjene količine energije, četudi jo vsebujejo neprimerno več in z bolj-šim izkoristkom kot sončna energija pridobljena s kolektorji oziroma pretvorniki.

Voda na višini vsebuje napetostno (potencialno) energijo, energijo, ki jo ji je dalo Sonce s tem, da jo je dvignilo, z morske gladine na hribe. Potrebno jo je le zajeti in usmeriti v vodne pretvornike, da dobimo stalen dotok energije za izkoriščanje, bodisi neposredno s pretvarjanjem v mehansko energijo ali pa s pretvarjanjem v električno energijo, ki jo lahko uporabljamo kjerkoli.

Za primer vzemimo samo liter vode v sekundi na višini 100 m, ki nam da pri približnem izkoristku 75 % uporabno moč $7,35 \times 0,001 \times 100$ je 0,735 kilovata stalne moči, če sta pretvornika v redu in to ne glede na vreme, kakor je to pri sončnih kolektorjih. Posebno danes ni več nobenih težav za izkoriščanje vodne energije, ker imamo na razpolago vse vrste turbin, t. j. se prilagode vsaki količini vode in vsakemu njenemu padcu.

Boljšje izkoristke od sončnih kolektorjev dajejo tudi toplotne črpalke, ki jih uporabljajo že dalj časa za ogrevanje, pa tudi za hlajenje. Toplotne črpalke črpajo toploto iz rek, jezer ali iz morja. Vemo, da se

tekoče vode ne ohladi v svoji notranjosti izpod določene temperature tudi v zimskih mesecih. Ogrevajo se že same s trenjem molekul pri svojem teku. Prav tako se jezera ohladijo samo na površini, v globini pa se njihova temperatura ne spreminja preveč, tudi pozimi ne pade pod določeno temperaturo. Morje se ohlaja še manj in ima v razmeroma majhni globini že precej stalno temperaturo (nakopičeno sončno energijo). Poleg tega se morje pretaka s svojimi tokovi, ki prinašajo tople vode iz južnejših predelov v severnejše, tako da lahko računamo s približno stalnimi temperaturami v določenih globinah tako poleti kot pozimi, neodvisno od vremenskih razmer.

Toplotne črpalke se uporabljajo za gretje, hlajenje prostorov, kuhanje in ogrevanje industrijskih naprav. Izkoriščajo s pomočjo prenosnih plinov toploto, ki jo črpajo v vodi reke, jezera ali morja. Seveda moramo uporabiti za prenos toplote tudi električno energijo, vendar je izkoristek tako visok, da se uporaba elektrike izplača. Toplotne črpalke morejo prenesti s uporabo ene kilovadne ure iz vode količino toplote za gretje prostorov okoli 8370 do 12560 kJ (2000 ... 3000 kcal). Iz tega sledi, da dobimo glede na vloženo energijo s prenosom toplote 2,3 do 3,5-kratno količino toplote, ki nam jo daje v vodi nakopičena toplota. Koliko pa nam daje sončni kolektor?

Če pomislimo samo na Primorje in Dalmacijo, ugotovimo, da bi se vse Primorje lahko ogrevalo s toploto iz morja. Ne bi bilo potrebno dovajati tekočih ali trdnih goriv za ogrevanje. Poleti pa bi toplotne črpalke izkoriščali za hlajenje turističnih prostorov, posebno v času hude vročine. Pozimi bi ogrevali kopalne bazene in športne prostore, poleg ostalega gretja seveda.

Izdelava toplotnih črpalk tudi ni več posebnost, saj se z njimi ukvarja že domače podjetje LTH v Škofji Loki.

Izkoriščajmo to, kar nam daje narava v izobilju, bolj varno in z boljšimi izkoristki, namesto dragih naprav, ki imajo še slab izkoristek. Rudolf Arh

JUBILEJNI »SMUK KARAVANŠKIH KURIRJEV NOV«

V spomin na 51 padlih partizanov kurirjev na območju Karavank bo v nedeljo, 6. februarja, z začetkom ob 10. uri 30. tradicionalni »smuk karavanskih kurirjev NOV«. Tekmovanje bo potekalo na dveh progah, in sicer na daljši, ki nosi ime »borec« in bo dolga 1200 m, s 330 m višinske razlike in 24 vrtic ter krajši progi »kurir«, s 100 m višinske razlike, 11 vrtic in 500 m dolžine.

Ta spominska prireditev, ki se že trideset let odvija na pobočjih zahodno od Pristave na Javorniškem rotvu, je zavzela že takšen obseg, da je vnešena v vse smučarske koledarje v Sloveniji in v zamejstvu. Prireditelji in družbenopolitične organizacije jeseniške občine si prizadevajo, da bi poleg sedanjih petih postala to šesta prireditev za spominski pokal maršala Tita v Jugoslaviji.

Zaradi takšne pomembnosti, pri čemer naj povemo, da sta na tekmovalnem povabljenosti tudi dva kluba iz zamejstva, in sicer iz Avstrije in Italije, se priprave nanjo odvijajo po natančno začrtanem programu. Kot že več let so letošnji organizatorji prireditve občinski odbor ZRB NOV Jesenice, krajevni odbor ZB NOV Javornik-Koroška Bela in TVD Partizan Javornik-Koroška Bela. Predsednik organizacijskega komiteja je Jaka Klinar, namestnica Majda Mali, tehnični vodja pa Jože Zidar. Tehnični odbor ima več komisij, ki bodo skrbjele za vse, kar je pri tako velikem tekmovalnem potrebo. Ob tem naj povemo, da bodo na smuku nastopile ekipe mladinskih organizacij, ekipe ZB NOV, civilne zaštite, teritorialne obrambe, JLA, milice, ZRVS, ekipe šol in klubov iz zamejstva.

Vsi, ki delajo v organizacijskem odboru za to prireditev, so se 19. januarja sestali in pregledali, kako potekajo priprave in kaj bo treba še popraviti, da bo vse teko, kot je treba. Niso pozabili niti na potreben protokol, spremljevalce gostov, postavitev panoja, kjer bodo vidne kurirske linije in v sliki ter besedi prikazan namen tekmovalja, na ustrezno ozvočenje, fanfare, na neposredno prenašanje poteka prireditve po jeseniškem radiu in drugo. Da ne omenimo še standardnih in strogo utemeljenih priprav za teptanje in ureditev prog, merjenje rezultatov in podobno. Pri tem bodo pomagali, posebno če bi zapadlo veliko novega snega, pripadniki JLA, granicarji in tem območju.

V zvezi s to veliko spominsko zimskošportno prireditvijo, na kateri pričakujejo veliko tekmovalcev in če bo lepo vreme, tudi veliko gledalcev, je potrebno povedati, da bo možen dostop tudi z avtobusi, ki bodo vozili od križišča pred valjarnami na Koroški Beli do Pristave. Iz varnostnih razlogov bo v času od 7. do 10. ure in po 14. uri promet enosmeren. Prireditelji so sklenili, da bo tekmovalje v vsakem vremenu, če bo le snega dovolj. Če prireditev na ta dan ne bi bilo mogoče izvesti, je ne bodo prestavljali, ker menijo, da bi jo na drug dan težko pripravili na dovolj kvalitetni višini.

Pokrovitelj letošnjega »smuka karavanskih kurirjev NOV« bo Tehnični biro Jesenice, ki je že prispeval večji del sredstev za stroške prireditve. Finančna sredstva bodo prispevali tudi organizatorji in drugi. Če bi ostalo kaj denarja, ga bodo namenili za postavitev ciljne hiše na Pristavi. B. B.

LETOŠNJI ZIMSKI POHOD NA STOL 30 OD 18. DO 20. FEBRUARJA

Letošnji 18. zimski spominski pohod na Stol bo v dneh od 18. do 20. februarja. Številni planinci, borci, mladina in drugi ljubitelji gora bodo z udeležbo na pohodu počastili spomin na junaško borbo jeseniške čete 20. februarja leta 1942 na Stolu, ko se je spopadla z nemškim okupatorjem. Pohod je v zadnjih letih prerasel v množično planinsko in družbenopolitično manifestacijo.

Priprave za letošnji 18. pohod vodi poseben odbor, ki stalno deluje pri koordinacijskem odboru planinskih društev jeseniške občine in občinskem odboru Zveze združenih borcev NOV Jesenice. Na zadnji seji odbora, ki je bila prejšnjo sredo, so člani obravnavali dosedanje priprave ter naloge, ki jih še čakajo do izvedbe pohoda. Bistvenih sprememb na letošnjem pohodu ne bo.

V petek, 18. februarja, bo najprej pohod šolske mladine »po poteh Cankarjevega bataljona« iz Zirovnice in Koroške Bele do Valvasorjevega doma. V soboto, 19. in nedeljo, 20. februarja, bo pohod ostalih udeležencev na Stol. Tudi tokrat bo v primeru slabih vremenskih razmer pohod potekal po drugi varianti, in sicer po planinah pod Stolum. Oba dneva bo pri Valvasorjevem domu spominska proslava, v soboto pa bo tudi komemoracija pri spominski plošči padlega borca Jožeta Kodra, ki je padel v februarjski bitki leta 1942.

Tudi letos bo del tehničnih služb delal v gostilni Pod Stolum. Vsi udeleženci bodo kontrolni kupon dobili pri Valvasorjevem domu, pri Prešernovi koči na Stolu ga bodo zamenjali, ob povratku v Zirovnico pa bodo vpisali udeležbo in tudi prejeli ustrezno značko. Desetkratnim udeležencem bodo oba dneva podeljevali posebne spominske plakete na proslavi pri Valvasorjevem domu.

Letos je zaradi bencinske krize pričakovati, da se bodo pohoda udeležili predvsem organizirane skupine v okviru planinskih društev. Odbor za pohod ob tem poziva vodstva planinskih društev, da zagotovijo, da bodo med udeleženci tudi izkušeni planinci, ki bodo poskrbeli, da bo vzpon potekal varno in brez nevarnosti. Zimski vzpon na Stol je zahtevna tura in zato naj vsak raje prej premisli, če bo zmogel pot. Alpinisti in gorski reševalci bodo utrtili pot in jo označili z zastavkami. Že sedaj odbor poziva vse udeležence, da se na pohodu držijo označene poti in upoštevajo vsa navodila alpinistov in gorskih reševalcev.

J. R.

OSREDNJA PROSLAVA OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

Osrednja občinska proslava ob Prešernovem dnevu — kulturnem prazniku Slovencev, bo v kulturnem domu na Breznici v organizaciji DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica v soboto, 5. februarja ob 19.30.

Na proslavi sodelujeta: moški peyski zbor SPD JEPJA BAŠKO JEZERO iz Loč na Koroškem — Avstrija in tamburaški orkester iz istega kraja.

DIA VEČER

V prostorih PD Javornik-Koroška Bela v domu Julke in Albina Pibernik bo danes, v četrtek, 27. januarja, ob 18. uri predvajal diaprojektive Rudi KOCJANČIČ pod naslovom »V GORAH«.

VABLJENI

JUBILEJNI TURNIR KEGLJAČEV NA BLEDU

Blejski kegljači na ledu slave letos 30-letnico svojega dela. Leta 1953 so namreč ustanovili prvi klub te vrste športne dejavnosti pri nas in tako začeli z organiziranim delom.

Na ledu so kegljali na Bledu že skoraj pred 150 leti, saj je bilo to priljubljena igra blejskih fantov in moč v zimskih popoldnevih urah, predvsem ob nedeljah. Kegljali so vsa leta in še danes jih vidimo — seveda kadar imamo na Blejskem jezeru tudi kaj ledu. Vendar so se mlajši v povojnih letih, ko so videli, kako kegljajo na jezerih v sosednji Koroški, odločili, da bi organizirali svoj klub, sprejeli potrebna pravila in se vključili v mednarodne turnirje in prvenstva.

Najprej je klub deloval v takratnem športnem društvu na Bledu, pozneje, leta 1957, pa so ustanovili svoj lastni klub, ki ga je vodil Viktor Pogačar z Bleda. To je bil prvi tak klub pri nas, kmalu pa so jih začeli posnemati še na Jesenicah, v Kranjski gori, danes se v Zirovnici, Ratečah in tudi že v Misljinih. Leta 1957 so pripravili prvo državno prvenstvo, na katerem so zmagovali Blejci, od leta 1959 pa še republiška prvenstva. Po rezultatih je bila v prvih letih vodilna ekipa Milan Kokalj z Bleda, od leta 1974 pa je to mesto prevzela ekipa Ivan Piber. V njej igrajo še Rebec, Potočnik, Ulčar in Obreza. V metu na daljavo so bili uspešni Cene Potočnik, Božo Jemc in Tone Kozelj.

Od leta 1953 blejski kegljači na ledu sodelujejo tudi na evropskih prvenstvih v številnih alpskih deželah, štirikrat pa so ga pripravili tudi že pri nas na Bledu, na Jesenicah dvakrat, ker so ga tja prenesli enkrat tudi z Bleda, ko ni bilo ledu in zadnjič v Kranjski gori.

Največje uspehe so želi leta 1958 Milan Kokalj — 4. mesto v Davosu, 1966. leta prav tako v Davosu 3. mesto, Viktor Pogačar v Montiglu leta 1968 — 5. mesto, največji uspeh in zlato medaljo je osvojil Ivan Piber v Celovcu leta 1968, Jože Rebec leta 1973 v Brixnu 6. mesto in v Kranjski gori leta 1975 5. mesto.

Ob tem jubileju so preteklo soboto, 22. januarja, pripravili večji mednarodni turnir

za prvenstvo Bleda, ki ga sicer pripravljajo vsako leto. Tokrat je sodelovalo 26 ekip iz Avstrije, ZRN in naših domačih ekip z Gorenjske. Turnir je lepo uspel, poznalo pa se je, da si domačini želijo zmage na jubilejnem turnirju. Izgubili so le dvoboj z Amberg-Birgmann, njihov glavni konkurent, ekipa Krivec — Jesenice, pa je moral večkrat kloniti. Izenadila je tudi mlada ekipa Elmont Bled, ki je prvič nastopila na takšnem turnirju.

Domačini so pripravili lepa darila, vsem vojem tujih ekip so podelili tudi spominska darila. Obenem so izkoristili to priložnost, da so se spomnili dogodkov pred 30 let in podelili svojim ustanoviteljem priznanja. Dobili so jih: Milan Kokalj, Viktor Pogačar, Zvonko Janežič, Roman Šipek, Janez Legat in Ivan Plemelj. Jubilarom sta čestitala tudi predsednik republiške zveze Ramovš in predsednik skupščine KS Bled Polde Pernuš.

Želeli bi le, da bi Blejci tako, kot so lepo pripravili ta turnir in tudi zmagali, še bolj skrbeli za svoj naraščaj v prihodnje. Sedaj jim je trening zagotovljen v ledeni hali, če ni jezera zamrznjeno.

REZULTATI — A GRUPA: 1. Piber Bled 22 (3,247), 2. Krivec — Jesenice 19 (1,870), 3. ESV Amberg-Birgmann D 19 (1,620), 4. Elmont — Bled 18 (1,600), 5. EV Stefansturm A 12 (1,380), 6. Kranjska gora 12 (1,131), 7. Moste — Bled 11 (0,800), 8. ESC Seeboden A 10 (0,785), 9. ESC St. Hubertus A 9 (0,898), 10. Želez — Jesenice 9 (0,672), 11. Borovle — Jesenice 8 (0,727), 12. Berliner Schlittschuh club 7 (0,618), 13. Gorenje — Bled 0 (0,194).

REZULTATI — B GRUPA: 1. Askö Beljak A 21 (1,832), 2. ESV Amberg Fischer D 19 (1,642), 3. Murka — Jesenice 18 (2,477), 4. ESV Umdasch — Amstetten 18 (1,697), 5. Vatrostalna — Jesenice 16 (1,573), 6. Er Klopeinsee A 14 (1,101), 7. SC Kreuzberg A 11 (1,285), 8. Zaka — Bled 10 (0,608), 9. Rateče 9 (0,779), 10. Gradbincec — Bled 9 (0,616), 11. Jemc Bled 5 (0,556), 12. Svetina — Jesenice 4 (0,530), 13. Güsselsdorf A 2 (0,263).

Božo Benedik

USPEŠEN NASTOP SMUČARJEV TEKAČEV

Smučarji tekači so kljub pomanjkanju snega opravili v letošnji sezoni pet kategorizacijskih tekmovanj. Tekmovanj v smučarskem teku so se udeleževali klubi iz Zirovnice, Mojstrane, Kranjske gore, Rateč in tekači občinske selekcije, ki nastopajo v tekmovanjih pod imenom kluba. Prvo tekmovanje je bilo 25. decembra 1982 na Pohorju.

REZULTATI: MLAJŠI PIONIRJI — 3 KM (32 tek.): 1. Nunar B., SK Triglav, 13.13,0... 9. Peter Klofutar, SK Kr. gora, 15.41,0.

STARŠI PIONIRJI — 5 KM (35 tek.): 1. Raišp, SK Pohorje, 20.12,0, 3. Lojze Kopavnik 21.09,0, 6. Joško Kavalir 22.16,0, 9. Marjan Peterka 23.24,0 — vsi SD Rateče, 17. Tomi Komac, SK Kr. gora.

STARŠE PIONIRKE — 5 KM (16 tek.): 1. Lesjak D., Part. Lovrenc, 22.53,1, ... 3. Tatjana Milnar, SD Rateče, 23.50,0.

MLAJŠI MLADINCI — 10 KM (23 tek.): 1. Slabjanja, TVD Dol, 32.51,0, ... 4. Robert Kerštnaj 39.54,0, 7. Tomaž Butinar 41.56,0, 14. Matej Milnar — vsi SD Rateče.

STARŠI MLADINCI — 15 KM (12 tek.): 1. Verovšek M., TSK Olimpija, 47.55,0, 2. Stefan Kustec 49.06,0, 3. Marko Gracer 50.44,0, 4. Dejan Mašović 51.04,0 — vsi SK Kr. gora, 5. Darko Tarman — SD Rateče, 51.45,0.

ČLANI — 15 KM (21 tek.): 1. I. Čarman, SK Triglav, 44.26,0, 2. Dušan Džurčić, SK Mojstrana, 45.05,0, ... 9. Tone Džurčić, SK Mojstrana, 49.39,0, 13. Miro Lebar, SK Kr. gora, 14. Franci Teras, SK Mojstrana.

Drugo tekmovanje je bilo v Ratečah, in sicer 19. Rožičev memorial, 3. januarja 1983. Moralo bi biti že 18. decembra 1982, ob proslavi 60-letnice obstoja SD Rateče-Planica, pa žal ni bilo snega. To je bila v sezoni 82/83. verjetno najbolj kvalitetna tekma z 240 tekači in tekačicami in med njimi najboljši.

REZULTATI: ML. PIONIRJI — 3 KM (41 tek.): 1. B. Nunar, SK Triglav, 10.32,6, ... 3. Peter Klofutar, SK Kr. gora, 11.48,9, 4. Sašo Žunković, SK Kr. gora, 12.07,5, ... 14. Edi Adamek, SK Mojstrana, 15.07,5, ... 18. Sandi Vidovič, 27. Domen Brudar, 29. Igor Cornacchini — vsi SD Rateče, 38. Miloš Kuhar, SK Mojstrana.

ML. PIONIRKE — 3 KM (30 tek.): 1. I. Grajč, SK Pohorje, 12.22,8, ... 9. Tjaša Žunković, SK Kr. gora, 14.22,5, 15. Katja Kajzar, SD Rateče, 16. Katarina Smiljič, SK Kr. gora, 21. Barbara Kajzar, SD Rateče.

ST. PIONIRJI — 5 KM (41 tek.): 1. I. Raišp, SK Pohorje, 15.42,5, 2. Joško Kavalir 16.48,7, 3. Lojze Kopavnik 16.50,9, 7. Marjan Peterka, 13. Primož Podlipnik — vsi SD Rateče, 19. Gorazd Malenšek, 20. Alojz Cizelj, 23. Tomi Komac — vsi SK Kr. gora itd.

ST. PIONIRKE — 5 KM (16 tek.): 1. I. Bešter, SK Triglav, 18.41,1, ... 3. Tatjana Milnar — SD Rateče, 18.44,4.

ML. MLADINCI — 10 KM (29 tek.): 1. U. Velepce, TVD Dol, 32.55,3, ... 4. Robert Kerštnaj 34.48,4, 10. Tomaž Butinar 36.05,9, 15. Matej Milnar 36.43,5 — vsi SD Rateče.

ST. MLADINCI — 15 KM (18 tek.): 1. Verovšek, TSK Olimpija, 47.53,8, 3. Stefan Kustec, SK Kr. gora, 48.56,7, 5. Marko Gracer, SK Kr. gora, 50.43,4, 8. Darko Tarman, SD Rateče, 51.22,8.

ČLANI — 15 KM (20 tek.): 1. Čarman, SK Triglav, 44.13,1, 3. Dušan Džurčić, 46.44,9, 9. Tone Džurčić 49.00,3 — oba SK Mojstrana, 14. Miro Lebar, SK Kr. gora, 51.20,0 itd.

EKIPNO: 1. TVD Partizan Dol. Tretja tekma je bila na Jezerskem v okviru tekmovanj s po števila partizanske Jelovice v organizaciji SK Triglav.

REZULTATI: ML. PIONIRJI — 3 KM (45 tek.): 1. Nunar, SK Triglav, 12.30,3, 2. Peter Klofutar, SK Kr. gora, 13.57,8, 3. Sašo Žunković, SK Kr. gora, 14.11,0, 13. Mladen Trstenjak, 23. Sandi Vidovič, 27. Domen Brudar, 30. Igor Cornacchini — vsi SD Rateče.

ML. PIONIRKE — 3 KM (18 tek.): 1. Grajč, SK Pohorje, 14.16,6, ... 10. Tjaša Žunković, SK Kr. gora, 17.06,9.

ST. PIONIRJI — 5 KM (29 tek.): 1. Raišp, SK Pohorje, 13.47,6, ... 3. Lojze Kopavnik 15.05,0, 6. Joško Kavalir 15.15,8, 12. Primož Podlipnik — vsi SD Rateče, 16. Matjaž Gracer, 18. Gorazd Malenšek, oba SK Kr. gora, 22. Vid Preželj, 25. Jani Peternej, 27. Marko Lamberger, 28. Primož Kogovšek — vsi TVD Part. Zirovnica.

ST. PIONIRKE — 5 KM (14 tek.): 1. Bešter, SK Triglav, 15.51,2, ... 3. Tatjana Milnar, SD Rateče, 17.00,5.

ML. MLADINCI — 10 KM (32 tek.): 1. Klemenčič, SK Triglav, 25.51,6, 6. Robert Kerštnaj 27.26,2, 18. Tomaž Butinar 29.29,9, 17. Matej Milnar 29.30,8 — vsi SD Rateče.

ST. MLADINCI — 10 KM (9 tek.): 1. Stefan Kustec 25.25,3, 3. Marko Gracer 26.06,55 — oba SK Kr. gora, 4. Darko Tarman, SD Rateče, 26.53,3.

Cetrta tekma je bila na Jezerskem v izvedbi TVD Partizana Dol.

REZULTATI: ML. PIONIRJI — 3 KM (47 tek.): 1. Nunar, SK Triglav, 14.21,6, ... 3. Sašo Žunković 16.29,1, 4. Peter Klofutar 16.34,5 — oba SK Kr. gora.

MLAJŠE PIONIRKE — 3 KM (21 tek.): 1. Ogrinc, SK Pohorje, 17.08,8, ... 9. Katarina Smiljič 19.50,4, 12. Tjaša Žunković 20.10,7 — oba SK Kr. gora.

ST. PIONIRJI — 5 KM (34 tek.): 1. Raišp, SK Pohorje, 19.16,3, ... 3. Lojze Kopavnik, SD Rateče, 20.15,5, 5. Joško Kavalir, SD Rateče, 20.38,2, 15. Tomi Komac, SK Kr. gora, 15. Primož Podlipnik, SD Rateče, itd.

ST. PIONIRKE — 5 KM (19 tek.): 1. Bešter, SK Triglav, 22.37,5, ... 3. Tatjana Milnar, SD Rateče, 23.14,3.

ML. MLADINCI — 10 KM (19 tek.): 1. Klemenčič, SK Triglav, 35.53,8, ... 5. Robert Kerštnaj 39.23,3, 13. Matej Milnar, oba SD Rateče.

ST. MLADINCI — 10 KM (9 tek.): 1. Grajč, SK Pohorje, 36.03,2, ... 3. Darko Tarman, SD Rateče, 36.55,7, 5. Dejan Mašović, SK Kr. gora, 38.47,7.

ČLANI — 15 KM (7 tek.): 1. Kopač, SK Triglav, 52.57,2, ... 4. Miro Lebar, SK Kr. gora, 53.54,2.

Peta tekma je bila ponovno na Jezerskem, in sicer za Beštrov memorial in izvedbi SK Triglav iz Kranja.

REZULTATI: ML. PIONIRJI — 3 KM: 1. Nunar, SK Triglav, 4. Peter Klofutar, SK Kr. gora.

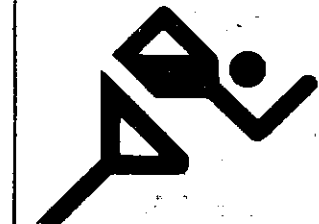
ST. PIONIRJI — 5 KM: 1. Lojze Kopavnik, 2. Joško Kavalir — oba SD Rateče, itd.

ST. PIONIRKE — 5 KM: 1. Bešter, SK Triglav, 2. Tatjana Milnar, SD Rateče, itd.

ST. MLADINCI — 15 KM: 1. Stefan Kustec, SK Kr. gora, 2. Verovšek, TSK Olimpija, 3. Dejan Mašović, SK Kr. gora.

EKIPNO: 1. SK Triglav, 2. TVD Gorje, 3. Olimpija, 4. TVD Lovrenc, 5. TVD Dol, 6. Rateče, ... 8. Kranjska gora itd.

Kajžar

Na podlagi 138. člena zakona o davkih občanov (Uradni list SRS, št. 44/82
) izdaja uprava za družbene prihodke občine

JESENICE, KRANJ, RADOVLJICA, ŠKOFJA LOKA, TRŽIČ

POZIV

k vložitvi napovedi za odmero davkov občanov

za leto 1982 za zavezanca, katerim se odmerjajo davki po preteku leta
in za leto 1983 za zavezanca, katerim se odmerjajo davki vnaprej za tekoče leto.
Napoved je treba vložiti do vključno 31. januarja 1983.

Napoved za odmero davkov morajo vložiti:

Za leto 1982

1. Zavezanec davka od dohodka iz gospodarskih dejavnosti, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1982;
2. Zavezanec davka od dohodka iz poklicnih dejavnosti, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1982;
3. Zavezanec davka od dohodka iz avtorskih pravic, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1982;
4. Zavezanec davka od dohodka iz premoženja in premoženjskih pravic, o dohodkih doseženih v letu 1982. Pod navedeno obliko davka spadajo tudi dohodki, doseženi z oddajanjem stanovanjskih ali poslovnih prostorov oziroma zgradb v najem ter dohodki od podnajemnin, dohodki od oddajanja opremljenih sob pa le, če doseženi dohodek presega 10.000 dinarjev;
5. Zavezanec davka od premoženja — na posest gozdnega zemljišča za leto 1982. Napoved morajo vložiti občani, ki se po določbah zakona o kmetijskih zemljiščih ne štejejo za kmeta, če posedujejo več kot 0,5 ha gozdnega zemljišča in če njihov dohodek v letu 1982 presega 20.000,00 dinarjev oziroma skupni dohodki vseh družinskih članov presega 10.000,00 dinarjev letno na družinskega člana;
6. Zavezanec davka od skupnega dohodka občanov o dohodkih, prejetih v letu 1982. Napoved morajo vložiti občani, katerih skupen čisti dohodek v letu 1982 presega 407.000 dinarjev.

Napoved vložijo:

- zavezanec iz 1. točke, ki ima poslovni prostor, pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju je poslovni prostor; ostali zavezanec, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanec iz 2. in 3. točke pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanec iz 4. točke, če gre za dohodek od nepremičnin, pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju nepremičnina leži, če gre za dohodek od premičnin, pa pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče;
- zavezanec iz 5. točke pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju leži gozdno zemljišče;
- zavezanec iz 6. točke pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju so imeli v letu 1982 najdalj stalno prebivališče.

Za leto 1983

1. Zavezanec davka od dohodka iz gospodarskih dejavnosti, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1983;
2. Zavezanec davka od dohodka iz poklicnih dejavnosti, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1983.

Napoved vložijo:

- zavezanec iz 1. točke, ki ima poslovni prostor, pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju je poslovni prostor; ostali zavezanec, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanec iz 2. točke pri upravi za družbene prihodke občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri upravi za družbene prihodke občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani.

Napoved za odmero davkov je treba vložiti na predpisanem obrazcu, ki se dobi pri upravi za družbene prihodke občine. Pozivamo zavezanca, da napovedi vložijo v roku, določenem v tem pozivu, ker bo za nepravčasno vložitev napovedi odmerjeni davek povečan za 10% oziroma najmanj 200 dinarjev, zavezanecem, ki ne vložijo napovedi pa za 10% oziroma najmanj 400 dinarjev.

OBČINA

Uprava za družbene prihodke

Številka uradne revizije Skupščine: Obr 7.81

DRUŽINSKO TEKMOVANJE V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

Strelska družina Janez Mrak Dovje-Mojstrana je v nedeljo, 23. januarja, izvedla družinsko tekmovanje v streljanju z zračno puško. Udeležba je bila tokrat skromnejša kot sicer, nastopali pa so člani, članice, mladinci in mladinke. Najboljši se bodo udeležili občinskega prvenstva v streljanju z zračno puško.

REZULTATI: Članice: 1. Dora Potočnik 134, 2. Marija Knific 108; Mladinci: 1. Blaž Knific 167, 2. Bogdan Janša 147, 3. Matjaž Čebulj 112; Mladinke: 1. Mateja Rabič 141, 2. Romana Štular 135.

J. R.

USPEL NASTOP BIATLONCEV SD RATEČE

V organizaciji SK Kamnik je bilo v Ratečah drugo tekmovanje za republiški pokal v biatlonu. Tokrat so nastopili tudi tekači biatlonci iz SD Rateče in dosegli naslednje rezultate:

MLAJŠI PIONIRJI — skupina A (2 km, streljanje z zračno puško leže in stoje 10 m): 1. Mladen Trstenjak 14,24 (6 + 5) 2. Igor Cornacchini 15,25 (4 + 5), 3. Sandi Vidovič 16,35 (5 + 5) (vsi SD Rateče), 4. Jančar (Dol) 16,06 (4 + 4), 5. Roman Slivnik, 7. Istok Butinar, 8. Domen Brudar — vsi SD Rateče.

STARŠI PIONIRJI — skupina B (4 km, zračna puška leže in stoje 10 m): 1. Banič (Dol) 22,40 (4 + 4), ... 3. Primož Podlipnik (SD Rateče) 24,23 (4 + 5).

STARŠI PIONIRJI skupina B (zračna puška leže in stoje 10 m): 1. Kopavnik 18,13 (2 + 2), 2. Joško Kavalir (oba Rateče) 21,21 (4 + 5), 3. Siper (Stranje) 23,36 (3 + 4).

MLAJŠI MLADINCI (10 km, streljali z MK puško leže in stoje 50 m): 1. Ivica Velepce (Dol) 39,18 (0 + 1), 2. Robert Kerštnaj (SD Rateče) 49,17 (6 + 4) ...

Kejžar

VPLAČILA DAVKOV OBČANOV, KOMUNALNIH TAKS IN PRISPEVKOV PRI BLAGAJNAH PTT IN BANKAH

Po sklepu 20. seje izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice z dne 21. decembra 1982 in v skladu s 153. členom statuta Skupščine občine Jesenice (Uradni vestnik Gorenjske štev. 19/82) izdajam naslednje

OBVESTILO

S 1. februarjem 1983 bodo vsa opravila vplačil davkov občanov, komunalnih taks in prispevkov prenešana z upravnega organa Skupščine občine Jesenice na pristojne denarne zavode in blagajne pri PTT. Vsa vplačila bo torej možno opraviti pri enotah Ljubljanske banke in enotah PTA. V ta namen ima enota Ljubljanske banke in enota PTT na Jesenicah, Costa Cirila Tavčarja, poslovalni čas prilagojen delovnemu času upravnih organov Skupščine občine Jesenice.

Uprava družbenih prihodkov občine Jesenice bo tudi v prihodnje — enako kot doslej — vsem zavezanecem posameznih vrst davkov, prispevkov ali drugih obveznosti akontacijsko (tromesečno) pošiljala položnice, iz katerih bo razvidna višina obveznosti, številka računa, na katerega se posamezna obveznost plačuje ter rok za plačilo plačila.

OBVESTILO OBČANOM

Sekretariat za notranje zadeve občine Jesenice obvešča voznike motornih vozil B, C ali D kategorij, da lahko do 31. marca 1983 zahtevajo izdajo vozniškega dovoljenja za vožnjo traktorja na podlagi vozniškega dovoljenja za navedene kategorije.

Po 31. marca 1983 bo lahko vozil traktor samo voznik, ki bo imel posebno vozniško dovoljenje za vožnjo traktorja.

Izdaja vozniškega dovoljenja za vožnjo traktorja na podlagi vozniškega dovoljenja B, C ali D kategorije je mogoča samo do 31. marca 1983. Po tem datumu bo lahko občan pridobil vozniško dovoljenje za vožnjo traktorja samo po uspešno opravljenem tečaju o varnem delu s traktorjem in traktorski priključki, ne glede na to, ali ima vozniško dovoljenje za vožnjo drugih kategorij vozil ali če tega še nima.

Zahtevek za izdajo vozniškega dovoljenja za vožnjo traktorja se vloži na posebnem obrazcu pri sekretariatu za notranje zadeve občine Jesenice vsak ponedeljek od 9. do 13. ure, vsako sredo od 9. do 17. ure in vsak petek od 9. do 12. ure. Ob vložitvi zahtevka je treba predložiti še vozniško dovoljenje B, C ali D kategorije, fotografijo, staro največ šest mesecev v velikosti 3,5 x 4,5 cm in osebno izkaznico.

HTDO GORENJKA JESENICE, N. SOL. O.,
TOZD GOSTINSTVO JESENICE, N. SOL. O.,
ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA

objavlja prosta dela in naloge

soferja — vzdrževalca v TOZD Gostinstvo

Pogoji: — KV ali priučeni mizar oziroma
— KV ali priučeni vodovodni instalater
— dve leti delovnih izkušenj
— vozniški izpit B kategorije.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati
v 15 dneh po objavi pošljejo na naslov: HTDO Gorenjka Jeseni-
ce, Prešernova 16, Jesenice, kadrovska služba.

VZGOJNOVARSTVENA ENOTA PRI OSNOVNI ŠOLI
16. DECEMBER MOJSTRANA

razpisuje prosta dela in naloge:

1. **vzgojiteljice** s polnim delovnim časom za določen čas (nado-
meščanje delavke, ki je na porodniškem dopustu). Pričetek de-
la 22. februarja 1983.
2. **varuhinje** s polovičnim delovnim časom za določen čas (na-
domeščanje delavke, ki je na porodniškem dopustu). Pričetek
dela 16. februarja 1983.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidatke izpolnjevati še na-
slednje pogoje:

pod 1. — končana srednja vzgojiteljska šola,
pod 2. — končana šola za varuhinje.

Prijave sprejema OŠ 16. december Mojstrana. Zadnji rok za
prijave je osmi dan po izidu tega razpisa.

Na osnovi sklepa komisije za delovna razmerja pri zboru delovne
skupnosti naravnega zdravilišča TRIGLAV Mojstrana z dne 19. janu-
arja 1983

RAZPISUJEMO

prosta dela in naloge

SERVIR — NATAKAR — 1 oseba

Pogoji:

— dokončana gostinska šola — smer natakara,
— eno leto delovnih izkušenj,
— poizkusno delo tri mesece.

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Prijave pošljite v roku 15 dni na naslov: Naravno zdravilišče TRI-
GLAV Mojstrana, komisija za delovna razmerja, Savska c. 2, Moj-
strana.

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 29. januarja,
bosta na Jesenicah od 7. do
18. ure odprti trgovini: Ro-
ca — samopostrežna trgo-
vina na Plavžu, Titova 79 in
Delikatesa — Kašta 3 na
Kor. Beli, V. Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu januarju bo za
občini Jesenice in Radovljica
dežurna lekarna na Jeseni-
cah.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 29. januarja:
Peter PRIMOŽIČ, Jesenice,
Finžgarjeva 2.

REJCEM MALIH ŽIVALI

Društvo rejcev malih ži-
vali Jesenice obvešča vse
člane, da lahko vplačajo
članarino za tekoče leto
vsak četrtek od 15. do
18. ure v času prodaje krme
v društvenih prostorih na
Jeralovi št. 6. Enako velja
za vse, ki hočejo postati
člani društva.
Rok za vplačilo je do
31. maja 1983.

Upravni odbor

REŠITEV KRIŽANKE IZ 3. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

uklon, kavka, skokot, Stari
vrh, Moni, otva, problema-
tika, otornik, revolta, ete,
zgodbica, oder, tovor, Bene,
meč, klina, OT, amil, Raš-
ka, ras, KA, lopatar, tur,
TK, astronomija, ošpice,
Atos, Eiger, talent, Rot,
čistina, Levi, klavzula, An-
tibes, čas, AI, ornat.

UGANKARSKI SLOVARČEK

ACOSTA — židovski re-
ligiozni mislec (Uriel, 1585
do 1640)
BALISTA — starorimsko
težko metalno orožje
ENTERITIS — vnetje
črevesa
EPISKOP — optična pri-
prava za projiciranje ne-
prozornih slik
TELSTAR — ime prvega
umetnega Zemljinega sate-
lita za televizijski prenos

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

28. januarja amer. barvni grozljiv.
film PIRANA; režija Joe Dante v glav-
ni vlogi Bradford Dillman, ob 17. in
19. uri.

28. januarja predpremiere amer.
bar. erotična komedija VROČI ZVE-
ČILNIK; režija Boaz Davidson, v
glavni vlogi Yiftach Katzur, ob
21. uri. Mladini ne dovolimo ogleda.

29. januarja slovenski film KE-
KEC; režija Jože Gale, v glavni vlogi
Matija Ban, ob 15. uri.

29. in 30. januarja angl. barvni
film ŽENA FRANCOSKEGA PORO-
ČNIKA; režija Karel Reisz, v glavni
vlogi Meryl Streep, ob 17. in 19. uri.

31. januarja in 1. februarja angl.
barvni seks kom. film SEKS Z
ZVEZDAMI; režija Anvar Kavadi, v
glavni vlogi Martin Berouz, ob 17. in
19. uri. Mladini do 15. leta starosti ne
dovolimo ogleda.

2. februarja švedski barvni erot.
kom. film LJUBEZEN NA VRTILJA-
KU; režija Andrew Whyte v glavni
vlogi Barbara Scott, ob 17. in 19. uri.
Mladini do 15. leta starosti ne dovoli-
mo ogleda.

3. februarja zaprto!
4. februarja domači barvni film SE
SPOMINJAŠ DOLLY BELL, režija
Emir Kusturica, v glavni vlogi Slav-
ko Štimac, ob 17. in 19. uri.

5. in 6. februarja amer. bar. akcij.
film BEG S PADALOM; režija Roger
Spottiswoode, v glavni vlogi Tre-
at Williams, ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

28. januarja amer. barv. film VSI
SMO BILI HIPIJI, ob 18. in 20. uri.

29. in 30. januarja angl. bar. erot.
film SEKS Z ZVEZDAMI, ob 18. in
20. uri. Mladini do 15. leta ne dovoli-
mo ogleda.

30. januarja slovenski barvni film
KEKEC, ob 10. uri.

31. januarja in 1. februarja angl.
barvni film ŽENA FRANCOSKEGA
POROČNIKA, ob 18. in 20. uri.

2. februarja zaprto!

3. februarja švedski barvni erot.
kom. film LJUBEZEN NA VRTILJA-
KU, ob 18. in 20. uri. Mladini do 15.
leta starosti ne dovolimo ogleda.

4. februarja amer. barvni grozlj.
film PIRANA, ob 18. in 20. uri.

5. in 6. februarja nem. barv. erot.
film MADAM IN NJENA NEČAKI-
NJA, ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

29. januarja hongk. barvni kung
fu film UBIJALEC KINGFISHER,
ob 20. uri.

2. februarja angl. barvni erot.
kom. film SEKS Z ZVEZDAMI, ob
20. uri. Mladini do 15. leta starosti ne
dovolimo ogleda.

5. februarja angl. barvni film ŽE-
NA FRANCOSKEGA POROČNIKA,
ob 20. uri.

KINO DOVJE

29. januarja franc. bar. kom. film
OROŽNIK IZ SAN TROPEA, ob 19.
uri.

30. januarja hongkonško barvni
film UBIJALEC KINGFISHER, ob
19. uri.

5. februarja angl. barv. seks kom.
film SEKS Z ZVEZDAMI, ob 19. uri.
Mladini do 15. leta starosti ne dovoli-
mo ogleda.

6. februarja angl. barvni film ŽE-
NA FRANCOSKEGA POROČNIKA,
ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

SOBOTA, 29. januarja, ob
19.30: Ivo Brešan: HAMLET V
MRDUŠI DONJI — komedija
— gostovanje v Podnartu.
PONEDELJEK, 31. januar-
ja, ob 19.30: Ivo Brešan: HAM-
LET V MRDUŠI DONJI — ko-
medija — gostovanje v Novem
mestu.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi naše drage sestre,
tete, sestrične in svakinje

ROZKE BRUNEC
roj. Pintar

se iskreno zahvaljujemo vsem sorod-
nikom, prijateljem, sosedom, OO
ZKS in KO ZB NOV KS Sava ter
znancem za darovane vence in
cvetje. Hvala pevcem za zapete žalo-
stinke.

Posebno se zahvaljujemo govorniku
Francu Globočniku, ki se je od
pokojne poslovlil v imenu druž-
benopolitičnih organizacij KS Sava
in Hildi Zgonc, ki se je poslovila v
imenu sekcije za družbeno aktivnost
žensk. Hvala tudi prijatelju Fran-
ciju Gorsetu za dragocene usluge pri
prevozu z avtomobilom.

Vsem skupaj, ki ste jo spremlili na
njeni zadnji poti, še enkrat najlepša
hvala.

Brata Tone in
Franc Pintar

Ob težki in boleči izgubi naše ljub-
ljene mame, stare mame in praba-
bice

BERTE GAŠPERIN

se iskreno zahvaljujemo vsem sorod-
nikom, prijateljem, znancem, sosa-
novalcem in ostalim za sočustvo-
vanje, izraženo sožalje, darovano cvet-
je in spremstvo na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se dr. Jensterlovi in
Mülnerjevi ter dr. Zaletelu za po-
žrtvovalno pomoč v zadnjih tednih,
da bi jo nam ohranili pri življenju.
Lepa hvala tudi sodelavkam in so-
delavcem TOZD Elektrode, Peko Je-
senice, kakor tudi pevcem za zapete
žalostinke na njeni zadnji poti.

Hčerka Majda z možem
in ostalo sorodstvo

Ob boleči izgubi dragega moža

SLAVKA MARKLJA

se iskreno zahvaljujem zdravnikom
in zdravstvenemu osebju internega
oddelka Bolnice Jesenice za nego in
lajšanje bolezni, vsem družbenopolitič-
nim organizacijam, njegovim biv-
šim sodelavcem, bivšim soborcem,
sostanovalcem, kakor tudi vsem so-
rodnikom in znancem za darovano
cvetje in spremstvo na njegovi zad-
nji poti.

Prisrčno se zahvaljujem govorniku
za poslovlilne besede, godbeni-
kom, pevcem in vsem zastavo-
nošem.

Iskrena hvala osebju internega
oddelka bolnice za pozornost in
pomoč, katero so mi izkazali v zad-
njih urah njegovega življenja.

Žalujoci: žena Milica in
vsi njegovi

Krajevnomu odboru ZB NOV
Javornik-Koroška Bela se iskreno
zahvaljujem za izkazano pozornost
in obisk na domu.

Ana Mesec

TOZD Strojne delavnice se zahva-
ljujem za novoletno čestitko in sode-
lavcem želim še veliko delovnih
uspehov in dobrih medsebojnih od-
nosov.

Franc Erjavec

Pevci Društva upokojencev Jav-
ornik-Koroška Bela se zahvaljuje-
mo upravnemu odboru društva za
večdnevno brezplačno bivanje v
domu društev upokojencev v Izoli.
Še enkrat iskrena hvala. Pevci

ADRESA	VNETJE ČREVEESA	TRENJE	MAKEDONSKO VOLO DEL GLE-DALISČA	NIS	KAMNITA GHOTA KRTVIČILO V MEDIC.	VISOK GORSKI VEH PESEM RVALNICA	ETIOPSKI PLEMEN-POGLAVI	BENEŠKO VILICA-LISCE	EDEN OD SOVRATOV TOZINOV	COLN GRS	PRIPOMOČKA ZA KOPANJE
HAJHNA ISKRA	POZITIVNA ELEKTRODA NEUTRONSKI ZARJENIK	NAJ BIVI ALPSKI SHUČAR	SOSLEDJE DOGAJANJA EG. BOG SONCA	SHUČAR SHAKALEL BREHSETH	HENISKA HALJA ŽELEZO	ETILNI ALKOHOL LATINSKI VEZNIK	LUKA V SZ SPANISI	SESTAVIL RONNER			
LANŠIRANJE V VESOLJE	IME VEČ SLOVEN. KRAJEV	RUMENKASTO ZELEN PLIN	OKROŽJE OKOLIS	VEZNIK	KONTI-NENT	ŽIDOVSKI MISLEC (URIEL)					
HAJHNA ISKRA	POZITIVNA ELEKTRODA NEUTRONSKI ZARJENIK	NAJ BIVI ALPSKI SHUČAR	SOSLEDJE DOGAJANJA EG. BOG SONCA	SHUČAR SHAKALEL BREHSETH	HENISKA HALJA ŽELEZO	ETILNI ALKOHOL LATINSKI VEZNIK	LUKA V SZ SPANISI	SESTAVIL RONNER			
HAJHNA ISKRA	POZITIVNA ELEKTRODA NEUTRONSKI ZARJENIK	NAJ BIVI ALPSKI SHUČAR	SOSLEDJE DOGAJANJA EG. BOG SONCA	SHUČAR SHAKALEL BREHSETH	HENISKA HALJA ŽELEZO	ETILNI ALKOHOL LATINSKI VEZNIK	LUKA V SZ SPANISI	SESTAVIL RONNER			

V SOBOTO ZAČETEK DRUGEGA KOLA

Jesenjski hokejisti začnajo drugi krog državnega prvenstva 1982-83 s točko manj kot Olimpija.

Novi tekmovalni sistem je namreč razdeljen v tri dele. Prvi del so moštva že zaključila: iz njega je Olimpija prišla s štirimi točkami, Jesenice s tremi, Medveščak z dvema in Cinkarna z eno točko. Na začetku drugega dela imajo torej ljubljanci lepo prednost, ki ni nedosegljiva. Najpomembnejši pa je seveda tretji del državnega prvenstva ali »super finale«, ko se bosta za naslov prvaka pomerili dve najboljši moštvi drugega dela.

Ta novi sistem, ki je v resnici nov le za naš hokej, kajti v mnogih evropskih deželah nekaj podobnega igrajo že vrsto let, prinaša vsekakor bolj zanimiv hokej, kar pa je najbolj pomembno, prvenstvo postaja bolj resno in kvalitetnejše. Prav to je dobro tudi za jeseniški hokej, kajti srečanja z Vojvodino, Partizanom in Crveno zvezdo, v preteklih sezonah tudi s Spartakom, Medveščakom, INO in drugimi, so prinašala absurdnosti in neresnost v vrstah naših hokejistov. Sedaj gre za povsem nekaj drugega.

Drugi del se začne s prednostjo Olimpije, pa tudi Cinkarne in Medveščaka, ki je v letošnji sezoni že premagal Jesenice. Naši bodo morali vzeti vse tekme zelo resno, kajti vsak dvoboj v tem delu bo derbi, naši pa si ne morejo privoščiti spodrsilja. V resnici se bomo lahko resnično prepričali, koliko je vredna sedanja generacija jeseniškega hokeja, ki nas je letos bolj razočarala, kot navdušila. Seveda je zadnja zmagala nad Olimpijo pokazala, da naši znajo igrati dobro, seveda pa bodo morali dokazati v vseh šestih naslednjih kolih in tudi v »super finalu«, kajti to od njih zahtevajo zvesti navijači, ki so se v velikem številu odzvali na tekmi z Olimpijo in moralno podprli jeseniške hokejiste, ko jim je bilo v letošnji sezoni najtežje.

Že to soboto bomo videli, ali je bila tekma z ljubljanskimi »majmi« le svetel utrinek, kajti na Jesenicah bodo gostovali zagrebški »medvedi«, ki so pred kratkim premagali dvajsetkratnega prvaka v Zagrebu s 4:3. Ljubitelji hokeja na Jesenicah pričakujejo, da se jim bodo tokrat dobro oddolžili, čeprav ne bo lahko, kajti Medveščak je v letošnji sezoni izredno napredoval.

Slovensko-hrvaška liga

KRANJSKA GORA — TRIGLAV 9:1
(2:0, 6:0, 1:1)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 250, sodnika Ulčar (Bled) in Bundalo (Jesenice).

USPELE PRIPRAVE MLADIH IGRALCEV NAMIZNEGA TENISA

Zimske počitnice so mladi igralci in igralke namiznega tenisa na Jesenicah izkoristili za pospešeno vadbo igre in krepitev telesne vzdržljivosti. Za popostritev napornih petdnevni priprav so poskrbele tudi mlade igralke iz Čoke, ki so vrnille lanski obisk Jeseničank v Vojvodini.

V telovadnici osnovne šole Prežihov Voranc je bilo dvakrat dnevno po dve uri zelo živahno, saj se je na sedmih mizah izmenjevalo kar 18 igralcev in igralk. Poleg vadbe z žogico na mizah so bile vsak dan tudi gimnastične vaje za moč, hitrost in vzdržljivost, vse po pripravljenem programu. Zadnji dan priprav je bil organiziran zaključni turnir, na katerem je zmagala Zora Zalokar pred Vebrom, Pajkom in Stražisarjevo.

Za igralke iz Čoke je bilo poleg igranja organizirano tudi drsanje v sportni hali, smučanje v Kranjski gori, ogled Bleda in pohod v Črni vrh. Vse to je naredilo na mlade goste iz Čoke nepozabne vtise in se ob slovesu kar niso mogle ločiti od svojih gostiteljev, v katerih so našle nove, dobre prijateljice.

DVA POMEMBNA USPEHA ZALOKARJEVE

Zora Zalokar je nastopila na zveznem spominskem mladinskem turnirju v Osijeku. Med 78 nastopajočimi mladinkami iz vse države je nepričakovano z odlično igro osvojila 5.—8. mesto. Izgubila je le z državno prvakinjo Vesno Ojsteršek tesno z 2:1, pred tem pa je izločila nosilko skupine Jovičević iz Zagreba, ki je bila pred nedavnim zmagovalka zveznega poizivnega turnirja mladink v Tuzli.

Teden dni kasneje je bila spet uspešna. Na republiškem turnirju članic SRS v Novi Gorici je v odsotnosti nekaterih najboljših članic

Streli za Kranjsko goro so bili: Štros in Razinger po 2 ter Lah, Markovič, Klemenc, Alagić in Potočnik.

To bi moral biti ne le gorenski temveč tudi pravi derbi slovensko-hrvaške lige, na koncu pa smo videli visoko in zaslužno zmago Kranjskogorcev.

V prvem delu je sicer kazalo da bo to trd boj, čeprav so izkušenejši Kranjskogorci že v peti minuti vodili 2:0. Vsi upi gostov iz Kranja pa so se razblinili na začetku druge tretjine, ko sta najprej Markovič (23 min.) in Razinger (25 min.), nato pa še Klemenc in Alagić v 26. minuti zapečatili usodo gostov. Jasno je bilo, kdo je precej boljši, čeprav je Triglav, poleg Kranjske gore, najboljšo moštvo v ligi.

V zadnji tretjini so bili domačini očitno zadovoljni z rezultatom, ki je ponovni dokaz, da Kranjskogorci nimajo resnega nasprotnika v slovensko-hrvaški ligi. Nismo da le od resnice, če rečemo, da bi tudi v prvi zvezni ligi marsikoga premagali.

1. Kranjska gora	8	8	0	8	98:19	16
2. Triglav	7	4	1	2	36:23	9
3. Mladost	7	3	1	3	22:33	7
4. INA	8	3	1	4	32:52	7
5. Bled	8	3	0	5	37:59	6
6. Stavbar	8	3	0	5	31:49	6
7. Tivoli	8	1	1	6	33:50	3

Hokej na ledu

V SOBOTO,
29. JANUARJA, OB
18.30 V DVORANI
V PODMEŽAKLI
JESENICE : MED-
VEŠČAK

POKAL V BELJAK

V nedeljo, 23. januarja, je bil na drsališču Zagmajnica v Kranjski gori mednarodni turnir v kegljanju na ledu za pokal Kranjske gore. Sodelovalo je 13 ekip iz Rateč, Kranjske gore, Jesenic, Bleda in Avstrije. Pokal je osvojila ekipa ASKO iz Beljaka.

Rezultati: 1. Asko-A, 2. Murka Jes., 3. Vatrostalna Jes., 4. Jelovčan — Kranjska gora itd.

V soboto, 22. januarja, je bilo v Avstriji 33. evropsko prvenstvo v metanju čoka na daljavo. Tekmovanja so se udeležili tekmovalci osemih držav: Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Italije, Švice, Belgije, Francije, Finske in Jugoslavije. Vsaka prijavljena država je imela pravico prijaviti največ pet tekmovalcev. Za Jugoslavijo so nastopili: Darko Katnik iz Mislinje, Dani Jelovčan iz Kranjske gore, Zdravko Odar, Milan Čop in Rudi Šapek z Jesenic.

Tekmovanje je potekalo na zamrznjenem jezeru. Metalna steza je bila izredno dobro pripravljena, led pa izredno hiter, tako da so tekmovalci dosegali zelo lepe daljave. Vsak tekmovalac je imel pet metov in najdaljša daljava se mu je štela za končno oceno.

Naši tekmovalci so bili bolj opazovalci, kajti Nemci in Avstrijci, ki so veleli v tem sportu, imajo tudi drugačno tehniko metanja čoka. Mečejo ga tako kot metalec diska ali kladiva. Boj za prvo mesto se je bil med Nemci in Avstrijci. Slednji so upali, da bodo dosegli popoln uspeh na domačem ledu, to se pravi posamezno in ekipno zmago. Račun jim je prekrizal v četrtem metu Nemec Pfaffinger z izrednim metom: dosegel je dolžino 328,17 m in postal prvak Evrope.

Da je zanimanje za ta sport v alpskih deželah veliko, pove podatek, da sta tekmovalca snemali avstrijska in nemška televizija. Rezultati: 1. Hans Pfaffinger — ZRN 328,17 m, 2. Gerhard Reichner — A 321,08 m, 3. Helmut Aglassinger — A 310,86 m, 4. Rudi Šapek 186,81 m, 21. Zdravko Odar 185,64 m, 22. Darko Katnik 180,73 m, 24. Milan Čop 175,09 m in 25. Dani Jelovčan 158,27 m.

Ruša

NA JANUARSKEM TURNIRJU NOVA ZMAGA KOSMAČA

V soboto, 22. januarja, je bil v šahovskem domu na Jesenicah peti hitropotezni turnir v letošnji sezoni. Tako kot na zadnjem je tudi na tem turnirju zmagal mojstrski kandidat Primož Kosmač. Med dvajsetimi udeleženci je zmagovalac oddal le dva remija in z 18 točkami za dve točki in pol prehitel drugouvrščenega Lada Krajnika.

Po petih turnirjih je na prvem mestu še vedno Lado Krajnik, ki pred drugouvrščenim Ravnikom vodi že kar za enajst točk. Čeprav bo Krajnika do konca letošnje sezone le težko še kdo dohitel, je borba za drugo mesto toliko zanimivejša, saj se zanj še vedno potegujejo kar pet kandidatov (Ravnik, Rodman, Lužnik, Kosmač in A. Krničar).

Vrstni red januarskega turnirja: 1. Kosmač 18 točk, 2. Krajnik 15,5, 3. Rodman 14,5, 4. Laharnar 14, 5. Ravnik 13, 6. Vuković 12,5, 7.—8. A. Krničar in Lužnik 12, 9. Jenko 11,5, 10.—11. Čiuh in Šteblaj 11, 12. F. Krničar 8,5, 13. Zajc 7, 14. Petrovič 6,5, 15. Sitnovski 6, 16. Lazarov 4, 17.—18. Koderič in Cvetkov 3,5, 19.—20. Zupan in Starič 3 točke.

Po petih turnirjih v tekmovalni sezoni 1982/83 je vrstni red naslednji (na vsakem turnirju prvih deset igralcev osvoji od deset do ene točke): 1. Krajnik 45 točk (5 odigranih turnirjev), 2. Ravnik 34 (5), 3. Rodman 31 (4), 4. Lužnik 31 (5), 5. Kosmač 29 (3), 6. A. Krničar 27 (5), 7. Laharnar 20,5 (4), 8. Koderič 11 (3), 9. Železnik 10 (1), 10. Poljanšek 7 (1), 11. Vuković 6,5 (3), 12. Bec 5,5 (2), 13. Zajc 5,5 (4), 14. Kokošar 3 (1), 15. Jenko 3 (5), 16. Barič 2,5 (2), 17. Ivelja 2 (3), 18. Čiuh 0,5 (1), 19. Šteblaj 0,5 (3), 20. F. Krničar 0,5 (5) itd.

TK

V SOBOTO IN NEDELJO V KRANJSKI GORI TEKMI ZA SVETOVNI POKAL

Znana FIS proga na Vitrancu v Kranjski gori bo v soboto in nedeljo prizorišče letošnje največje smučarske prireditve pri nas. Največji mojstri alpskih smučarskih disciplin bodo merili moči na 22. pokalu Vitranca, ki tudi letos šteje za točko svetovnega pokala. V soboto, 29. januarja, bo na sporedu najprej veleslalom, v nedeljo pa še slalom.

Letošnja nenavadna zima s skromno snežno odejo povzroča nemalo skrbi tudi kranjskogorskim prirediteljem tekem za svetovni pokal. Prav nenavadno je, kakšna smola se drži organizatorjev pokala Vitranca v zadnjih letih. Najprej so imeli izredno neugoden termin konec marca in takrat je navadno v Kranjski gori, ki ima skromno nadmorsko višino, že precej toplo in sneg hitro kopni. Za letošnje leto so dobili idealen termin za izvedbo tekem svetovnega pokala koncem januarja, pa jih je sneg spet pustil na cedilu.

Čeprav je v Kranjski gori razmeroma skromna snežna odeja organizatorji niso vrgli puske v koruzo. Z vso vnetostjo so začeli pripravljati proge in kot prihajajo vesti iz Kranjske gore, tekmi v soboto in nedeljo zagotovo bosta. Le močna odjuga z dežjem ali velika količina novozapadlega snega konec tedna bi morda povzročila takšne težave, da bi prireditelji morali kloniti.

Številni ljubitelji smučanja z vsem zanimanjem spremljajo priprave za izvedbo tekem in so veseli vsake dobre novice, ki pride s pobočju Vitranca. Vsa pohvala gre pri tem neutrudnim ekipam na progi, ki se trudijo, da bi najboljši smučarji na svetu imeli najboljše možnosti in pogoje za tekmovalce. Najprej je z delom začela ekipa pod vodstvom Jase Jelenčiča, kasneje pa še ekipa pod vodstvom Janeza Čopa. V soboto in nedeljo je za tem na pobočju Vitranca potekala tudi velika delovna akcija, katere se je udeležilo več kot 160 smučarjev prostovoljcev z Blejske Dobrave, Jesenic, iz Mojstrane in Kranjske gore in pripadnikov JLA. Urejali so zgornji del veleslalomске proge od štarta prek znane »S« strmine do štarta slaloma. Prizadevno so nanašali sneg na progo, jo polivali z vodo in teptali s smučmi.

Ob pozivu organizacijskega komiteja, da naj se akcije udeležijo čim več smučarjev prostovoljcev, je prav nenavadno, da jih je v soboto in nedeljo najmanj prišlo iz Kranjske gore. To naše najbolj znano smučarsko središče živi s to največjo zimsko prireditvijo in ne bi smelo biti nikomur vseeno, ali bo uspela ali ne.

V prizadevnem delu pri pripravi prog seveda ne smemo pozabiti na gasilce Zelezarne, Kranjske gore, Podkorena, Mojstrane in Jesenice-mesto, ki polivajo progo z vodo in dovajajo vodo do snežnega topa, ki so ga pri-

Bojan Križaj na lanskoletni tekmi v Kranjski gori (Foto I. Gregori)

peljali iz Elana Begunje, da bi z njim naredili tudi umetni sneg, predvsem na slalomski progi. Med pripravljalci prog je dosti optimizma in upamo lahko, da bo konec tedna teklo v Kranjski gori vse brezhibno.

Tako se torej obeta v soboto in nedeljo v Kranjski gori pravi smučarski praznik. Ponovno je pričakovati tisoče in tisoče ljubiteljev smučanja iz vseh krajev Slovenije in tudi od drugod, ki bodo pozdravili največje smučarske ase na svetu. Vsi bodo držali pesti za Bojana Križaja, Borisa Strela, Jureta Franka in seveda domačina Grega Benedika iz Žirovnice, ki je v letošnjih tekmah svetovnega pokala že nekajkrat prijetno presenetil. Pozdrav bo veljal tudi našemu Ingemarju Stenmarku, ki bo morda prav v Kranjski gori dosegel jubilejno 70. zmago za svetovni pokal.

Prvi tek sobotnega veleslalom bo ob 10. uri, drugi pa ob 13. uri. V nedeljo se bo prvi tek slaloma začel ob 10.30, drugi pa ob 13. uri. Vstopnina je 100 dinarjev za odrasle in 50 dinarjev za otroke. Vstopnice prodajajo v poslovalnicah Integrala, Kompasa, Alpetura in Generalturista. V predprodaji nudijo desetodstotni popust. Za obiskovalce bodo pripravili dovolj parkirišč, poskrbeli bodo za javni avtobusni prevoz z Jesenic do Kranjske gore, skratka vse službe organizacijskega komiteja 22. pokala Vitranca se bodo potrudile, da bodo obiskovalci zadovoljni.

Nasvidenje torej v soboto in nedeljo v Kranjski gori!

J. Rabič

Brata Mahre iz ZDA na lanski tekmi v Kranjski gori (Foto I. Gregori)

V SOBOTO, 29. JANUARJA, PRVENSTVO SRS V JUDU ZA MLADINKE IN ČLANICE NA JESENICAH

TVD Partizan Jesenice in judo sekcija organizirata v soboto, 29. januarja, slovensko prvenstvo v judu za članice in mladinke. Nastopilo bo okrog sto mladink in članic iz štirinajstih slovenskih klubov. Jeseniške barve bodo zastopale IRENA WOLF, ZOJA BERIŠA in ERIKA ČERIN v mladinski konkurenci, prav tako pa tudi med članicami, kjer se jim bo pridružila še MARIJA TRIPLAT.

V domu Staneta Bokala (TVD Partizan Jesenice) bodo v soboto stopile na blazine najprej mladinke in to ob deseti uri, ob štirinajsti uri pa bodo nastopile članice.

TVD Partizan Jesenice in judo sekcija vabita vse ljubitelje judo športa, da si prvenstvo ogledajo v čimvečjem številu, obenem pa pripomorejo k čimboljšim uvrstitvam domačih tekmovalk.

Torej v SOBOTO, 29. januarja, se bodo z začetkom ob 10. uri mladinke in ob 14. uri članice borile za najvišje naslove v republiki in si obenem poskušale priboriti nastop na državnem prvenstvu v judu.

-tok

ZANIMIV KOŠARKARSKI KONEC TEDNA, VALJEVCI NA JESENICAH

V soboto in nedeljo, 29. in 30. januarja, bodo ljubitelji košarke na Jesenicah lahko spremljali zanimiva košarkarska srečanja. V goste prihajajo košarkarji in košarkarice iz pobratenega mesta Valjevo. Gostitelji mladih valjevskih športnikov so pripravili turnir članov, na katerem bodo nastopali košarkarji Valjeva, Lokainvesta iz Škofje Loke in domače moštvo, dekleta pa se bodo pomerila z vrstnicami iz Valjeva v nedeljo, ker jih v soboto čaka težko prvenstveno srečanje z vodilno ekipo Pomurja iz Murske Sobote.

Košarkarji iz Valjeva in Jesenic zglede sodelujejo že dolga leta. Jeseničani so bili v Valjevu v preteklem letu, zdaj pa jim Valjevci obisk vračajo.

Mladi športniki bodo stanovali pri svojih jeseniških prijateljih, gostitelji pa so jim

pripravili tudi zanimiv urnik bivanja na Jesenicah in v okolici. Poleg športnih srečanj si bodo gostje ogledali tudi smučarsko tekmovalce za svetovni pokal, ki bo v Kranjski gori.

Spored tekem:
— sobota 29. januarja, ob 15.30: Jesenice : Lokainvest — Škofja Loka (člani),
— ob 17. uri: Valjevo : Lokainvest (člani),
— ob 19. uri: Jesenice : Pomurje (Murska Sobota) 1. SKL (člani),
— nedelja, 30. januarja, ob 8.30: Jesenice : Valjevo (člani),
— ob 10. uri: Jesenice : Valjevo (člani).
Vse tekme bodo v dvorani Zelezarskega izobraževalnega centra na Jesenicah.

MB

LEP USPEH JESENIŠKIH SANKAČEV

Dve prvi mesti, eno drugo, eno tretje in ena skupna zmaga na šestih mednarodnih »karavanski turnirje« je bera jeseniških sankočev, ki so se za barve Jesenic borili 22. in 23. januarja v Svečah na avstrijskem Koroškem. Velik napredek jugoslovanskega sankanja!

Pomanjkanje snega podobno kot smučarje pesti tudi sankočev. V petek, 22. januarja, bi morali biti v Trzinu tretje mednarodno tekmovalce za pokal KOZORO-GA, ki sodi v okvir »karavanske turnirje«. Žal je bilo snega premalo, da bi tekmovalce lahko izvedli, zato sta bili obe tekmi, ki v »karavanski turnirje« sodita, izvedeni v Svečah na avstrijskem Koroškem.

Prve tekme se je udeležilo 91 in druge 132 tekmovalcev, ki so tekmovali na 1.200 m dolgi progi s povprečnim naklonom 15 %. Proga je bila zelo ledena in je dobro vzdržala vse tekmovalce.

Jesenjski šport so predstavljali štirje tekmovalci in ena tekmovalka, ki so dosegli enega največjih uspehov, odkar

sodelujejo na tej prireditvi. Domov so se vrnili s sedmimi pokali in eno medaljo.

Največji uspeh je dosegel naš dvosedi posadko Poldi Kraševac in Janez Meglič ml., ki je zmagal v obeh posameznih tekmah in seveda tudi v skupni uvrstitvi, kar je bil največji jugoslovanski uspeh sploh. Ta uspeh sta dopolnila še Zinka Smolej, ki je bila na prvi tekmi med članicami druga in Janez Meglič ml., ki je bil med starejšimi mladinci tretji.

Lep uspeh so dosegli tudi Tržičani v voznih enogodov. Posebej velja omeniti sankočev iz Zelezarnikov, ki sicer niso dosegli najvišjih rezultatov, imajo pa množico mladih, obetavnih tekmovalcev. To mora dati misliti tudi jeseniškim sankočem, kajti podmladka praktično nimajo.

Na koncu naj še omenimo, da so Jeseničani navezali tudi prijateljske in športne stike s slovenskim športnim društvom Obir, katerega bodo, če bodo ugodne snežne razmere, še v tej sezoni povabili na trening na Jesenice.

D.B.

Gostom doma pod Golico ne manjka snega (Foto B. Blenkš)